دو ماهنامه تخصصی
شماره ۷
مهرماه ۱۳۹۵
قیمت: ۱۰۰۰ تومان

پیام اقتصادی

بورس کالا

رئیس جدید سازمان بورس و اوراق بهادار خبر داد:

حجم معاملات پتروشیمی در بورس کالا افزایش می‌یابد

کتاب پوشش نوسانات نرخ ارز

(بازار قراردادهای آتی) به نوشته حامد سلطانی‌نژاد و همکاران

این کتاب در ۱۱ فصل و سه بخش به چاپ رسیده است که شامل:

فصل اول: پول و ارز

فصل دوم: انواع نظام های ارزی

فصل سوم : بحران های ارزی

فصل چهارم: نرخ ارز و نقش بانک های مرکزی در تعیین آن

فصل پنجم: جایگاه ابزارهای مشتقه در بازارهای ارز

فصل ششم: بازارهای معاملاتی ارز در ایران

فصل هفتم: معاملات قراردادهای آتی در ایران

فصل هشتم: بورس های معاملات آتی ارز

فصل نهم: رابطه قیمت های نقد و آتی

فصل دهم: طراحی قراردادهای آتی ارز در ایران

فصل یازدهم: بررسی ابعاد فقهی معاملات قراردادهای آتی ارز

اقتصاد مقاومتی و اقدام و عمل

برخی از اهداف بورس کالا تا پایان سال ۱۳۹۵

- راه‌اندازی معاملات قراردادهای اختیار معامله روی محصولاتی چون سکه و ذرت
- راه‌اندازی معاملات قراردادهای آتی روی «پی وی سی»
- راه‌اندازی معاملات گواهی سپرده کالایی محصولات صنعتی و پتروشیمی
- راه‌اندازی تابلوی مناقصه و معاملات زنجیره‌ای سلف
- زمینه سازی برای راه‌اندازی معاملات تهاتری
- افزایش ساعات معاملات بازارهای قراردادهای آتی
- پیگیری عرضه ۳ میلیون تن گندم توسط شرکت بازرگانی دولتی

اهداف تاسیس بورس کالا

- ایجاد بازاری قانونمند
- شفاف‌سازی معاملات و قیمت‌ها
- حذف واسطه‌گری‌های غیرضروری
- مبادله آزاد کالا بین عرضه‌کنندگان و تقاضاکنندگان

و ...

پیام اقتصادی
بورس کالا
دوماهنامه تخصصی

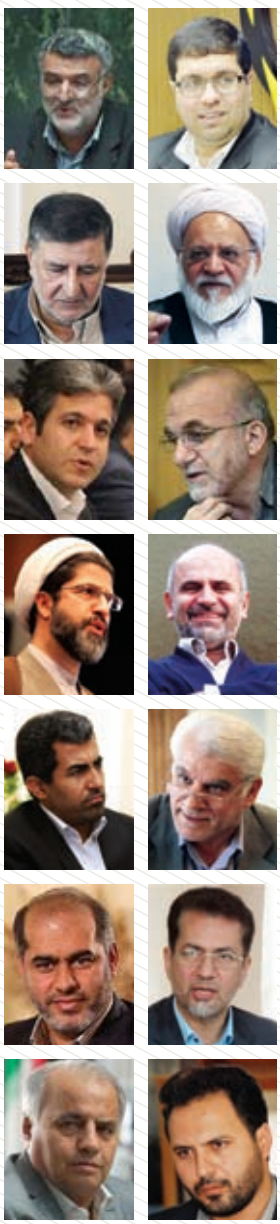
بسم الله الرحمن الرحیم

صاحب امتیاز: شرکت بورس کالای ایران
زیر نظر شورای سردبیری
همکاران این شماره: مژگان صانعی، محسن نعمتی، الهه پیروی، سحر نمایشی، امیر مرادی فخر، نیما نائینیان، پرویز امانیان، سجاد رزم، الهه حمیدی کیا، مونا رحیم بصیری، مریم رضازاده، منیرسادات سیدرضا، ستار مرادی

فهرست

مدیر هنری و صفحه آرایی: محمد گودرزی
نشانی: تهران، خیابان آیت الله طالقانی، نبش بندر انزلی، شماره ۳۵۱
تلفن: ۲ – ۸۵۶۴۰۰۰۰
نمابر: ۸۸۳۸۳۰۰۰

حجم معاملات پـتروشیمی در بـورس کالا افزایش می‌یابد| ۶
پیش‌بینی سهم ۱۰ تا ۱۵درصدی بورس کالا از تولید ناخالص داخلی| ۱۰
«بورس کالا» نباید تضعیف شود| ۱۴
رونق «بـورس کالا» یعنی افزایش کیفیـت کالای ایرانی و رونق اقتصادی| ۱۷
«بورس کالا» موجب متعادل شدن قیمت‌ها می‌شود| ۱۸
یکی از ارکان رقابتی‌شدن اقتصاد، بورس کالاست| ۲۰
مجلس هر حمایتی که نیاز باشد از «بورس کالا» می‌کند| ۲۲
رونق بورس کالا به خروج از رکود کمک می‌کند| ۲۴
از حرف تا عمل وزیـر جـهاد کشاورزی؛ الـوعده وفـا| ۲۸
معاملات کشاورزی در بورس چه مزایایی دارد؟| ۳۲
رونق بازار کشاورزی| ۳۴
با ظرفیت‌های بورس کالای ایران| ۳۴
بورس کالا تولید، صادرات و اقتصاد را پویا می‌کند| ۳۷
معاملات ماده ۳۳ از طراحی تا اجرا| ۳۸
«بازارمحوری»| ۴۲
پُلی به‌سوی کشاورزی مدرن| ۴۲
مزیت بورس کالا برای ارائه محصولات کشاورزی| ۴۶
تقویت بورس کالا برای قطع دست دلالان مؤثر است| ۴۷
توجه به کیفیت در «بورس کالا» فضا را رقابتی می‌کند| ۴۸
بورس کالا شاگرد اول بورس‌ها شد| ۵۰
نگاه به آینده| ۵۰
حمایت دولت از افزایش تعداد محصولات کشـاورزی در بورس کالا| ۵۴
بورس کالا توانایی ایجاد انضباط مالی| ۵۷
و رقابت‌پذیری را دارد| ۵۷
کالاهایی که احتمال رانت دارند در بورس کالا معامله شود| ۵۸
مجلس آماده اصلاح قانون| ۶۰
برای تقویت بورس کالا است| ۶۰
صندوق‌های کالایی راهی برای تأمین منابع بخش کشاورزی ۶۲
سهم گرانی کالاها از فرآیند غیرشفاف توزیع چقدر است؟| ۶۷
کشف قیمت اقلام باید در «بورس کالا» اتفاق بیفتد| ۶۸
ثبت رکورد تاریخی معاملات تالار کشاورزی در بورس کالا| ۷۰
جلوگیری از رانت با عرضه| ۷۷
محصولات پتروشیمی در بورس کالا| ۷۷
درمان به موقع در بورس کالا| ۷۸
قیمت جهانی گندم، فراوانی محصول و مشکل‌تراشی مصر| ۸۲

ایام سوگواری اباعبدالله حسین(ع) تسلیت باد.

دیدگاه

بورس کالا

www.ime.co.ir

حجم معاملات پـتروشیمی در بـورس کالا افزایش می یابد

پیش بینی سهم ۱۰ تا ۱۵ درصدی بورس کالا از تولید ناخالص داخلی

«بورس کالا» نباید تضعیف شود

رونق «بورس کالا» یعنی افزایش کیفیت کالای ایرانی و رونق اقتصادی

«بورس کالا» موجب متعادل شدن قیمت ها می شود

یکی از ارکان رقابتی شدن اقتصاد بورس کالاست

مجلس هر حمایتی که نیاز باشد از «بورس کالا» می کند

رونق بورس کالا به خروج از رکود کمک می کند

رئیس جدید سازمان بورس و اوراق بهادار خبر داد:

حجم معاملات پتروشیمی در بورس کالا افزایش می‌یابد

شاپور محمدی از فعالان نام آشنای بازار سرمایه است که سابقه درخشانی در حوزه بازار سرمایه داشته و در سمت‌هایی همچون دبیر کل کانون نهادهای سرمایه‌گذاری، اولین مدیرعامل بورس انرژی و معاون وزیر اقتصاد و دارایی فعالیت کرده است؛ وی که اقدامات ارزنده‌ای برای بازار سرمایه انجام داده و از چهره‌های شناخته شده و مورد قبول اهالی بازار سرمایه است، در مرداد ماه امسال با موافقت اعضای شورای عالی بورس، به عنوان رئیس جدید سازمان بورس و اوراق بهادار انتخاب و جایگزین محمد فطانت شد. بنابراین بعد از کناره‌گیری محمد فطانت از ادامه مسئولیت در سازمان بورس و اوراق بهادار، اعضای شورایعالی بورس با استعفای وی موافقت کرده و شاپور محمدی را جایگزین وی کردند.

شاپور محمدی ۴۲ ساله در حالی بر مسند سازمان بورس و اوراق بهادار تکیه زده است که برنامه‌های جدید و مهمی برای توسعه بورس دارد. وی در اولین نشست خبری خود که در شهریور ماه برگزار شد، ضمن تشریح برنامه‌ها و فعالیت‌های این سازمان، دفاع تمام قدی از عملکرد بورس کالا کرد و از راه‌اندازی بازار آتی ارز خبر داد و گفت: «بازار آتی ارز پس از یکسان‌سازی نرخ ارز با توافقات کامل میان بانک مرکزی و بازار سرمایه راه‌اندازی می‌شود.»

وی با بیان اینکه یکسان‌سازی نرخ ارز از پیش شرط‌های راه‌اندازی بازار مشتقه ارزی و به عبارت بهتر بازار آتی ارز به شمار می‌رود، افزود: «سازمان بورس و مجموعه بازار سرمایه ارتباط و تعاملات خوبی با بانک مرکزی دارد که بر اساس توافقات انجام شده بازار آتی ارز به سرعت پس از یکسان‌سازی نرخ ارز و در راستای پوشش ریسک نوسانات نرخ ارز راه‌اندازی خواهد شد.»

دفاع تمام‌قد از عملکرد بورس کالا

محمدی همچنین در این نشست به جلسه شورای رقابت برای عرضه محصولات پتروشیمی در بورس کالا اشاره کرد و گفت: «بنده در این جلسه بر اساس وظایف سازمانی و قانونی از عملکرد بورس کالا در حوزه پتروشیمی دفاع کرده و معتقدم که بورس کالا شفاف‌تر از همه مکانیسم‌هایی است که می‌تواند برای تنظیم، تعادل و مدیریت صحیح یک بازار مورد استفاده قرار گیرد.» وی افزود: «در جلسه شورای رقابت عنوان شد حتی اگر اشکالات کوچکی در روند معاملات بورس کالای ایران باشد این انعطاف‌پذیری وجود دارد که با همفکری فعالان صنعت پتروشیمی این اشکالات رفع شود، اما اینکه بخواهیم معاملات محصولات پتروشیمی را از بورس خارج کنیم به هیچ عنوان علمی و منطقی نیست. »

فرصت جدید سرمایه‌گذاری در بازار سرمایه

رییس جدید سازمان بورس و اوراق بهادار همچنین به ورود صندوق‌های سرمایه گذاری به معاملات گواهی سپرده کالایی اشاره کرد و گفت: «معاملات گواهی سپرده کالایی یک فرصت جدید سرمایه گذاری در بازار سرمایه است که بر بازار کالا نیز اثر گذار خواهد بود و اتفاقی مثبت برای صندوق‌ها به شمار می‌رود.» او در ادامه از انتشار اوراق سلف گندم در بورس کالا خبر داد و گفت: «با انتشار اوراق سلف گندم در بورس کالا مطالبات کشاورزان که با تاخیر روبه رو شده تسویه می‌شود و کشاورزان با مزیت‌های بورس کالا آشنا خواهند شد و دولت نیز با استفاده از ابزارهای بورس کالا می‌تواند تامین مالی مناسبی انجام دهد. سهم معاملات کشاورزی طی سال‌های اخیر به زیر چهار درصد معاملات بورس کالا رسیده بود، اما امروز این سهم به بالای ۱۰ درصد رسیده است.»

محمدی طراحی، اجرا و توسعه ابزارهای جدید معاملاتی همچون اوراق سلف، قراردادهای آتی و آپشن را از برنامه‌های بورس کالا دانست و تاکید کرد: «با ارائه راهکارها و توسعه ابزارهای جدید به دنبال توسعه صنعت پتروشیمی هستیم، چرا که تقویت ابزارهای جدید در بورس‌های کالا و انرژی از اولویت‌های بازار سرمایه است، بنابراین در تلاش هستیم تا حجم معاملات پتروشیمی در بورس کالا را افزایش دهیم که این از نکات قابل تامل و مثبت بورس کالا به شمار می‌رود.»

جاذبه بورس برای خارجی‌ها

رییس سازمان بورس و اوراق بهادار گفت: «با معرفی ابزارهای مالی، تنوع بخشی در اقتصاد، افزایش شفافیت و پوشش ریسک، فرصت‌های مناسبی برای رشد اقتصادی و سرمایه گذاری خارجی فراهم می‌شود.»

وی با اشاره به اینکه بعد از اجرای برجام ۱۴۰ درصد ورود سرمایه‌گذار خارجی افزایش پیدا کرده است، گفت: «پس از برجام ۱۱۷۰ میلیارد تومان نقدینگی از سوی سرمایه گذاران خارجی وارد بازار سرمایه شده است که با انتشار صورت‌های مالی شرکت‌ها با رعایت استانداردهای IFRS زمینه حضور سرمایه‌گذاران خارجی افزایش پیدا می‌کند.»

همکاری با آلمانی‌ها

او در ادامه از امضای یک یادداشت تفاهم با نهاد ناظر بر بازارهای مالی آلمان– موسوم به سوپروایزر فدرال آلمان (بافین) – خبر داد و اعلام کرد: «هفته قبل یک یادداشت تفاهم با ناظر مالی آلمان برای توسعه همکاری‌ها با بازارهای مالی این کشور امضا شد. این همکاری‌ها برای انتقال دانش مالی، جذب سرمایه گذار خارجی و همچنین همکاری‌های فنی است. همچنین قرار است درآینده زمینه‌های پذیرش سهام شرکت‌های آلمانی در بورس ایران و بالعکس فراهم شود. به گفته محمدی یکی دیگر از برنامه‌های سازمان بورس توسعه همکاری با بورس‌های منطقه است و در این زمینه یادداشت تفاهمی با بورس‌های منطقه امضا شده است.»

تحول در اطلاع‌رسانی

محمدی در ادامه برنامه‌های گسترده‌ای برای افزایش سطح اطلاع‌رسانی و انتشار آمار و اطلاعات در بازار سرمایه ارایه کرد و افزود: «از این پس شرکت‌های بورس موظف‌اند به صورت ماهانه اطلاعات مربوط به تولید و فروش را برای اطلاع سهامداران منتشر کنند؛ از سوی دیگر باید عملکرد شرکت‌ها در قیمت سهام آن‌ها مشخص باشد در واقع به طور کلی نظر سهامداران باید از طریق خرد و فروش سهام به مدیران شرکت‌ها منتقل شود. اگر حرکت قیمت سهام به گونه‌ای باشد که با توان و پتانسیل شرکت تطابق نداشته باشد مدیران شرکت باید در این زمینه اطلاع‌رسانی کنند و به سهامداران توضیح دهند و ما در این زمینه استانداردهایی را به زودی تدوین خواهیم کرد

اطلاعات مربوط به تولید و فروش را برای اطلاع سهامداران منتشر کنند از سوی دیگر باید عملکرد شرکت‌ها در قیمت سهام آن‌ها مشخص باشد؛ در واقع به طور کلی نظر سهامداران باید از طریق خرد و فروش سهام به مدیران شرکت‌ها منتقل شود. اگرحرکت قیمت سهام به گونه‌ای باشد که با توان و پتانسیل شرکت تطابق نداشته باشد مدیران شرکت باید دراین زمینه اطلاع‌رسانی کنند و به سهامداران توضیح دهند و ما در این زمینه استانداردهایی را به زودی تدوین خواهیم کرد.»

او در مورد افشای اطلاعات شرکت‌های شبه دولتی گفت: «نهادهای عمومی غیردولتی و همه آنهایی که منابع مالی‌شان را از عموم مردم جمع‌آوری می‌کنند باید گزارش‌های مالی‌شان را منتشر کنند. یکی از اولویت‌های مهم ما در سازمان بورس اصلاح رویه‌های اجرایی در سازمان بورس است؛ به طور دقیق ورود درخواست‌ها به سازمان بورس به زودی از طریق یک سامانه انجام می‌شود و فرآیندهای آن قابل پی‌گیری است.»

پرداخت سود و تغییر سامانه معاملات

رئیس سازمان بورس و اوراق بهادار همچنین در مورد پرداخت نشدن سود سهامداران از سوی شرکت‌ها گفت: «پرداخت سود سهامداران از دیگر برنامه‌هایی است که در اولویت سازمان بورس قرار دارد و برای این کار تمهیدات جدیدی در نظر گرفته خواهد شد.» محمدی همچنین از برنامه‌ای برای بومی سازی سامانه معاملات و تسویه و پایاپای خبر داد و گفت: «تلاش خواهیم کرد تا با استفاده از توان داخلی و همچنین استفاده از دانش جهانی سامانه‌ای را در بازار سرمایه به کار بگیریم که متناسب با نیازهای داخل باشد و در عین حال به توان داخلی در زمینه تولید نرم‌افزارها نیز کمک کند.»

با انتشار اوراق سلف گندم در بورس کالا مطالبات کشاورزان که با تاخیر روبه رو شده تسویه می‌شود و کشاورزان با مزیت‌های بورس کالا آشنا خواهند شد و دولت نیز با استفاده از ابزارهای بورس کالا می‌تواند تامین مالی مناسبی انجام دهد. سهم معاملات کشاورزی طی سال‌های اخیر به زیر چهار درصد معاملات بورس کالای رسیده بود، اما امروز این سهم به بالای ۱۰ درصد رسیده است

پرداخت اعتبار بانکی بدون واسطه به سهامداران

عضو شورای عالی بورس درباره نوسانات ناشی از تسویه حساب کارگزاری‌ها گفت: «تسویه حساب کارگزاری‌ها امری معمول است اما در دنیا مرسوم است که اعتبار به مشتری داده شود و ما نیز باید برای افزایش کارایی به این سمت حرکت کنیم.» وی با بیان اینکه بانک‌ها باید فرهنگ پرداخت اعتبار به سهامداران حقیقی را درک کنند، اظهار داشت: «بهتر است اعتبار خرید سهام به طور مستقیم به مشتری داده شود و سهام در وثیقه سازمان قرار گیرد تا کارگزاری‌ها لازم نباشد پرتفوها را در سررسیدهای ماهیانه تعدیل کنند.»

وی همچنین درباره ادغام بورس‌ها گفت: «ادغام بورس‌ها هم اکنون لازم نیست بلکه باید در فکر توسعه بازار سرمایه و بورس‌ها بطور جداگانه بود تا هر کدام بصورت تخصصی رشد خود را ادامه دهند.»

موضوع	عنوان	شرح اقدامات آینده
قوانین و مقررات	بهینه سازی مقررات	مقررات اضافی حذف‌خواهد شد وخلاء های مقرراتی تکمیل می شود
	اصلاح قانون بازار سرمایه	قانون بازار سرمایه اصلاح خواهد شد
شفاف سازی	اطلاع رسانی بین المللی	در گام نخست ۲۰ شرکت بزرگ بازار سرمایه از جمله بانک ها و شرکت هایی که مشمول ارایه گزارش های تلفیقی هستند باید گزارش هایشان را بر مبنای استاندارد های IFRS ارایه کنند.
	اطلاع رسانی بورس ها	آمار و اطلاعات عملکرد بورس ها شفاف تر،دقیق تر و کامل تر منتشر خواهد شد
	اطلاع رسانی مدیران	اگر حرکت قیمت سهم مطابق با بازار نباشد مدیران باید شفاف سازی کنند
	اطلاع رسانی شرکت ها	از هفته آینده شرکت ها موظفند گزارش تولید و فروش‌شان را به صورت ماهانه به سازمان بورس ارایه کنند
	اطلاع رسانی یکپارچه	فرآیند اطلاع رسانی و افشا اطلاعات در بازار سرمایه توسعه خواهد یافت
استراتژی بازار سرمایه	تاسیس موسسات رتبه بندی	با موسسات بین المللی برای تاسیس موسسات رتبه بندی همکاری خواهد شد
	برون سپاری	اختیارات به ارکان بازار سرمایه واگذار می شود به طور مثال برگزاری امتحانات بازار سرمایه به کانون کارگزاران واگذار می شود و بحث فرهنگ سازی به طور گسترده برون سپاری می شود
	راه اندازی بورس ارز	بلافاصله بعد از یکسان سازی نرخ ارز بورس ارز راه اندازی خواهد شد
	افزایش تعامل با سایر نهاد ها	تعامل با بانک مرکزی برای اجرای سیاست های پولی مانند کاهش نرخ سود
	بین المللی شدن بازا سرمایه	تعامل بازار سرمایه ایران با کشور های منطقه افزایش خواهد یافت. همکاری با نهاد ناظر مالی آلمان(بافین) برای انتقال دانش فنی و همچنین پذیرش سهام شرکت های یکدیگر توسعه خواهد یافت
	افزایش سرعت پذیرش شرکت‌ها	سرعت پذیرش شرکت ها در بورس‌ها با ارایه راهکارهایی افزایش خواهد یافت
معاملات	تقویت ابزار های کالایی معاملات	سامانه معاملات بازار سرمایه با استفاده از توان داخلی و دانش کشور های خارجی توسعه خواهد یافت و بومی سازی می شود
	افزایش حجم معاملات کالاها	حجم معاملات پتروشیمی و کشاورزی افزایش خواهد یافت
	اصلاح زیر ساخت ها و رویه‌های معاملات	تغییر زیر ساخت های بازار سرمایه مانند اصلاح حجم مبنا و دامنه نوسان، مطالعه و بررسی خواهد شد
	راه اندازی ابزار های جدید معاملاتی	ابزار های جدید معاملات مانند صندوق ها تقویت خواهند شد
سهامداران	اطلاع‌رسانی‌به‌سهامداران	سامانه پیامکی برای ارسال اطلاعات مربوط به خرید سهام به سهامداران راه اندازی می شود
	پرداخت سود سهامداران	مکانیزم های جدید برای ساماندهی پرداخت سود سهام به کار گرفته خواهد شد

الهه پیروی
روزنامه‌نگار

حامد سلطانی‌نژاد، مدیر عامل شرکت بورس کالای ایران مطرح کرد:

پیش‌بینی سهم ۱۰ تا ۱۵ درصدی بورس کالا از تولید ناخالص داخلی

مدیر عامل بورس کالای ایران که از تیر ماه ۱۳۹۴ تاکنون سکان اداره این بورس را بر عهده گرفته است، در آستانه سالگرد تاسیس بورس کالا و در گفتگوی اختصاصی با دوماهنامه «پیام اقتصادی بورس کالا» به تشریح دستاوردهای شرکت در یکسال گذشته و برنامه‌های آینده اشاره کرد و گفت: بورس کالای ایران می تواند به سمبل و نماد اقتصاد مقاومتی و شفافیت در کشور، منطقه و بین المللی تبدیل شود. او همچنین توسعه قراردادهای «فیوچرز» و «سلف» را از اقدامات مهم بورس کالا در راستای فراهم شدن امکان تامین مالی فروشندگان دانسته و می‌گوید در یکسال اخیر علاوه بر توسعه ابزارهای فیوچرز و سلف، ماده ۳۳ قانون افزایش بهره‌وری در کشاورزی که مدتها مسکوت مانده بود، اجرایی شد و محصولات ذرت و جو در این سازوکار مورد مبادله قرار گرفت.

مهم‌ترین برنامه‌های آینده بورس کالا

وی مهم‌ترین برنامه‌های آینده این بورس را افزایش تامین مالی شرکت‌ها از طریق بورس کالا، توسعه انبارداری حرفه ای، ورود به قیمت‌گذاری سکه و ارز و ایجاد بازار مشتقه ارزی دانسته و تاکید می‌کند که راه‌اندازی بازار مشتقه ارزی تحولی بزرگ در زمینه پوشش ریسک و جذب سرمایه‌گذاران خارجی است؛ به طوری که در کنار پیش‌بینی نرخ ارز و نوسانات آن، به ورود منابع به داخل کشور و افزایش تامین مالی و سرمایه‌گذاری کمک می‌کند. وی همچنین پیش‌بینی کرد طی ۱۰ سال آینده سهم چهار تا هفت درصدی بورس کالا از تولید ناخالص داخلی به ۱۰ تا ۱۵ درصد برسد.

گفتگوی دو ماهنامه پیام اقتصادی بورس کالا با حامد سلطانی‌نژاد مدیر عامل بورس کالای ایران را در ادامه می‌خوانید.

بورس کالا در یکسال گذشته رویکرد اصلی خود را بر طراحی ابزاری مدرن برای مبادله کالا قرار داده است

مهم‌ترین برنامه‌های آینده بورس کالا افزایش تامین مالی شرکت‌ها، توسعه انبارداری حرفه‌ای و ورود به قیمت‌گذاری سکه، ارز و ایجاد بازار مشتقه ارزی است

بورس کالای ایران می‌تواند به سمبل و نماد اقتصاد مقاومتی و شفافیت در کشور، منطقه و بین‌الملل تبدیل شود

تمرکز سیاست‌های شرکت بورس کالای ایران؛ حرکت به سمت اوراق بهادارسازی بوده است

طی یکسال گذشته قراردادهای سلف، در بورس کالا تقویت و بالغ بر ۲۵ درصد قراردادهای پتروشیمی در قالب سلف معامله شده است و شرکت‌های پتروشیمی پردیس، شیراز و آبادان اوراق سلف‌موازی منتشر کرده‌اند و در آینده نیز پتروشیمی برزویه قرارداد سلف‌موازی منتشر خواهد کرد

در یکسال اخیر علاوه بر توسعه ابزار «فیوچرز» و «سلف»، ماده ۳۳ افزایش بهره‌وری در کشاورزی که مدت‌ها مسکوت مانده بود، اجرایی شد و محصولات ذرت و جو در این سازوکار مورد مبادله قرار گرفت

بورس کالا با توجه به سالگرد تاسیس بورس کالا و گذشت بیش از یکسال از مدیریت شما در بورس کالا لطفا در خصوص اقدامات انجام شده در دوران مدیریت جدید بورس کالا در ابعاد مختلف توضیحاتی بفرمایید؟

بورس کالا در یکسال گذشته رویکرد اصلی خود را بر طراحی ابزاری مدرن برای مبادله کالا قرار داده است چرا که این بازار ابعاد مختلفی داشته و باید ساز و کارهای آن فراهم شود تا فعالان بیشتری در بورس کالا جذب شوند. زمانی‌که کالا به اوراق بهادار تبدیل می‌شود، بخش عمده‌ای از معامله روی اوراق بهادار می‌تواند توسط واسطه‌ها صورت بگیرد، بنابراین بازار به محلی برای تقابل واسطه‌گری تبدیل می‌شود و این موضوع باعث می‌شود تا قیمت‌ها به قیمت‌های اصلی خود نزدیک‌تر شود؛ زیرا زمانیکه واسطه‌گرها مقابل یکدیگر قرار می‌گیرند فضایی ایجاد می‌شود که قیمت‌ها بهتر شود که در این صورت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان هم می‌توانند بهره‌مند شوند.

بر این اساس تقابل واسطه‌ها به‌جای درگیرشدن با تولیدکنندگان در بازار مالی سبب می‌شود تا قیمت مناسب ناشی از تقابل عرضه و تقاضا ایجاد شود؛ بنابراین باید به‌جای حذف واسطه‌ها باید از توانمندی آنان بهره‌مند شده و این امکان را فراهم کنیم که واسطه‌ها در بازار به تامین مالی بپردازند.

از سوی دیگر در بازار اوراق بهادار مبتنی بر کالا شرایطی فراهم می‌شود که تولیدکننده و مصرف‌کننده منتفع شده و بتوانند نیازهای خود را برطرف کنند به‌طوری که مصرف‌کننده می‌تواند برای اطمینان از تحویل و قیمت کالا برنامه‌ریزی کند؛ این در حالی است که یکی از الزامات این بازار انبارداری مدرن است؛ زیرا در بسیاری از بورس‌های کالایی دنیا، انبارها، مزیت‌هایی برای مبادله کالا فراهم می‌کنند که آن هم در دسترس‌بودن کالا در بازار فیزیکی و استانداردسازی کالا قبل از ورود آن است؛ البته مزایای دیگری برای انبارداری متصور است و آن هم زمانی است که کالایی تبدیل به گواهی سپرده می‌شود؛ زیرا دائما قابلیت عرضه در بازار را داشته و هر لحظه که اراده کنیم می‌توانیم کالا را در بازار ثانویه عرضه کنیم و به فروش برسانیم که این امکان در بورس کالا فراهم شده است.

بنابراین در بورس‌های کالایی در کنار بازار نقد، بازار اوراق بهادار مبتنی بر کالا وجود دارد که تمامی فعالان بازار سرمایه می‌توانند از آن استفاده کنند؛ بنابراین حضور فعالان بازار و صنعت در کنار فعالان بخش مالی فرصت مناسبی برای این دو بخش ایجاد می‌کند و بورس کالا عرضه مناسب و ایده‌آلی است برای پیوند بین بخش واقعی و بخش مالی اقتصاد؛ لذا تمرکز سیاست‌های شرکت بورس کالای ایران، حرکت به سمت اوراق بهادارسازی بوده است.

یکی دیگر از انواع اوراق بهادار، فروش کالا برای آینده است تا نیازهای آینده فعالان حوزه کالایی تامین شود؛ در این راستا امکان سلف‌فروشی در بورس کالا وجود داشته و امکان سلف‌موازی نیز ایجاد شده است؛ به‌طوری که در سلف کسانی‌که وارد قرارداد بشوند، صرفاً تولیدکننده و مصرف‌کننده کالا هستند؛ اما در سلف‌موازی امکان ورود سایر افراد که تولیدکننده نیستند نیز فراهم شده است. همچنین ایجاد امکان تامین مالی فروشندگان کالا از طریق معاملات قراردادهای سلف و سلف موازی فراهم شده است.

در این راستا طی یکسال گذشته قراردادهای سلف، در بورس کالا تقویت و بالغ بر ۲۵ درصد قرارداد پتروشیمی در قالب سلف معامله شده است و شرکت‌های پتروشیمی پردیس، شیراز و آبادان اوراق سلف‌موازی منتشر کرده‌اند و در آینده نیز پتروشیمی برزویه قرارداد سلف‌موازی منتشر خواهد کرد؛ زیرا هدف از انتشار این اوراق، تامین مالی و ایجاد بازار ثانویه است از طرفی در حوزه فلزات هم معاملات به صورت سلف انجام می‌شود و این زمینه وجود دارد که معاملات فیوچرز و فوروارد در این بازار تقویت شود.

البته در حوزه کشاورزی هم به سمت معاملات سلف پیش رفته‌ایم، تا معاملات این بخش نیز نظامند شده و تامین مالی زنجیره کالاهایی صورت بگیرد، به‌طوری که تولیدکننده مرغ که نیازمند تهیه ذرت دامی است برای تامین مالی ذرت بتواند نیاز خود را از طریق قراردادهای سلف تامین کند تا هم تامین مالی انجام دهد و هم کمک کند تا شرایط تامین مالی و فروش کالاها به وجود بیاید؛ بنابراین تامین مالی معاملات به راحتی می تواند در بورس کالا اتفاق بیافتد و اطمینان خاطر در بستر بورس کالا ایجاد شود.

از سوی دیگر، یکی از ظرفیت‌های قانونی بورس کالا، افزایش بهره‌وری محصولات کشاورزی است تا محصولات کشاورزی در بستر مبتنی بر عرضه و تقاضا ارائه شود؛ در این راستا جایگزینی سیاست قیمت تضمینی به جای خرید تضمینی در قالب ماده ۳۳ قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی که مدت‌ها مسکوت مانده بود با استفاده از گواهی سپرده کالایی اجرایی شد و محصولات ذرت و جو در این سازوکار مورد معامله قرار گرفتند.

با جایگزین شدن سیاست قیمت تضمینی به جای خرید تضمینی، کشاورزان محصول خود را با هر قیمتی که در بورس کشف شد، می‌فروشند و سریعاً به پول خود می‌رسند و مابه‌التفاوت قیمت تضمینی و قیمت کشف شده را از طرف دولت دریافت می‌کنند؛ بنابراین اجرای سیاست قیمت تضمینی علاوه بر شفاف‌سازی اطلاعات میزان تولید و کشت محصول، بار مالی دولت را کاهش داده و معامله محصول از طریق گواهی سپرده کالایی کشاورزان را به سمت کسب اطلاع از بازار و قیمت محصولات سوق می‌دهد. بر این اساس

از اقدامات بورس کالا در حوزه بین‌المللی این است که تلاش کردیم تا در کشورهای همسایه بازار مبادله کالا به وجود بیاوریم و نیاز این کشورها به تامین کالا را برطرف کنیم

تصور می‌کنم در ۱۰ سال آینده سهم بازار مبتنی به اوراق به نسبت بازار نقدی افزایش چشم‌گیری داشته باشد

با اجرای این سیاست پای کشاورزان به بازار سرمایه باز شـده و از ۶۵ هزار کشـاورز جـوکار ۴۵ هزار نفر توانسته‌اند پول خود را از دولت دریافت کنند.

این است که تلاش کردیم تا در کشورهای همسایه بازار مبادله کالا به وجود بیاوریم و نیاز این کشـورها به تامیـن کالا را برطرف کنیم همچنیـن در حوزه کالاهای وارداتی ساختارهایی ایجاد کردیم تا عرضه کننده محصولات وارداتی نیز بتوانند کالای خود را در بورس کالا عرضه کنند.

برجکارا به نظر شـما مهم تریـن چالش بورس کالا در این مدت چه بوده است؟

مهم ترین چالش بورس کالا در این مدت موضوع خروج پتروشیمی‌ها از بورس بود که با مواضعی که دولـت و مجلس اتخاذ کردنـد، این چالش برطرف شـد؛ در این میـان به دنبـال این هسـتیم که از زیرسـاخت‌های بورس کالا استفاده کرده و به‌جای سیستم‌های کنترلی به سمت سیستم‌های نظارتی پیش برویم؛ یعنی به جای اینکه همه شـرکت‌ها و سازمان‌های مختلف مراقب یکدیگر باشند، بورس کالا سازوکار مناسبی برای نظارت بر بازار فراهم کند؛ زیرا بورس مانند بازاری اسـت که تمام فعالیت‌های مربوط به کشـف قیمت، شفافیت، نظارت‌پذیری و توسعه ابزارهای مالی می‌تواند در آن اتفاق بیافتد.

چالش بعدی عدم آشـنایی فعالان بازار سـرمایه با فرآیندهای جدیـد انجام معاملات در بورس کالا اسـت که در این راستا فرهنگ‌سازی در حال انجام اسـت تا از فرصت‌های موجود اسـتفاده کرده و در مورد مزایای اسـتفاده از ابزارهای جدید به ذینفعان آموزش دهیم.

برجکارا با توجه به اینکه در آستانه دهمین سالگرد تاسیس بورس کالا هستیم شما چه جایگاهی برای بورس کالا تا ۱۰ سال آینده پیش بینی می‌کنید؟

من تصور می کنم در ۱۰ سال آینده سهم بازار مبتنی به اوراق به نسبت بازار نقدی افزایش چشم‌گیری داشته باشد؛ زیرا این نیاز در فعالان کالاهای مختلف به وجود آمده اسـت که نیاز خود را از طریق بورس پوشـش دهند؛ به عنوان مثال در بازار شکر برای یکسال آینده قراردادهای شکر را پیش فروش می‌کنیم و تصمیم می‌گیریم چه مقدار شکر وارد کنیم که کفاف مصرف را بدهد؛ لذا با برنامه‌ریزی‌های صورت گرفته عرضه کل محصولات می‌تواند از کانال بورس کالا صورت بگیرد و به تقاضاهایی که در آینده وجود دارد از طریق این بازار پاسخ داده شود؛ بنابراین پیش‌بینی می‌شود که طی ۱۰ سـال آینده بورس کالا بتواند سهم چهار تا هفت درصدی خود از GDP را به ۱۰ تا ۱۵ درصد برساند.

برجکارا مهم‌تریـن برنامه‌های آینـده بورس کالا چیست؟

از مهم‌ترین برنامه‌های آینده بورس کالا حرکت به سمت اوراق بهادارسازی و توسعه بازار مالی است، تا تامین مالی صنایع از طریق کانال بورس کالا صورت بگیرد؛ زیرا معاملات کالا بر پایه ابزارهای نوین مالی و معاملات اوراق بهادار مبتنی بر کالا باعث می‌شود که تولیدکنندگان، مصرف‌کنندگان و حتی سرمایه‌گذارانی که با قصد سفته‌بازی وارد معاملات می‌شوند، بتوانند به داد و ستد کالای مورد نظر خود بپردازند.

علاوه بر این در تامین مالی که در کشـور صورت می‌گیرد اطمینان بخشـی از اینکـه این تامین مالی صرف تولید می‌شـود وجود نـدارد؛ اما این اطمینان بخشـی می‌تواند در بورس کالا ایجاد شـود؛ زیرا در بورس کالا شرکت‌ها می توانند از طریق انتشار اوراق «سلف» و «فیوچرز» تامین مالی انجام دهند به این ترتیب مشهورترین نحوهٔ تامین مالی صورت می‌گیرد. از سـوی دیگر به دنبال استحکام بخشی به توسعه انبارداری حرفه‌ای هسـتیم؛ زیرا انبـارداری مزایای زیادی دارد و در صورت اسـتاندارد شدن می‌تواند در رونق و توسعه بورس موثر باشد.

برنامه دیگر بورس کالا این است که به فعالان بازار یا واسـطه‌گری‌های مالی که در اوراق بهادار فعالیت می‌کنند مانند صندوق‌های کالایی مجوز داده شود تا در ساختار نظارت‌پذیری معامله کنند؛ زیرا صندوق‌ها می‌توانند کارکرد واسـطه‌گری و تامین مالی داشـته باشند.

علاوه‌بـر این می‌توانیـم در حوزه طـلا به مقوله سـکه و ارز ورود کرده و قیمت‌گـذاری را انجام داده و زیرسـاخت‌های لازم برای بازار مشتقه ارز را فراهم کنیم؛ زیـرا با راه‌اندازی قراردادهـای آتی ارز تحولی بزرگ در اقتصاد در زمینه پوشـش ریسـک و جذب سرمایه‌گذاری خارجی ایجاد می‌شود و این ابزار موجب ورود منابع به داخل و افزایش تامین مالی و سـرمایه گذاری می‌شود.

همچنین برای ابزار آپشـن برنامه جدیدی داریم تا از این ابزار در کالاهای مختلف اسـتفاده کنیم؛ زیرا آپشن این امکان را فراهم می‌کند که تولیدکنندگان کالا بتوانند کالای خود را به‌راحتی به فروش برسانند و مصرف‌کنندگان هم به‌راحتی بتوانند خرید کرده و نسبت به تامین کالا و قیمت اطمینان داشته باشند.

پیام اقتصادی
بورس کالا
دو ماهنامه تخصصی

منیرسادات سیدرضا
روزنامه‌نگار

گفتگو با محمدرضا پورابراهیمی رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس

«بورس کالا» نباید تضعیف شود

مجلس شورای اسلامی در حالی این روزها احکام برنامه ششم توسعه را بررسی می‌کند که تمام هم و غمش بهبود شرایط فعلی اقتصاد کشور است. برنامه‌ای که تمام راه‌های آن به اقتصاد ختم می‌شود و قرار است از همه ظرفیت‌های موجود در جهت توسعه و بهبود وضعیت اقتصادی کشور استفاده شود. یکی از این ظرفیت‌های مهم و راه‌های قابل اتکا «بورس کالای ایران» است. محمدرضا پورابراهیمی رییس کمیسیون اقتصادی مجلس با تاکید بر نقش موثر «بورس کالا» در ایجاد گشایش‌های اقتصادی می‌گوید که این کمیسیون و همه نمایندگان مجلس به دنبال تصویب احکامی در برنامه ششم برای جامعیت در بورس کالا و وجود مشوق‌ها و مزیت‌هایی برای سرمایه‌گذاری در این حوزه است.

بی‌شک اهتمام مجلس برای توجه بیشتر به «بورس کالا» را می‌توان به فال نیک گرفت اما پورابراهیمی که در مجلس نهم عضو شورای عالی بورس بود، به عنوان یکی از اقتصادی‌ترین شخصیت‌های مجلس دهم از رویکرد برخی‌ها برای تلاش در جهت خروج بعضی محصولات از بورس کالا انتقاد کرد و آن را زمینه‌ساز ایجاد بازاری غیرشفاف و مفسده‌انگیز دانست. گفت‌گوی مشروح دکتر محمدرضا پورابراهیمی رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس و نماینده مردم کرمان با دو ماهنامه «پیام اقتصادی بورس کالا» را در ادامه بخوانید.

پیام بورس کالا با توجه به سابقه عضویت شما در شورای عالی بورس، فکر می‌کنید باید چه ساز و کارهایی برای ساماندهی بازار محصولاتی همچون کشاورزی، پتروشیمی و فلزات از طریق بازار سرمایه و بورس کالا اندیشیده شود؟

در کشور ما همچون سایر کشورهای دنیا هدف از تشکیل مجموعه‌ای تحت عنوان «بورس کالا» کشف قیمت تمامی کالاها بر اساس مکانیزم عرضه و تقاضا بوده است. این یکی از کارکردهای بورس کالا به عنوان دارنده جایگاهی در بازار سرمایه است تا به تعادل منطقی در مکانیزم عرضه و تقاضا کمک کند و به دنبال آن عرضه‌کننده و تقاضاکننده بتوانند بدون مشکل در بخش‌های مختلفی نظیر کشاورزی و صنعتی فعالیت کنند.

نکته مهمتر از کشف قیمت در اقتصاد کالاها این است که امکان ایجاد ابزارهای مالی بر اساس همین کشف قیمت و معاملات نقدی فراهم شود. همه ما می‌بینیم سال‌هاست یک کشاورز برای پیش فروش محصولش چون مشکل نقدینگی دارد، معمولاً راهی جز معامله با دلال‌ها پیش‌پایش نیست، حال آنکه در

دنیا ساز و کاری در نظر گرفته شده تا مثلا کشاورزان بتوانند در قالب قراردهایی ضابطه‌مند و تعریف شده در بورس کالا، معاملاتشان را انجام دهند. رویکردی که وجودش در کشـور ما نیز ضروری است. طبیعتا ما زمانی می‌توانیم از این ظرفیت اسـتفاده کنیم که این کالا در بورس پذیرفته شده، استاندارد شود و در نهایت قابل معامله باشـد. در همین رابطه بعضی‌ها نگران مواد اولیه‌اند و می‌خواهند مثلا تا ۶ ماه دیگر مواد اولیه کارخانه‌شان را داشته باشند و برای همین به دنبال قرارداد ۶ ماهه برای تحویل محصولاتشان هسـتند و از این طریق ریسـک فـروش و خرید را مدیریـت کنند. این همان کارکـرد دوم بورس کالا اسـت که مبنای عمل بـر اسـاس قراردادهایی به جـز عملیات نقدی اسـت و خیلی از ریسـک‌های تقاضاکنندگان و عرضه‌کنندگان را پوشش می‌دهد. کارکرد سوم بورس کالا مبتنی بر تامین مالی است، یعنی وقتی در اقتصاد، نظام بانکی دچار چالش جدی اسـت یکی از کارکردهای بورس کالا تامین مالی را برای عرضه‌کنندگان در انواع قراردادهای امکان‌پذیر می‌کند؛ مثلا ساده‌ترین گواهی سپرده کالایی است که وقتی جنسی در انبار باشد می‌توان با گواهی انبار تامین مالی کرد، این چیزی است که یک فرد عادی یا فعال اقتصادی در دنیای واقعی به راحتی نمی‌تواند انجام دهد.

با این توضیحات جایگاه «بورس کالا» به اندازه‌ای در دنیا توسـعه پیدا کرده که همه این خواسـته‌ها را می‌تواند دربرگیرد. این ظرفیت برای اقتصاد کشور ما نیز وجود دارد که با توجه ویژه به آن نه تنها می‌توان بـه بخش‌های مختلـف اقتصادی کمـک کرد که می‌توان به شفافیت در قیمت‌گذاری به عنوان یکی از ضروریات اقتصاد رسید. همچنین این بخش می‌تواند در بحث مدیریت ریسک و تدوین قراردادهای مبتنی بر نیاز هر یک از اجزا شامل تولیدکننده، تقاضاکننده، واسطه و بازار موثر باشد. تمامی این موارد نشان‌دهنده ضـرورت توجه به بـورس کالا به عنـوان یکی از مهمترین موضوعات در حوزه بازار سرمایه است؛ آن هم در اقتصاد کشور ما که بورس کالا می‌تواند بسیار کمک‌کننده باشد.

بورس کالا با این همه کارکرد مثبت چرا برخی با آن سر ناسازگاری دارند؟

متاسفانه گاهی زمزمه‌هایی شنیده می‌شود مبنی بر اینکه برخی می‌خواهند از بورس کالا خارج شوند؛ در حالی که ماندن و رفتن از بورس اجباری نیست و هر کسی می‌تواند برای کالایی که تولید می‌کند، پذیرش بگیرد و یا آن را خـارج کند، اما آیا چنین رویکردی از سوی برخی دوستان درست است؟ آیا به «بورس کالا» به همان نسـبت توجه قانون‌گـذار در قوانین سـال‌های ۸۴ و ۸۸ اوراق بهادار عنایت می‌شود که باید بشود؟ یا اینکه تصوری مبنی بر تضعیف بورس کالا وجود دارد؟ تاکید ما بر این است که نباید بورس کالا ضعیف شـود. اینکه کسـی بگوید باید برخی محصولات از بورس کالا خارج شـود، مغایر اهداف و رویکردهای بازار سـرمایه کشور است که اصلا ما چنین رویکردی را قبول نداریم.

با توجه به دغدغه شما در مورد لزوم توجه بیشـتر به بـورس کالا، مجلـس و به صورت مشخص کمیسـیون اقتصادی چه برنامه‌ای برای تقویت بورس‌های کالایی دارد؟

ما به دنبال این هستیم تا در برنامه ششم احکامی به تصویب برسـد که بر اساس آن تکالیف «بورس کالا» جامع‌تر شـده و الزامات و مزیت‌هایی در نظر گرفته شـود. چون در شـرایط فعلی هر جنسـی در بـورس کالا و بـورس اوراق بهـادار خرید و فروش شود، مشمول برگزاری الزام‌آور مناقصه و مزایده برای بخش دولتی نیسـت. یعنی اگر مثلا دولت بخواهد جنسی از بازار سرمایه بخرد حتما باید مناقصه بگذارد که در غیر این صورت تخلف کرده اسـت، ولی اگر در بورس کالایی بخرد به مفهوم مناقصه اسـت که این یک مزیت بزرگ برای شرکت بورس کالا است. یا اینکه اگر بخش دولتی بخواهد جنسی را بفروشد باید حتما مزایده بگذارد و در غیر این صورت تخلف کرده اما اگر بخواهد بـا عرضه در بورس کالا آن را به فروش برساند خود به خود قانون برگزاری مزایده را اجرا کرده است. بنابراین باید مشوق‌ها و استفاده از ظرفیت‌ها در بورس کالا دیده شود تا به بورس کالا کمک شود. ما نیز در برنامه ششم همه تلاشمان را می‌کنیم تا احکام جامع‌تری نسبت به گذشته آورده شـود تا ضرورت‌ها و مشوق‌ها بیشـتر دیده شده و ان‌شاالله دولت هم همکاری می‌کند.

فعالیت بورس کالا در راستای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی است

باید از ظرفیت‌های بورس کالا برای توسعه اقتصاد استفاده کنیم

«بورس کالا» نمادی از شفافیت اقتصادی است

بورس کالا با توجه به توضیحات شما آیا دولت در مواردی مثل پرداخت مطالبات کشاورزان به خصوص گندم‌کاران نمی‌تواند از بورس کالا استفاده کند تا با مشکل معوقات مواجه نشود؟

قطعا دولت می‌توانست این کار را کند البته در این بخش دولت می‌توانست از ابزارهایی در بازار سرمایه استفاده کند و نگرانی‌های بازار در تضمین تعهدات را رفع کند. الان در دنیا وقتی کسی تعهد می‌کند باید در سررسید، تعهدش را انجام دهد. معمولا در دنیا دیگر دولت ها ریسک نکول ندارند اما چه کنیم که در کشور ما ریسک نکول هم اتفاق افتاده است.

اگر کسی در بازار اشکالی به وجود آورد و سررسید دولت نکول شد، باید راهکار برای دولت پیدا کرد نه اینکه بازار را خراب کرده و یا بگوییم این بازار به درد نمی‌خورد. یکی از راه‌های حل این مشکل تضامین بانک هاست. البته این به نظرم مقداری بد است که بانکی بخواهد ریسک دولت را پوشش دهد چون دولت باید انقدر به وعده خود وفادار باشد که هیچ جا و هیچ چیزی باعث ایجاد حتی یک روز تاخیر دولت در اجرای تعهداتش نشود. در همین راستا دولت می‌تواند برای اجرای تعهداتش از بورس کالا استفاده کند البته نگرانی دوستان در بورس کالا بابت گندم این است که دولت سررسیدش را تعهد نکند و بعد بورس دچار چالش شود. برای رفع این نگرانی روش‌هایی هم وجود دارد، از جمله این که بانک تضمین کند اما دوستان دولت می‌گویند که این خیلی بد است بانکی دولت را تضمین کند چون مثل این است نوه‌ای پدربزرگ خودش را تضمین کند و از لحاظ ساختاری اشکال دارد. ما می‌گوییم خود دولت تضمین کند و سر موعد تعهداتش را اجرایی کند که امیدواریم این مشکل حل شود.

بورس کالا با توجه به تدوین اصلاحیه دولت در قانون بازار اوراق بهادار، برنامه مجلس برای پررنگ‌تر کردن نقش بورس‌های کالایی در این قانون چیست؟

استنباط بنده برای حل مشکل «بورس کالا» و بهبود شرایط این نیست که باید قوانین را تغییر دهیم چون قانون بازار سرمایه برای سال ۸۴ است و الان ۱۱ سال از آن گذشته و در سال ۸۸ نیز اصلاحاتی داشته، پس اگر نیاز به اصلاحی هم باشد موردی است نه اینکه بخواهیم کل قانون را تغییر دهیم؛ قانون فعلی حداقل می‌تواند تا دو دهه دیگر جواب دهد اما باز هم اگر به اصلاحاتی لازم باشد ما بررسی‌های لازم را انجام می‌دهیم.

بورس کالا آیا می‌توان از سخنان شما این‌گونه برداشت کرد که در وضعیت فعلی بورس کالا و بازار سرمایه فقط مشکل از نحوه اجرای قانون است و قوانین فعلی کافی و بدون مشکل است و احتیاج به قانون جدیدی نیست؟

نه! حرف من این است مواردی می‌تواند قانون را کامل‌تر کند که ما در همین راستا به دنبال انجام کارهای جامع‌تری در بورس کالا هستیم و روی احکامی کار می‌کنیم که جامعیت در بورس کالا را بیشتر کند. این نافی این نیست که قانون فعلی ضعیف است، بلکه جامعیت را می‌تواند ارتقا دهد. ضعف یعنی اینکه مشکل قانونی داریم که ما نمی‌پذیریم اما می‌توانیم با ارتقای قانون شرایط تصمیم‌گیری نسبت به وضعیت موجود را ایده‌آل‌تر و ابهامات را برطرف و الزامات را بیشتر کرد که این می‌تواند قوانین فعلی و وضع موجود را بهبود دهد.

بورس کالا شما در صحبت‌های خود به تلاش برای تصویب احکامی در برنامه ششم برای تقویت بورس کالای ایران اشاره کردید، مجلس چه اقدامات دیگری را در این راستا در نظر دارد؟

تمرکز ما بر روی برنامه ششم برای دائمی کردن احکام مربوط به بورس کالاست؛ البته اگر دولت هم لایحه‌ای برای اصلاح قوانین در حوزه بازار سرمایه به مجلس بدهد که بندهایی از آن مرتبط با بورس کالا باشد، نگاهمان مثبت است و این را می‌توان در راستای اقدام دیگر مجلس در بورس کالا و بازار سرمایه تعبیر کرد.

بورس کالا با توجه به اینکه امسال سال «اقتصاد مقاومتی، اقدام و عمل» است چه میزان بورس کالا را می‌توان در راستای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی تعریف کرد؟

صد در صد رویکرد و فعالیت بورس کالا در راستای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی است، چون یکی از محورهای اقتصاد مقاومتی شفافیت در اطلاعات است و در جایی به نام بورس عدم شفافیت وجود ندارد. چرا ما ناراحتیم از اینکه اقلامی از بورس کالا بیرون نرود چون بازار غیرشفاف به بازاری مفسده‌انگیز در اقتصاد تبدیل می‌شود که این اشکال دارد. یکی از سیاست‌های ابلاغی مقام معظم رهبری شفافیت در اقتصاد کشور است. وقتی جنس بورس کالا نمادی از شفافیت اقتصادی است، چرا باید آن را از بین ببریم یا تضعیف کنیم؟

عزت‌الله یوسفیان‌ملا در گفتگو با دوماهنامه «پیام اقتصادی بورس کالا»:

رونق «بورس کالا» یعنی افزایش کیفیت کالای ایرانی و رونق اقتصادی

عضو کمیسیون برنامه و بودجه مجلس گفت: زیر سایه اقدامات دولت باید اطمینان و اعتماد مردم برای سرمایه‌گذاری در بورس ایجاد شود.

عزت‌الله یوسفیان ملا نماینده مردم آمل در مجلس شورای اسلامی در گفت‌وگو با دوماهنامه «پیام اقتصادی بورس کالا» در خصوص برنامه‌های مجلس دهم برای تقویت بورس کالا و بازار اوراق بهادار اظهار داشت: اقتصاد کشور هرچه به سمت غیرنقدینگی مثل بورس کالا و اوراق بهادار و خرید و فروش سهام پیش برود، بیشتر سامان می‌گیرد. در واقع هرچه مبادلات نقدی، ارزی و ریالی کنار رود و به سمت بورس برویم، گردش مالی کشور بهتر و زیباتر شده و شکل و شمایل بهتری می‌گیرد.

وی با بیان اینکه درگیر مسائل روزمره شدن، وقت ساماندهی امور را از مجلس می‌گیرد، گفت: اگر بتوانیم با برنامه‌ریزی و وضع قوانین، بورس کالا و اوراق بهادار را تقویت کنیم، قطعا و یقیناً گردش اقتصادی و مالی کشور به سمت شفافیت بیشتر پیش می‌رود.

این نماینده مجلس با بیان اینکه مجلس باید واقعیت‌های موجود در بورس را ببیند، تصریح کرد: گاهی مسائل را تنها به صورت تئوری می‌بینیم در حالی که گاهی با واقعیت‌های موجود سرکار داریم. علم و دانش یک انگیزه است برای بررسی و ساماندهی اوضاع؛ اما مهم این است که واقعیت‌های موجود را ببینیم و براساس واقعیت‌ها برنامه‌ریزی کنیم.

یوسفیان‌ملا ادامه داد: مجلس باید بازار بورس را از طریق کارشناسان و نمایندگانی که آشنایی کامل دارند، رصد کند و با توجه به وضع موجود برنامه‌ریزی و قانون‌گذاری کنند.

وی در خصوص اقداماتی که سبب جذب سرمایه‌های مردم در بورس می‌شود، تصریح کرد: اگر زیر سایه اقدامات دولت اطمینان در سرمایه‌گذاری در بورس ایجاد شود، مردم نسبت به بورس راغب می‌شوند.

یوسفیان ملا با بیان اینکه بورس کالای ایران سبب ایجاد اشتغال، افزایش گردش مالی صحیح و دوری از سوء جریان‌های اقتصادی می‌شود، گفت: تقویت بورس کالا دست دولت است و به این بستگی دارد که دولت چگونه این بخش را سامان می‌دهد و برای آن جاذبه ایجاد می‌کند که مردم به سمت آن کشیده شوند وگرنه بازار بورس برای یک عده خاصی می‌تواند جاذبه داشته باشد و مابقی مردم نمی‌دانند بورس چیست. در حالی که هرچه بورس رونق بگیرد، اقتصاد کشور رونق می‌گیرد.

وی با بیان اینکه بورس کالا می‌تواند عامل مهمی در تحقق اقتصاد مقاومتی باشد، تصریح کرد: در تحقق سیاست‌های اقتصاد مقاومتی بورس کالا می‌تواند نقش و رکن عظیمی ایفا کند چراکه این بخش شناسنامه و هویت کالای داخلی است.

وقتی کالای داخلی در بورس ارزش پیدا کند یعنی کیفیت کالای داخلی بالا رفته و افرادی به دنبال کالای داخلی هستند. وقتی کالای داخلی رونق پیدا کند و دست رد به کالای خارجی زده شود، تولید داخلی رونق می‌یابد و احیا می‌شود که این عامل تحقق اقتصاد مقاومتی است.

پیام اقتصادی
بورس کالا
دو ماهنامه تخصصی

الهه حمیدی کیا
روزنامه‌نگار

گفتگوی دو ماهنامه« پیام اقتصادی بورس کالا» با غلامرضا مصباحی مقدم عضو شورای فقهی بورس

«بورس کالا» موجب متعادل شدن قیمت‌ها می‌شود

با گذشت حدود ۱۰ سال از تشکیل بورس کالا در کشورمان، ضرورت تقویت بیش از پیش «بورس کالا»، برای محور قرار گرفتن این بازار مدرن در تعیین قیمت کالاها احساس می‌شود و به نظر می‌رسد این مهم در جریان اصلاح قانون بورس در مجلس می‌تواند بیش از گذشته مورد توجه قرار گیرد؛ چرا که شفافیت این بازار می‌تواند در موارد زیادی جلوی رانت و سوءاستفاده‌های معمول در خرید و فروش برخی کالاها را بگیرد.

حجت‌الاسلام و المسلمین غلامرضا مصباحی‌مقدم که سابقه نمایندگی در ادوار هفتم، هشتم و نهم مجلس را دارد، البته می‌گوید که در سال ۸۴ و در زمان تصویب قانون بورس در مجلس، «بورس کالا» مدنظر قانونگذار بوده و به نظر نمی‌رسد که خلأ قانونی در این زمینه وجود داشته باشد.

این عضو شورای فقهی بورس همچنین «بورس کالا» را موجب بهبود کیفیت محصولات و متعادل‌شدن قیمت‌ها می‌داند و با اشاره به اینکه رقابت‌پذیری یکی از ویژگی‌های اقتصاد مقاومتی است، می‌گوید که بورس به رقابت‌پذیری در اقتصاد ملی کمک می‌کند.

وی یکی از نکات مهم در مورد بورس را «شفافیت» این بازار عنوان می‌کند و می‌گوید که در این بازار، هم مقدار عرضه کالا و هم میزان تقاضا و کیفیت محصولات به صورت شفاف و به لحظه در اختیار مشتریان قرار می‌گیرد.

مشروح گفت‌وگوی ما با حجت‌الاسلام و المسلمین غلامرضا مصباحی‌مقدم را در ادامه می‌خوانید:

«بورس کالا» دسترسی خریداران و فروشندگان به یکدیگر را سهل می‌کند

بهترین کالاها از نظر کیفیت در «بورس کالا» عرضه می‌شود

«بورس کالا» به رقابت‌پذیری در اقتصاد ملی کمک می‌کند

وجود بورس کالا چقدر می‌تواند در دسترسی خریداران و فروشندگان کالا، نسبت به سایر بازارها موثر باشد؟

اصولاً «بورس» یا بازار سرمایه یک بازار مدرن است. پیداکردن مشتری برای تولیدکنندگان پیچیدگی خاصی دارد؛ اما دسترسی مشتریان به بازار – که شاید در برخی از موارد به سادگی میسر نباشد – در بورس بسیار سهل و آسان است؛ به‌طوری که از هر جای دنیا می‌توان به یک چنین بازاری، هم برای عرضهٔ سهام و خرید آن، و هم عرضه و خرید کالا دسترسی پیدا کرد.

این مقتضای دوران اقتصاد پیشرفته است که چنین بازاری وجود داشته باشد و دسترسی خریداران و فروشندگان به یکدیگر را سهل و آسان کند.

آیا بورس کالا می‌تواند موجب رقابت تولیدکنندگان با یکدیگر شود؟

این بازار همراه با رقابت آزاد است؛ به‌طور طبیعی تولیدکنندگان وقتی وارد این بازار می‌شوند و کالایی را عرضه می‌کنند، ناگزیر قیمت‌ها به یکدیگر نزدیک می‌شود؛ در واقع اگر کالاها مشابه هم باشند قیمت‌ها برابر می‌شود و اگر تفاوتی در آن وجود داشته باشد در همین بازار خود را نشان می‌دهد.

بورس کالا چطور می‌تواند جلوی رانت و فساد را بگیرد؟

یکی از نکات مهم، شفافیت این بازار است، در این بازار هم مقدار عرضه کالا و هم میزان تقاضا، کیفیت محصولاتی که به بازار سرمایه ارائه می‌شود و اطلاعات مربوط به آنها به صورت شفاف و به‌لحظه، در اختیار مشتریان قرار می‌گیرد. یکی از امتیازات این بازار هم نقدشوندگی آن است؛ به‌طوری که هر فردی اقدام به خرید می‌کند اگر پشیمان باشد با فاصله اندکی می‌تواند فروشنده باشد و بازار با توجه به سرعت داد و ستد در آن خریداران زیادی را به او معرفی می‌کند.

آیا در حال حاضر خلاء قانونی در مورد «بورس کالا» وجود دارد و نیازی هست که در اصلاحیه قانون، نقش بورس کالا پر رنگ‌تر شود؟

من تصور نمی‌کنم قانونی که در سال ۸۴ تصویب شد، نسبت به «بورس کالا» خلاء داشته باشد. همان زمان «بورس کالا» مدنظر قانونگذار بود و بعد از آن هم «بورس انرژی» شکل گرفت؛ در عین حال باید از فعالان این بازار نظر خواست که آیا با مشکلاتی روبرو هستند که نیاز به اصلاح قانون داشته باشد یا خیر .

اصولاً «بورس» یا بازار سرمایه یک بازار مدرن است. پیداکردن مشتری برای تولیدکنندگان پیچیدگی خاصی دارد؛ اما دسترسی مشتریان به بازار – که شاید در برخی از موارد به سادگی میسر نباشد – در بورس بسیار سهل و آسان است؛ به‌طوری که از هر جای دنیا می‌توان به یک چنین بازاری، هم برای عرضهٔ سهام و خرید آن، و هم عرضه و خرید کالا دسترسی پیدا کرد.

اصولا کالاهایی به بورس وارد می‌شوند که کیفیت آن از حد استاندارد مطلوبی برخوردار باشند؛ چراکه اگر این استانداردها را نداشته باشند نمی‌توانند وارد بازار سرمایه شوند.

آیا «بورس کالا» می‌تواند به مرجع تعیین قیمت کالاها در منطقه تبدیل شود و در توسعه بازارهای صادراتی نقش داشته باشد؟

با توجه به ویژگی‌های بازار سرمایه، قیمت، هم برای تولیدکنندگان داخلی و خارجی و هم مشتریان شرایط مشابهی دارد و امکان دسترسی از طریق اینترنت هم برای کاربر این شرایط را فراهم می‌آورد که فرقی ندارد از کجا اعلام تقاضا کرده است؛ بنابراین بین داخل و خارج تفاوتی در عرضه و تقاضای کالا در این بازار وجود ندارد.

بر همین اساس، «بورس کالا» موجب می‌شود قیمت‌ها بین بازارهای مشابه در کشورهای مختلف به هم نزدیک شوند و اگر قیمت کالایی بین دو نقطه جغرافیایی تفاوت زیادی داشته باشد، به ظاهر در مقدمه، با صرفه است که خریدار از بازاری که قیمت پایین‌تر دارد خرید کند و در بازاری که قیمت‌ها در آن بالا است عرضه کند؛ اما در بلند مدت اتفاقی که می‌افتد این است که این کار سریعاً دو بازار را از نظر قیمت به هم نزدیک می‌کند.

آیا بورس کالا می تواند تاثیری بر کیفیت کالاهای عرضه شده داشته باشد؟

اصولا کالاهایی به بورس وارد می‌شوند که کیفیت آن از حد استاندارد مطلوبی برخوردار باشند؛ چراکه اگر این استانداردها را نداشته باشند نمی‌توانند وارد بازار سرمایه شوند.

از طرف دیگر باید اذعان داشت که از نظر کیفیت، بهترین کالاها در بورس عرضه می‌شود؛ به این معنا که معمولاً مشتریان ترجیح می‌دهند کالایی با کیفیت بهتر را انتخاب کنند؛ همین موضوع باعث می‌شود که دسترسی به کالاها با کیفیت در بورس صورت بگیرد؛ به عبارت دیگر؛ کیفیت یکی از موضوعات مبنایی بورس می‌شود.

تقویت «بورس کالا» چقدر در تحقق اقتصاد مقاومتی نقش خواهد داشت؟

با توجه به اینکه اقتصاد مقاومتی تاکید بر استفاده از ظرفیت‌های داخلی دارد، بورس موجب می‌شود تولیدکنندگان برای دست‌یافتن به درآمد و سهم بیشتر از بازار، هم کیفیت محصولات خود را بهبود ببخشند و هم قیمت‌ها را متعادل کنند.

یکی از ویژگی‌های اقتصاد مقاومتی رقابت‌پذیری است و «بورس کالا» به رقابت‌پذیری در اقتصاد ملی کمک می‌کند.

گفتگو با محمد حسین زاده بحرینی
ناظر مجلس دهم در شورایعالی بورس

یکی از ارکان رقابتی‌شدن اقتصاد، بورس کالاست

مونا رحیم بصیری
روزنامه‌نگار

محمد حسین‌زاده بحرینی، ناظر مجلس دهم در شورایعالی بورس و اوراق بهادار معتقد است که «رقابت‌پذیر کردن» اقتصاد و «شفافیت اطلاعاتی» از ارکان اساسی سیاست‌های اقتصاد مقاومتی هستند که هر دوی این ارکان با «بورس کالای ایران» و «بورس اوراق بهادار» حاصل می‌شود. در علم اقتصاد، بورس به بازاری اطلاق می‌شود که قیمت‌گذاری و خرید و فروش کالا و اوراق بهادار در آن انجام می‌پذیرد و در یک طبقه‌بندی کلی شامل بورس کالا و اوراق بهادار است. بازار بورس اما؛ تابع مقرراتی است که توسط نهادهای قانونگذار تعیین می‌شود و به منظور جلوگیری از بی‌نظمی و رعایت حقوق طرفین عرضه و تقاضا، رعایت آن‌ها الزامی است.

امروزه بازارهای بورس کالا و اوراق بهادار، شاهراه سرمایه‌گذاری و انجام معاملات در حوزه کالا و اوراق بهادار در جهان محسوب می‌شوند. به بیان دیگر، بورس، نهاد سازمان یافته‌ای است که از جمله نهادهای عمده و اساسی در بازار سرمایه محسوب می‌شود و در کنار سایر موسسات و سازمان‌ها، وظایف چندگانه‌ای را برعهده دارد. کارکردهای اساسی بورس مدیریت انتقال ریسک و توزیع آن، شفافیت اطلاعات، کشف قیمت، ایجاد بازار رقابتی و همچنین یکی از کارکردهای مهم آن جمع‌آوری سرمایه‌ها و پس اندازهای کوچک برای تامین سرمایه مورد نیاز فعالیت‌های اقتصادی است.

بورس از طریق جذب و به‌کار انداختن سرمایه‌های راکد، حجم سرمایه‌گذاری در جامعه را بالا می‌برد. این نهاد، بین عرضه‌کنندگان و تقاضاکنندگان سرمایه، ارتباط برقرار و معاملات بازار سرمایه را تنظیم می‌کند؛ همچنین با قیمت‌گذاری سهام و اوراق بهادار تا حدودی از نوسان شدید قیمت‌ها جلوگیری می‌کند.

از سوی دیگر، بورس مردم را به پس‌انداز تشویق و بدین وسیله باعث به‌کارگیری پس‌انداز مردم در فعالیت‌های اقتصادی می‌شود. بورس سرمایه لازم برای اجرای پروژه‌های دولتی و خصوصی را فراهم می‌آورد.

برای بررسی بیشتر نقش بورس در اقتصاد کشور و برنامه‌های مجلس دهم برای تقویت بازار سرمایه و بورس کالا و اوراق بهادار با حجت الاسلام محمد حسین‌زاده بحرینی نماینده مردم مشهد در مجلس و ناظر قوه مقننه در شورایعالی بورس و اوراق بهادار به گفت‌وگو نشسته‌ایم که در ادامه می‌خوانید:

بورس کالا در ابتدا بفرمایید برنامه مجلس دهم برای استفاده از سازوکار بازار سرمایه و «بورس کالا» در جهت ساماندهی بازار محصولاتی مثل کشاورزی، پتروشیمی، فلزات و غیره چیست؟

سازوکاری که در حال حاضر در بورس طراحی شده و در حال اجراست، سازو کار خوبی است. در واقع بازار مالی در سازمان بورس چه بورس «اوراق بهادار» چه «بورس کالا» خوب عمل می‌کند؛ لذا علی‌القاعده مجلس باید از این روالی که در آنجا حاکم است، حمایت کند. البته اشکالاتی در برخی موارد پیش آمده و باید مراقب باشیم تا استمرار نیابد. به عنوان مثال در خصوص برخی کالاها یک اصراری وجود دارد که این کالاها را از بازار رقابتی یعنی بورس کالا خارج کرده و به کالاهای انحصاری تبدیل کنند. این یکی از اشکالاتی است

که باید مراقب باشیم، اتفاق نیفتد.

با توجه به اینکه اصلاحیه قانون بورس و اوراق بهادار مصوب ۱۳۸۴ در دست بررسی است، برنامه مجلس دهم برای پررنگ‌کردن بورس کالایی در این قانون چیست؟

هم دولت و هم مجلس براساس قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ موظفند در جهت رقابتی‌کردن اقتصاد اقدام کنند. یکی از ارکان رقابتی شدن اقتصاد نیز بورس است. برای اینکه اقتصاد را رقابتی کنیم، باید یک بازار تعریف شده داشته باشیم که برای کالا، بورس کالا و برای اوراق بهادار، بورس اوراق بهادار است. در این بازار تعریف شده، عرضه‌کننده، کالای خود را عرضه و تقاضاکننده نیز تقاضاهای خود را مطرح می‌کند.

مهمترین ویژگی این بازار این است کف شفافیت کامل اطلاعات وجود دارد؛ یعنی افشای اطلاعات در حداکثر ممکن اتفاق می‌افتد؛ بنابراین دنبال این هستیم که اگر در مواردی با عدم افشای اطلاعات مواجه هستیم، جلوی آن را بگیریم؛ یعنی باید ویژگی این بازارها که افشای اطلاعات است، حتما رعایت شود.

در مجلس گذشته یک مصوبه داشتیم که در حال حاضر هم آن را دنبال می‌کنیم و آن این بود که این ویژگی را به شرکت‌های خصوصی هم توسعه دهیم؛ البته نه به این معنا که خرید و فروش شرکت‌های خصوصی به بورس برود؛ این امکان ندارد؛ چراکه سهام شرکت‌های خصوصی را نمی‌شود در بورس مبادله کرد؛ بلکه در آنجا پیش‌بینی شده که شرکت‌های خصوصی هم تا یک حدودی موظف باشند اطلاعات مالی خود را به بورس ارائه دهند تا بتوانیم نظام شفافیت اطلاعات را در کشور تکمیل کنیم. این موارد کارهایی است که بخشی از آن‌ها قبلا انجام شده، بخشی در دستور کار است و بخشی هم مصوب شده و در مورد آن قانون داریم؛ فقط باید برای اجرای آن‌ها تلاش کنیم. این موضوع برنامه ما است و تصمیم داریم اجرایی شود.

دولت و مجلس چگونه می‌توانند در جهت تقویت بورس کالایی، مردم را به سمت سرمایه‌گذاری و استفاده از بازار بورس سوق دهند؟

تقویت بازارها با تبلیغات ممکن نیست. در واقع دولت و مجلس باید ورود مردم (خریداران) را از یک طرف و ورود بنگاه‌های عرضه‌کننده را از طرف دیگر به بورس تسهیل کنند. این هم در بورس «اوراق بهادار» و هم در بورس «کالا» مطرح است.

در واقع هم خریدار برای تامین مواد اولیه خود باید بتواند به راحتی به بورس بیاید و هم عرضه‌کننده‌ای که می‌خواهد کالای خود را عرضه کند باید بتواند راحت وارد بورس شود. بنابراین باید بخشی از قیود محدودکننده را برداریم. اگر این اتفاق بیفتد مردم خود به خود تشویق می‌شوند وارد بورس شوند؛ در واقع تبلیغات موثر نیست و مردم باید عملاً فایده حضور در بازارهای متشکل یعنی بورس را ببینند. اگر فایده آن را ببینند، تشویق می‌شوند و بازار بورس هم تقویت خواهد شد.

نقش بورس کالا در اجرای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی چیست؟

رقابت‌پذیر کردن اقتصاد و شفافیت اطلاعاتی از ارکان اساسی سیاست‌های اقتصاد مقاومتی هستند که هردو این ارکان با بورس کالا و اوراق بهادار حاصل می‌شود.

پیام اقتصادی
بورس کالا
دو ماهنامه تخصصی

مریم رضازاده
روزنامه‌نگار

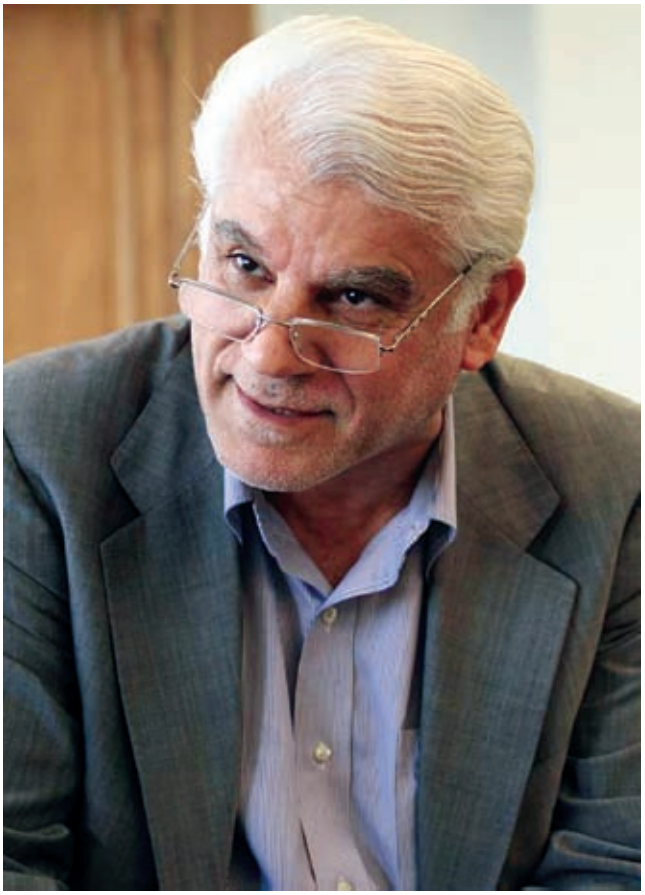
گفتگو با محمود بهمنی نماینده مجلس و رئیس کل پیشین بانک مرکزی

مجلس هر حمایتی که نیاز باشد از «بورس کالا» می‌کند

قیمت‌گذاری محصولات باید در بازار بورس انجام شود

نباید از خارج در امور «بورس کالا» دخالت کرد

عرضه کالاها در «بورس کالا» اقتصاد مقاومتی است

«در سیاست‌های اقتصاد مقاومتی ابلاغی مقام معظم رهبری به شفاف و روان‌سازی نظام توزیع و قیمت‌گذاری و روزآمدسازی شیوه‌های نظارت بر بازار و برای تمامی محصولات داخلی تاکید شده است و قطعا عرضه کالاها در بورس کالا و با این سازوکار می تواند قدم خوبی در این زمینه باشد. البته ما باید به این مسئله توجه داشته باشیم که ایجاد شفافیت در بازار برای جلوگیری از فساد نیز ما را در این راستا کمک می‌کند. استفاده و بهره گرفتن از بورس کالا در اقتصاد مقاومتی فقط دست دولت و یا بخش خصوصی را نمی‌بوسد بلکه مجلس و سایردستگاه‌ها و قوای دیگر نیز باید در این زمینه به یاری دولت بیایند.» این بخشی از نگاه محمود بهمنی به اهمیت و نقش بورس کالا در تحقق اقتصاد مقاومتی است.

به طور کلی بورس‌های کالایی با ایجاد قواعد شفاف برای ورود عرضه‌کنندگان و تقاضاکنندگان کالا می‌توانند به ایجاد تنوع در مبادی تامین کالاهای وارداتی با هدف کاهش وابستگی به کشورهای محدود و خاص و ابزاری برای حمایت همه‌جانبه هدفمند از صادرات کالاها و خدمات از طریق تسهیل مقررات و گسترش مشوق‌های لازم کمک کنند. یکی از خدمات عمده‌ای که بورس‌ها به اقتصاد داشته‌اند توسعه استاندارد در بازار کالا بوده است. با توجه به سازوکار معاملات در بورس‌ها، کالاها برای این که بتوانند در قالب معاملات بورسی قابلیت تحویل داشته باشند باید مطابق با مشخصات استانداردی که قراردادهای بورس وجود دارند به انبارهای تحت نظارت بورس تحویل داده شوند. بنابراین کالایی که نتواند استانداردهای مشخص شده را احراز کند از سوی انبار تحویل گرفته نمی‌شود، در نتیجه تولیدکنندگان و واردکنندگان کالا برای این که بتوانند کالای خود را از طریق سازوکار بورس به فروش برسانند، باید کالایی مطابق با استاندارد مشخص تولید یا وارد کنند. با محمود بهمنی، عضو فعلی کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی و رییس کل بانک مرکزی در دولت نهم درباره اهمیت توجه به بازار سرمایه و عرضه محصولات در «بورس‌کالا» به گفتگو نشسته‌ایم که در ادامه می‌خوانید.

برنامه مجلس دهم برای استفاده از سازوکارهای شفاف بازار سرمایه و بورس کالا جهت ساماندهی بازار محصولاتی نظیر کشاورزی، پتروشیمی و فلزات چیست؟

به نظرم باید، لایحه‌ای را خود وزرای کشاورزی، صنعت و یا نفت در این زمینه به مجلس ارائه دهند و اگر نیاز به اصلاحات داشته باشد ما آن اصلاحات را انجام می‌دهیم. مطمئنا اگر خود دولت وارد نشود قطعا کمیسیون‌های مختلف به فراخور حوزه تخصصی‌شان وارد می‌شوند و طرحی را ارایه می‌دهند که بتوان با ایجاد شفافیت در بازار سرمایه و یا بازار بورس کالا برای ساماندهی کالاها در تمامی بخش‌ها استفاده بهینه و درست داشت.

با توجه به اینکه اصلاحیه قانون بازار اوراق بهادار مصوب سال ۱۳۸۴ مجلس شورای اسلامی در دولت در حال تدوین شدن است، برنامه مجلس دهم برای پررنگ‌ترکردن نقش بورس‌های کالایی در این قانون چیست؟

ما منتظریم دولت لایحه‌اش را در این زمینه ارائه دهد و اگر دیدیم در لایحه دولت به ایرادات و اشکالاتی که در حال حاضر برای رونق بورس کالا وجود دارد توجه نشده است، قطعا با ارائه پیشنهاداتی در کمیسیون اقتصادی و یا صحن مجلس سعی می‌کنیم این ایرادات را رفع کنیم . متاسفانه بورس‌کالای ما نه تنها هیچ نوع حمایتی نمی‌شوند بلکه در هر برهه‌ای نیز دچار برخی بدسلیقگی‌ها در حوزه اقتصادی می‌شوند که همین موضوع روزبه‌روز باعث ضعیف‌تر شدن آنها می‌شود. اگر دولت با تاخیر در این زمینه لایحه ارائه دهد احتمالا ما در مجلس طرحی را آماده می‌کنیم تا بتوانیم همه نوع حمایتی را از ایجاد و رونق بورس کالا در کشور انجام دهیم.

نقش بورس کالا در اجرای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی چیست؟

در سیاست‌های اقتصاد مقاومتی ابلاغی مقام معظم رهبری به شفاف و روان‌سازی نظام توزیع و قیمت‌گذاری و روزآمدسازی شیوه‌های نظارت بر بازار و برای تمامی محصولات داخلی تاکید شده است و قطعا عرضه کالاها در بورس کالا و با این سازوکار می تواند قدم خوبی در این زمینه باشد. البته ما باید به این مسئله توجه داشته باشیم که ایجاد شفافیت در بازار برای جلوگیری از فساد نیز ما را در این راستا کمک می‌کند. استفاده و بهره گرفتن از بورس کالا در اقتصاد مقاومتی فقط دست دولت و یا بخش خصوصی را نمی‌بوسد بلکه مجلس و سایردستگاه‌ها و قوای دیگر نیز باید در این زمینه به یاری دولت بیایند.

پیام اقتصادی
بورس کالا
دوماهنامه تخصصی

مریم رضازاده
روزنامه‌نگار

گفتگو با اسماعیل جلیلی مشاور رییس سازمان برنامه و بودجه

رونق بورس کالا به خروج از رکود کمک می‌کند

شهریور۹۵، دهمین سالگرد آغاز به‌کار نخستین بورس کالای ایرانی بود که از آن زمان تاکنون بورس کالا در حوزه‌های پتروشیمی صنعتی و معدنی و کشاورزی فعالیت داشته است، فعالیتی که به نظر می‌رسد با توجه به گشایش‌های اخیر اقتصادی بعد از برجام باید نمود بیشتری برای مردم داشته باشد. اسماعیل جلیلی مشاور رییس سازمان برنامه و بودجه نیز با تاکید بر لزوم فعال‌تر شدن بورس کالا، افزایش اعتماد به بازار سرمایه و توزیع فعالیت‌های اقتصادی به بخش‌های مختلف را عامل مهمی در فعال شدن بورس کالا و به دنبال آن جذب سرمایه‌های داخلی و خارجی عنوان کرد.

جلیلی که در مجلس نهم عضو هیأت رییسه کمیسیون برنامه و بودجه بود، با اشاره به اقدامات دولت در این حوزه گفت که با اقدامات خوب دولت در بازار سرمایه می‌توان امیدوار به رونق و خروج از رکود موجود بود. وی همچنین در کسوت نایب رییسی کمیسیون نظارت بر اجرای اصل ۴۴ در مجلس نهم تاکید کرد که با توجه به اینکه تمرکز بر اقتصاد درون‌زاست و مردمی کردن اقتصاد یکی از رویکردها در اقتصاد مقاومتی به شمار می‌رود، بورس کالا می‌تواند گامی موثر در این راه بردارد.

مشروح گفتگوی دوماهنامه «پیام اقتصادی بورس کالا» با اسماعیل جلیلی را در ادامه می‌خوانید:

بورس کالا با توجه به تجربه کاری‌تان در حوزه‌های اقتصادی و بودجه‌ای فکر می‌کنید چقدر می‌توان از بورس کالا برای ساماندهی بازار محصولات استفاده کرد؟

قبل از پرداختن به موضوع فواید بورس کالا ابتدا باید تعریف روشنی از آن داشت. بورس کالا مجموعه‌ای از فعالیت‌های بازار سرمایه است که علاوه بر کمک در حوزه کالاهای تولید شرکت‌های داخلی، اقدامات موثری نیز برای جهت‌دهی بازار سرمایه و تامین منابع جهت فعالیت کارخانه‌های مربوطه انجام می‌دهد. با این تعریف می‌توان گفت، بورس کالا می‌تواند با توجه به مجموعه اقدامات در حوزه برنامه‌ریزی، تولید و اقتصاد در بنگاه‌های تولیدی به ایجاد فضای رقابتی کمک کند تا واحدهای تولیدی نسبت به ارتقای کیفیت و اثرگذاری محصولات‌شان و کاهش هزینه‌ها تلاش کنند.

بورس کالا با توجه به اینکه نزدیک به ۱۰ سال از آغاز به کار بورس کالای ایران می‌گذرد، ارزیابی شما از عملکرد این بورس چیست؟

با وجودی که نخستین بورس کالایی از سال ۸۲ آغاز به کار کرد اما به دلیل شرایط اقتصادی کشور نتوانست به خوبی زمینه بروز و ظهور پیدا کند. امروز اما بورس کالای ایران به دلیل افزایش اعتماد به بازار سرمایه و توزیع فعالیت‌های اقتصادی به بخش‌های مختلف، خود به خود توجه به بازار سرمایه را افزایش داده و گردش منابع بیشتر شده است؛ از طرف دیگر رویکرد جدید در واگذاری‌ها مطابق با اجرای سیاست‌های اصل ۴۴ منجر به تقویت بازار بورس و باز شدن فضای بازار سرمایه و بورس شده است که تمامی این شرایط می‌تواند به بهتر شدن بازار بورس کالا منجر شود.

در حال حاضر نه تنها در زمینه کالاها و بنگاه‌های خاص بلکه در اکثر صنایع و تولیدات بازار بورس ورود پیدا کرده و دامنه و چتر فعالیت بورس و فرابورس در بخش‌های مختلف گسترده شده است و حالا می‌بینیم بنگاه‌های کوچک هم به فضای «بورس کالا» ورود کرده‌اند و شرایط متفاوت شده است. به گونه‌ای که امروز اکثر صنایع فلزی، معدنی، نفتی و پتروشیمی در این حوزه فعالند و

این جای خوشحالی دارد.

با توجه به این شـرایط فکر می‌کنید چه سـاز و کاری باید اندیشیده شـود تا بورس کالا بتواند به بهترین نحو از بازار سرمایه استفاده کند؟

اگر بازار سرمایه در شرایط واقعی اقتصاد قرار بگیرد و متناسب با تحرکی که در حوزه فعالیت واحدهای تولیدی است، عکس‌العمل نشان دهد، می‌توان امیدوار به جذب سرمایه در این بازار بود. به عبارت دیگر وقتی فضا به سمت رونق می‌رود، تاثیرات بازار مثبت و زمانی که به سمت رکود می‌رود، تاثیرات نیز منفی خواهد بود. مطمئنا اگر بازار سرمایه تابع حباب‌ها، سفته‌بازی و دلالی نشود می‌توان امیدوار بود با به حرکت درآمدن چرخه تولید، رونق در حوزه اقتصاد و رشد اقتصادی ایجاد شود و جذب سرمایه‌ها یا بازگشت منابع سرمایه‌گذاری شده افزایش پیدا کند.

به عنوان یکی از اعضای فعلی بدنه دولت، رویکرد دولت یازدهم را در قبال بازار سـرمایه و بورس کالا چطور می‌بینید؟

انصافا دولت یازدهم در چند سـال گذشـته رویکرد خوبی در بازار سرمایه ایجاد کرد که علی‌رغم تغییر سریع مدیریت‌ها روند کلی بورس تا حدودی امیدوارکننده شد. خوشبختانه در همین مدت گذشته از دولت آقای روحانی، ساز و کار خوبی در فضای کسب و کار و بازار سرمایه در نظر گرفته شد که با نگاه به آن می‌توان امیدوار بود ضمن حرکت به سمت رونق و خروج از رکود، شاهد توسعه هر چه بیشتر بازار سرمایه و شکوفایی این بخش باشیم. البته باید توجه داشت با عنایت به اتفاقاتی که دولت در حوزه نظام بانکی برای کاهش نرخ بهره بانکی دنبال می‌کند، جهت‌دهی منابع به سمت بازار سرمایه و بورس کالا با مدیریت صحیح بازار دور از دسترس نباشد.

بورس کالا فضای کیفی محصولات تولیدی را رقابتی می‌کند

با ایـن توضیحات فکر می‌کنید باید چه سـاز و کارهایی برای سـاماندهی بـازار محصولاتی مثل پتروشیمی، کشاورزی و فلزات در بورس کالا وجود داشته باشد؟

یک بخش از ساماندهی در بورس کالا ساختاری است که بر اساس آن ساختار بورس موظف به اتخاذ سیاست‌ها و روش‌هایی برای ساماندهی بازار است؛ بخش دیگر مربوط به جاذبه‌ها در بازار بورس و سرمایه است که منابع به صورت حقیقی و حقوقی به سمت این بازار سرازیر می‌شود. در شرایط فعلی ایجاد جاذبه برای سرمایه‌گذاری در بورس کالا به شرایط اقتصادی و روش‌های مدیریتی مدیران بنگاه‌ها و مدیران بورس برمی‌گردد.

عملکرد «بورس کالا» توجه به بازار سرمایه را افزایش داده است

با این ویژگی‌ها چه طور می‌توان «بورس کالا» را به مرجع تعیین قیمت کالاها در منطقه و توسعه بازارهای صادراتی تبدیل کرد؟

بـا توجه به اینکه بازار بورس کالا کیفیت مدیریتی بنگاه‌ها از لحاظ وضعیت اقتصادی و سـرمایه‌گذاری‌ها را مشخص می‌کند، مرجعی است تا محصولات، کارگاه‌ها و تولیدکنندگانی که کالاهای نامناسب تولید می‌کنند، جایی در بازار سـرمایه خارجی نداشـته باشند. قطعا در این شرایط نه تنها تولیدکننده‌های حرفه‌ای‌تر، توانمندتر، باکیفیت‌تر و با قیمت مناسب‌تر می‌توانند بدون مشکل محصولاتشان را در بازار عرضه کنند که رقابت بین بنگاه‌ها

نیز افزایش یافته و به تبع آن سرمایه هر کسی که عملکرد بهتری دارد، توسعه بیشتری خواهد یافت و گـردش مالی و فعالیت تولیدی‌اش نیز افزایش می‌یابد.

بورس کالا آیـا می‌تـوان گفت که بـورس کالا می‌تواند رسالت تامین مالی برای صنایع را انجام دهد؟

می‌تـوان این طور گفت که بـازار بورس می‌توانـد تامین‌کننـده منابع مـورد نیاز موسسـات تولیدی در بازار بورس باشد و اگر خوب عمل کند می‌تواند آن را تضمین کند

بورس کالا شرکت بورس کالا چگونه می‌تواند نقش موثری در توسـعه بازار صادراتی داشته باشد؟

صـادرات به طور کلی تابع میـزان بازارهای هدف اسـت؛ یعنی اینکه یک شرکت تولیدی هرقدر بتوانـد قدرت رقابتی خـود را بالا ببرد، قاعدتا بازار و صادرات مطلوب‌تری را به چشـم خواهد دید.

با این پیش زمینه فکر می‌کنم هر محصول عرضه شـده در بورس کالا که ادعای صادرات دارد، بایـد حتمـا در تراز بین‌المللـی و جهانی تولید شـده و حتما استانداردها و تضامین آن نیز در همان سـطح باشـد. اگر بازار هدف در اروپا، آسیا، افریقا و آمریکاست باید کالاهایی با استانداردهای جهانی و بین‌المللی و البته با قدرت رقابت‌پذیری بالا عرضه شود که رسیدن به این نقطه به ساختار منسـجمی نیاز دارد. کاری که بورس کالای ایـران می‌تواند به خوبی آن را انجام دهد.

نکته دیگر اینکه اساسا برای حضور در بازار جهانـی باید قدرت اقتصادی افزایش یابد که ایـن منوط به منابع بیشتر است. منابع نیز از بازار سرمایه حاصل می‌شود و زمانی بازار سرمایه اعتماد می‌کند که فرایندهای آن مثبت باشد و سرمایه‌گذار و یا سهام‌دار با خیال آسوده منابعش را در اختیار آن بازار و یا بنگاه قرار دهد. این روند را باید بورس کالا به خوبی مدیریت کند.

بورس کالا با توجه به تجربه نمایندگی شـما و حضورتـان در دولـت فکـر می‌کنیـد چقـدر لایحـه اصلاح قانون بازار اوراق بهادار می‌تواند باعث پررنگ‌تر شدن نقـش بـورس کالا در بـازار سرمایه شود؟

طی چنـد سـال گذشـته تمرکز دولت برای تامین منابع مالی بر نظام بانکی بود که در نهایت نظام بانکی نشان داد امکان پاسخ‌گویی مناسب به نیازهای مالی کشور را ندارد و بعضا با موانع مختلفی همچون سـاختاری، قانونی و سلیقه‌ای مواجه است. بعد از این تجربه، بازار سرمایه برای تامین منابع مدنظر قرار گرفت.

حال دولت بخشی از توجه خود را معطوف به بازار سرمایه کرده تا در فضای اقتصادی موجود و برنامه مدیریت اقتصادی کشور بتواند از ظرفیت این بخش هـم به نفع خود بهره ببرد. بی‌شـک هر قدر قدرت مانور در بازار سـرمایه بیشتر باشـد، می‌توان منابع بیشتری را جذب کرد و قدرت مانور بیشتری داشت. مخصوصا در شـرایط فعلی کـه فعالیت بنگاه‌های اقتصادی ما به شـدت با مشکل تامین نقدینگی و منابع برای ادامه فعالیت خود نیازمند هستند. با این توضیحات بـه نظرم در صورت لـزوم دولت انجام اصلاحاتـی در این لایحه برای رسـیدن به اهداف ذکر شده را در نظر دارد.

بورس کالا با توجه به تاکیدات مقام معظم رهبری در پیاده‌سازی اقتصادمقاومتی،فکر می‌کنید چقدر بـورس کالا می‌تواند در این راسـتا تاثیرگذار باشد؟

با توجـه به اینکه تمرکز بر اقتصاد درون‌زاسـت و مردمی کـردن اقتصاد یکـی از رویکردها در اقتصاد مقاومتی، قطعا بورس کالا می‌تواند گامی موثر در این راه بردارد چون برای مردمی شدن اقتصاد، مردم باید در اقتصاد مشارکت داشته باشند.

تالار کشاورزی

بورس کالا

www.ime.co.ir

از حرف تا عمل وزیـر جـهاد کشاورزی؛ الـوعده وفـا

معاملات کشاورزی در بورس چه مزایایی دارد؟

رونق بازار کشاورزی با ظرفیت‌های بورس کالای ایران

معاملات ماده ۳۳ از طراحی تا اجرا

«بازار محوری» پُلی به سوی کشاورزی مدرن

پیام اقتصادی
بورس کالا
دوماهنامه تخصصی

از حرف تا عمل وزیـر جـهاد کشاورزی؛

الـــوعده وفـا

محسن نعمتی
روزنامه‌نگار

با پیروزی دولت تدبیر و امید در انتخابات سال ۹۲، حسن روحانی رییس جمهوری کشورمان، محمود حجتی را به عنوان وزیر پیشنهادی جهاد کشاورزی برای گرفتن رای اعتماد به مجلس فرستاد. حجتی که از او به عنوان فرد اول برپایی جشن خودکفایی گندم در ایران یاد می‌کنند، در روز ۲۳ مرداد ۹۲ به صحن مجلس رفت تا با اعلام برنامه‌هایش، نظر نمایندگان مردم را جلب کند. در بخشی از قرائت برنامه‌های وزیر پیشنهادی کشاورزی، مواردی مطرح شد که ذهن اهالی بازار سرمایه را به سال ۱۳۸۳ و روزهای راه‌اندازی بورس کشاورزی برد.

وی در بخشی از سخنانش که به برنامه‌های اصلی وزارت جهاد کشاورزی در راستای «اقتصادی کردن تولید و کاهش هزینه‌های کشاورزی» اختصاص داشت به احیا و گسترش بورس کالای کشاورزی اشاره کرد و گفت: «اعلام به موقع قیمت‌های تضمینی خرید محصولات و مدیریت آن، گسترش بورس کالاهای کشاورزی، استقرار و توسعه صنایع تبدیلی، تکمیلی و نگهداری در مناطق تولید، مدیریت نظام تعرفه‌ای برای جلوگیری از واردات بی‌رویه و حمایت از تولید داخلی از برنامه‌های اصلی این وزارتخانه خواهد بود.» حجتی در نهایت پس از اعلام نظرات نمایندگان موافق و مخالف، توانست با کسب ۱۷۷ رای از ۲۸۴ رای ماخوذه، تصدی وزارت جهاد کشاورزی را برای چهار سال بدست بیاورد.

اما امروز بیش از سه سال از آن زمان می‌گذرد و به جرات می‌توان گفت، با اقدامات و هماهنگی‌های وزارت جهاد کشاورزی با بورس کالا، بورس کشاورزی از خواب ۹ ساله بیدار شده و در آماری قابل قبول، سهم معاملات این محصولات به بیش از ۱۰ درصد کل ارزش کل معاملات بورس کالا رسیده است. در این گزارش مروری داریم بر دلایل خشکسالی بورس محصولات کشاورزی طی ۹ سال (۸۳ تا ۹۲) و اقداماتی که سه سال گذشته در دولت تدبیر و امید از سوی وزارت جهاد کشاورزی و با حمایت‌های شخص حجتی در راستای احیای بورس کشاورزی انجام شده است.

دلایل ۹ سال خشکسالی بورس کشاورزی

۲۰ شـهریور سـال ۸۳ با حمایت وزیر کشاورزی وقت – محمود حجتی– بورس کالای کشاورزی در کشـور راه‌اندازی شد. در آن زمان قرار بود تا با رونق مبادلات بورس کشاورزی، نارسایی‌های بازار سنتی و غیرشفاف جای خود را به سازوکاری مدرن، شفاف و کارابدهد تا از تولیدکننده گرفته تا مصرف‌کننده نهایی همگی از معاملات بورس منتفع شوند. اما از سال ۸۴ بـا تغییر دولت و پایـان کار آن وزیر، به یکباره همه چیز به دسـت فراموشی سپرده شد و تمام رویاهای اهالی بورس و فعالان قدیمی بخش کشاورزی رنگ واقعیت را به خود ندید.

در این بین شـاید اشاره به این نکته خالی از لطف نباشد که نگاهی به آغاز به کار بسیاری از بورس‌های کالایی دنیا بیانگر آن اسـت کـه بورس‌های بزرگ کـه اکنون عمر چند دهه یا بعضا چنـد صده دارند، با حمایت‌های مستقیم دولت از مبادلات کشاورزی در فضای بورس پاگرفته‌اند و متاسـفانه در کشور ما با وجـود مزیت‌های فراوان در بخش کشـاورزی و تولیدات بالای انواع محصولات، تاکنون شـاهد این اتفاق نبوده‌ایم. به این ترتیب آن چه مسلم است این که هر بورسـی بدون حمایت دستگاه‌های مربوطه نمی‌تواند با روندی مطلـوب فعالیتش را آغاز کند و در دنیا نیز سـابقه نداشته که بورسی به طور مستقل و بدون حمایت‌های دولتی ریشـه بگیرد و با قدرت فعالیتش را ادامه دهد. همان‌طور که در کشور ما نیز بورس فلزات در سـال ۸۲ بـا حضور تولیدکنندگان بزرگ فولاد، مس و آلومینیوم وحمایت‌های مستقیم و بی‌دریـغ وزیر وقت صنایع و معـادن و همچنین رینگ پتروشیمی در سـال ۸۶ با حمایت وزیر نفت به ویژه مدیران صنعت پتروشـیمی راه‌اندازی شد و اکنون تقریبا تمام تولیدکنندگان این محصولات هر هفتـه به تالار بورس می‌رونـد و دولت نیز در طول سال‌های اخیر نتیجه اعتماد خود به سازوکار بورس را دیده است.

با این تفاسیر، از سـال ۸۴ نگاه دولت به بورس کشـاورزی تغییـر کرد و تمـام وعده‌هـای وزیر کشـاورزی دولت قبلی در حد همان وعده‌ها ماند. براین اسـاس متولیان بخش کشـاورزی کشور به خصوص وزارت جهاد کشاورزی فراموش کرد که خـود این وزارتخانه بانی ایجاد بورس کشـاورزی بوده تا با سروسـامان دادن به مبادلات سـنتی و غیرشفاف کشاورزی، گامی بزرگ در مسیر اصلاح سـاختار بازار بخش پیشرفت و توسعه اقتصاد ملی برداشته شود.

این شرایط سخت و بی‌اعتنایی مسوولان باعث شد تا این بورس یکساله در آستانه تعطیلی قرار بگیرد که خوشـبختانه با درایت وزارت امور اقتصاد و دارایی و سازمان بورس اوراق بهادار قرار شد تا در سال ۸۶ با ادغام بورس رونق گرفته فلزات با بورس کشاورزی، شـرکت بورس کالای ایران راه‌اندازی شود تا رفته رفتـه اقدامات برای ترمیم ضربه‌های وارد شـده به بورس کشاورزی در دستور کار قرار گیرد.

در آن شرایط تولد شرکت بورس کالا امید ناامید شده دل اهالی بورس کشاورزی را دوباره زنده کرد و آنها باور کردند که با توجه به روند توسعه تمامی بورس‌های کالایی دنیا، به هر حال روزی مسوولان کشور ما نیز به این نتیجه خواهند رسید که سازوکار مدرن بورس، بسیاری از هزینه‌های اضافی کنونی در مبادلات کشاورزی را حذف می‌کند و بار سنگینی را از روی دوش دولت برمی‌دارد. به هر حال رینگ کشاورزی به عنوان یکی از زیرمجموعه های بورس کالا ایجاد شد و از سال ۸۶ تا ۹۲ اگرچه فعال بوده اما به دلیل نبود حمایت‌های عملی از سوی وزارت کشـاورزی نتوانسـت همچون رینگ‌های صنعتی و معدنـی و پتروشـیمی و فرآورده‌های نفتی رونق بگیرد.

دست تقدیر و چرخ روزگار بار دیگر محمود حجتی را پس از گذشت دو دولت در جایگاه وزیر جهاد کشاورزی قرار داد تا پس از راه‌اندازی بورس کشاورزی در سال ۸۳، بار دیگر وی البته این بار در دولت یازدهم در راس امور بخش کشاورزی کشور قرار گیرد تا به وعده خود در روز گرفتن رای اعتماد از نمایندگان مردم عمل کرده و زمینه را برای احیای بورس محصولات کشاورزی مهیا کند

معرفی وزیر پیشنهادی کشاورزی

در این گیـرودار همزمان با جابه‌جایی دولت و به وجود آمدن موج امیدواری به بهبود اوضاع اقتصادی و سیاسی کشور، فعالان بورس کشاورزی و شماری از قدیمی‌های این بخش نیز کمی امیدوار شـدند تا شـاید رکود ۹ سـاله این بازار به پایان رسد و اهالی تـالار کشـاورزی نیز ماننـد تالارهـای صنعتی و پتروشیمی سـرانجام طعم رونق را بچشند. اما این امیدواری‌هـا زمانی قوت گرفت که رئیس‌جمهوری جدید در مراسـم تنفیذ، کابینـه دولت را اعلام کرد که محمود حجتی به عنوان وزیر پیشـنهادی جهاد کشاورزی معرفی شد. همان‌طور که ذکر شد حجتی، همان فردی بود که در سـال ۸۳ و در آخرین سال فعالیت دولت وقت، زمینه راه‌اندازی بورس کشاورزی را فراهـم کرد و همین امر کافی بود تا امیدواری در تالار نقره‌ای بورس کالا موج زند.

حجتی وارد گود می‌شود

نکته قابل تامل در خصوص بی‌اعتنایی مسوولان وزارت جهاد کشـاورزی دولت‌هـای نهم و دهم به بورس کشـاورزی، اینجاسـت که هم بستری‌های معاملاتی و زیرسـاختی بـرای عرضه محصولات کشـاورزی در بورس فراهم بود و هم بسـتر قانونی این کار. در این زمینه باید به قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی که در سال ۱۳۸۹ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید، اشاره کرد. در ماده ۳۳ این قانون، به اجرای سیاست قیمت تضمینی به جای خرید تضمینی برای حمایت از محصولات کشاورزی توسط دولت، اشاره شده است.

براسـاس سیاسـت قیمت تضمینی، کشـاورز از

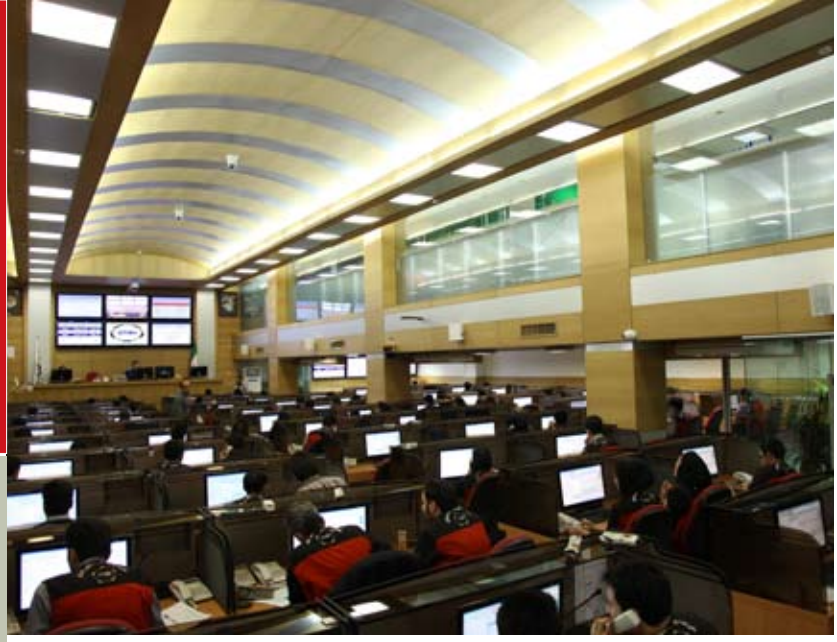
حمایت دولت برخوردار است اما برای خرید محصول عمدتا بخش خصوصی و تعاونی ها فعال خواهد شد. اجرای ماده ۳۳ قانون بهره‌وری بخش کشاورزی به گونه ای است که کشاورز از طریق تعاونی ها محصولش را روی تابلوی بورس کالا و در معرض دید کل مصرف کنندگان کشور قرار می دهد، چنانچه مصرف کننده با قیمت پایین تر از قیمت تضمینی اعلام شده از سوی دولت، اقدام به خرید کرد، وجه معامله از سوی بورس ظرف چند روز به حساب کشاورز واریز می‌شود و دولت نیز در مدت زمان کوتاهی مابه‌التفاوت قیمت کشف شده در بورس و قیمت تضمینی را به کشاورز پرداخت می‌کند. همچنین در صورت بالاتر بودن قیمت کشف شده در بورس از قیمت تضمینی نیز کل سود واقعی به کشاورز می‌رسد؛ این ماده قانونی همان برگ برنده محمود حجتی برای عمل به وعده‌اش یعنی احیای بورس کشاورزی بود که در ادامه به اقدامات در این زمینه اشاره می‌شود.

اجرای آزمایشی ماده ۳۳

همان‌طور که ذکر شد قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی که در سال ۱۳۸۹ به تصویب مجلس رسید و تنها اقدامی که وزارت کشاورزی قبل طی سه سال باقی مانده از عمر دولت دهم در این زمینه انجام داد، تصویب آیین‌نامه اجرایی ماده مذکور در سال ۱۳۹۱ بود. اما با تکیه زدن حجتی بر مسند وزارت کشاورزی در مرداد سال ۹۲، حدود چهار ماه بعد یعنی آذر همان سال دستورالعمل اجرایی ماده ۳۳ توسط وزیر جهاد کشاورزی ابلاغ شد و در اردیبهشت ماه سال ۹۴ نیز با مصوبه هیأت وزیران، اجرای آزمایشی سیاست قیمت تضمینی برای دو محصول جو دامی استان کرمانشاه و ذرت دانه‌ای استان خوزستان در بورس کالای ایران ابلاغ شد. به این ترتیب پس از حدود ۳۰ سال از طرح خرید تضمینی محصولات کشاورزی، دولت در سال ۹۴ مسیری نوین را برای خریداری دو محصول جو کرمانشاه و ذرت خوزستان انتخاب کرد که در پایان این سال نیز با وجود سختی‌های بسیار در تغییر یک نظام سنتی و جا افتاده برای کشاورزان این دو استان، جواب اعتماد خود به مکانیسم بورس کالا را گرفت. در بررسی اجرای آزمایشی سیاست قیمت تضمینی در معاملات جو کرمانشاه، باید به این موضوع اشاره کرد که ابلاغ دیرهنگام مصوبه دولت در خصوص این استان باعث شد تا حجم معاملات این محصول در بورس به میزان قابل توجهی نرسد. اما در طرف مقابل با استقرار نظام انبارداری بورس کالا و اتصال انبارها به سامانه الکترونیکی صدور گواهی سپرده کالایی و همچنین اقدامات متعددی برای ترویج و فرهنگ‌سازی در تهران و خوزستان با همکاری بورس کالا و وزارت جهاد کشاورزی، موفقیتی تاریخی در معاملات ذرت خوزستان با روشی نوین و به حجم ۱۹۰ هزار تن و ارزشی معادل با ۱۱۹۲ میلیارد ریال به ثبت رسید؛ از جمله اقدامات بورس کالا در این زمینه می‌توان به صدور هفت هزار کد بورسی برای کشاورز، پذیرش ۹ انبار در استان کرمانشاه برای محصول جو و ۲۶ انبار در استان خوزستان برای محصول ذرت دانه‌ای به همراه برگزاری دوره‌های آموزشی و توجیهی برای کشاورزان، مدیران استان‌های منتخب و انبارداران به مدت ۳۵۲۰ نفرساعت اشاره کرد.

کارشناسان و مسوولان بخش کشاورزی نیز پس از اجرای سیاست قیمت تضمینی در بورس کالا برپایه معاملات گواهی سپرده کالایی، کاهش قابل توجه بار مالی دولت، ارتقاء کیفی محصولات، ایجاد شبکه

گسترده بازاررسانی برای محصولات کشاورزی، پرداخت بخش عمده‌ای از وجه محصول حداکثر سه روز پس از انجام معاملات به کشاورزان، عدم نیاز به تشریفات مزایده و مناقصه برای معاملات بورس و مشخص شدن آمار دقیق‌تری از تولید محصولات و بانک اطلاعات کشاورزان فعال را از مزایای اصلی استفاده بخش کشاورزی از ظرفیت‌های بورس کالا عنوان کردند.

سربلندی بورس کالا از طرح آزمایشی

با اجرای موفقیت‌آمیز طرح قیمت تضمینی در بورس کالا به خصوص در معاملات ذرت خوزستان، هیأت وزیران در مصوبه شماره ۱۳۱۹۵/ت ۵۲۹۶۵ هـ مورخ ۹۵/۲/۷، اجرای ماده ۳۳ قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی را برای دو محصول جو دامی و ذرت دانه‌ای این بار در کل کشور بر عهده وزارت جهاد کشاورزی و بورس کالای ایران قرار داد. به این ترتیب در اردیبهشت سال ۹۵، فصلی نو در معاملات محصولات کشاورزی در بورس کالا شکل گرفت و مقدمات برای میزبانی بورس از کل عرضه جو و ذرت کشور فراهم شد.

در این بین پس از بررسی شرایط زیرساختی در بخش انبارداری و حجم تولید استان‌ها، مقرر شد که در برخی استان‌ها معاملات به صورت گواهی سپرده کالایی (قبض انبار) و در برخی دیگر معاملات به صورت فیزیکی در بورس کالا انجام شود. در حال حاضر معاملات جو دامی سراسر کشور در بورس کالا تقریبا پایان‌یافته و در آماری قابل قبول بیش از ۹۰۰ هزار تن جو متعلق به ۴۵ هزار کشاورز در بورس معامله شد که این تعداد کشاورزان ظرف چند روز کاری به حدود ۷۰ درصد وجه کالاهای‌شان رسیده‌اند و مابقی پولشان نیز توسط دولت به آنها داده می‌شود. همچنین معاملات ذرت نیز به تازگی در بورس کالا آغاز شده که براساس تصمیمات اتخاذ شده، عرضه ذرت دانه‌ای استان‌های کرمانشاه، کردستان، قزوین، فارس، کرمان (جنوب کرمان) و خوزستان در بورس کالا به صورت گواهی سپرده کالایی و در سایر استان ها به صورت فیزیکی انجام خواهد شد.

دستور ویژه وزیر برای عرضه کالاهای اساسی

اما حمایت‌های وزیر جهاد کشاورزی از سازوکار بورس کالای ایران تنها به اجرای سیاست قیمت تضمینی براساس ماده ۳۳ قانون افزایش بهره‌وری کشاورزی ختم نشد و حجتی روز ۲۶ تیرماه امسال در بیست و هفتمین نشست شورای هماهنگی روسای مراکز روابط عمومی و اطلاع رسانی دستگاه‌های اجرایی کشور که در محل این وزارتخانه برگزار می‌شد، گفت: با ورود کالاهای اساسی به بورس کشاورزی و قرار گرفتن آن روی تابلو، میزان عرضه و تقاضای این محصولات در جامعه نیز مشخص خواهد شد.

وزیر کشاورزی اعلام کرد که به دستگاه های زیر مجموعه این وزارتخانه دستور داده تا با هدف شفاف‌سازی میزان عرضه و تقاضا و تامین به موقع و کافی محصولات، کالاهای اساسی کشاورزی نظیر روغن، برنج، مرغ و شکر در بورس کالا عرضه شود که همین طور هم شد و علاوه معاملات جو و ذرت، سایر محصولات کشاورزی نیز راهی تالار معاملات بورس کالا شدند. به این ترتیب با حمایت‌های وزیر، حجم معاملات تالار کشاورزی بورس کالا از ابتدای سال تا ابتدای مهر ماه امسال به بیش از یک میلیون و ۳۱۵ هزار تن رسید و محصولاتی همچون جو، ذرت، شکر، مرغ منجمد، کنجاله سویا، گندم دروم و ... در بورس کالا مورد معامله قرار گرفت. نکته جالب اینجاست که حجم معاملات محصولات کشاورزی در بورس کالا طی ۶ ماه نخست سال ۹۴ حدود ۶۷۱ هزار تن بوده است که این ارقام نشان دهنده رشد ۹۵ درصدی حجم این معاملات است.

دست آخر اینکه، همکاری منظم وزارت کشاورزی با بورس کالا که از سال گذشته و همزمان با اجرای طرح قیمت تضمینی آغاز شده است، امروز وسیع‌تر شده و رویکرد مثبت وزیر کشاورزی به مکانیسم‌های مدرن باعث شده تا فعالان بخش کشاورزی نیز با روند معاملات و ابزارهای مالی بورس کالای ایران بیش از گذشته آشنا شوند. با همه این تفاسیر دست تقدیر و چرخ روزگار بار دیگر محمود حجتی را پس از گذشت دو دولت در جایگاه وزیر جهاد کشاورزی قرار داد تا پس از راه‌اندازی بورس کشاورزی درسال ۸۳، بار دیگر وی البته این بار در دولت یازدهم در راس امور بخش کشاورزی کشور قرار گیرد تا به وعده خود در روز گرفتن رای اعتماد از نمایندگان مردم عمل کرده و زمینه را برای احیای بورس محصولات کشاورزی مهیا کند.

روز افتتاح؛ ۲۰ شهریور ۸۳

مرور سخنان حجتی در مراسم افتتاح بورس کشاورزی در ۲۰ شهریور سال ۸۳ به خوبی نشان‌دهنده خط فکری او در زمینه بورس است. وی در آن مراسم اعلام کرد: بازاریابی و تامین منابع مالی محصولات کشاورزی با مشکلات ساختاری روبرو است و بورس کالای کشاورزی بخشی از این مشکلات را حل می کند. او همچنین ابراز امیدواری کرد که بورس کالای کشاورزی فصل جدیدی در حل نابسامانی بخش کشاورزی بگشاید، اگر چه انتظار نمی‌رود این بورس همه مشکلات بخش کشاورزی را حل کند. حجتی تاکید کرد: دستگاه‌های اقتصادی دولت مانند وزارت اموراقتصادی و دارایی، وزارت بازرگانی و بانک مرکزی از بورس کالای کشاورزی حمایت کنند تا به شفافیت قیمت کمک شود. وی با اشاره به این که نگاه بورس کالای کشاورزی، به مرحله بعد از تولید است، گفت: ادامه سیاست‌های حمایتی و خرید تضمینی محصولات کشاورزی به همراه بورس کالای کشاورزی بازار محصولات کشاورزی را ساماندهی خواهد کرد.

وزیر کشاورزی دولت هشتم در پایان مراسم راه اندازی بورس کشاورزی نیز اظهار کرد: تولید محصولات کشاورزی باید از حالت معیشتی خارج شود و به تولید اقتصادی برسد که در آن صورت بازار سنتی پاسخگو نبوده، بلکه باید بازار پیشرفته مانند بورس کالای کشاورزی ایجاد شود. اطلاع‌رسانی شفاف از راه بورس کالای کشاورزی به همه تولیدکنندگان سوال چه باید تولید کرد را پاسخ می دهد و از اجحاف در حق تولیدکننده و مصرف کننده می کاهد.

معاملات کشاورزی در بورس چه مزایایی دارد؟

احمد یزدان‌پناه
اقتصاددان و استاد دانشگاه

بـورس کالا مکانی بـرای داد و سـتد و خرید و فروش کالاهـای مختلف فراهم می‌کند و کالاهایـی که در این بورس معامله می‌شوند، گستره وسیعی دارند. اگرچه برخی از این محصولات نقدی معامله می‌شود، ولی بخش مهمی از آنها به صورت قراردادهای آتی و اختیار معامله مورد داد و ستد قرار می‌گیرد.

دو نمونه مهم تاریخی برای اشاره به سیر تکاملی و تجاری داد و ستد محصولات و بورس‌های کشاورزی وجود دارد که یکی بازار برنج ژاپن طی سال‌های ۱۶۰۳ تا ۱۸۶۸ میلادی است و دیگری به تولید و رشد بازارهای آتی شیکاگو در دوره زمانی ۱۸۳۰ تا ۱۸۷۰ میلادی باز می‌گردد.

کشاورزی ژاپن در قرن هفدهم میلادی زیر سلطه نظام ارباب و رعیتی قرار داشـت. اربابان و صاحبان زمین، برنج حاصـل کار کارگران را جمع‌آوری می‌کردند و آنها را بعد از برداشت برای فروش به بازار اوزاکا حمل می‌کردند و وجوه نقـد حاصل از فروش را برای هزینه‌های زندگی اختصاص می‌دادند. بیشتر اشراف آن دوره ژاپن برای تامین هزینه‌های اضطراری خود بین دو فصل مجبور به جمع‌آوری پول نقد از منابع دیگر شدند و برای این کار به معاملات سلف روی آوردند. یعنی طبق قراردادی متعهد می‌شدند در زمان برداشت آتی مقدار معینی از محصول را با قیمت مورد توافق تحویل خریدار بدهند، مشروط بر آنکه خریدار پول معینی در زمان عقد قرارداد به عنوان پیش پرداخت بپردازد. طی دهه‌های متوالی، این نوع قراردادهای سـلف یا تحویل آتی که با نام «قبض برنج» معروف شدند بر حسب درجه‌بندی نوع برنج و مدت قرارداد استاندارد شدند. این قبض‌ها که مورد قبول بازرگانان واقع شده بود، نخستین بورس کالایی را در شهر اوزاکا تشـکیل داد و حتی در بورس برنج اوزاکا اتاقی به نام تسویه برای ضمانت اجرای معاملات ایجاد شد.

کشف قیمت‌ها به عنوان یکی از اهداف مهم بورس‌های کالایی که توسط آن فروشندگان و خریداران به تفسیر و تعبیر اطلاعات می‌پردازند و در جست‌وجوی ایجاد و ارائه قیمتی هستند که عرضه و تقاضای موجود در بازار را تنظیم می‌کند. به عبارت دیگر قیمت‌ها بر اساس تعامل و تقابل عرضه و تقاضا در یک بازار رقابتی و نظام مند تعیین می‌شود

مزیت معاملات کشاورزی در بورس

به تازگی نقش و اهمیت داد وستد این معاملات در بورس کالای ایـران پـر رنگ شـده و برخـی محصولات بـه طور مـداوم در این بازار عرضه می‌شـود. با توجه به اهمیت موضـوع در ادامه به برخی مزیت‌هـای معاملات محصولات کشـاورزی در بورس کالا اشـاره خواهیم کرد.

۱- ایجاد بازار متشـکل و سـازمان یافته برای تسهیل در امر دادوستد محصولات کشاورزی.

۲- کشـف قیمت‌ها به عنوان یکـی از اهداف مهم بورس‌های کالایی که توسـط آن فروشـندگان و خریداران به تفسـیر و تعبیر اطلاعات می‌پردازند و در جست و جوی ایجاد و ارائه قیمتی هستند که عرضه و تقاضای موجود در بازار را تنظیم می‌کند. به عبارت دیگر قیمت‌ها بر اساس تعامل و تقابل عرضه و تقاضا در یک بازار رقابتی و نظام مند تعیین می‌شود.

۳- توسعه بازار محصولات کشاورزی و رشد کمی و کیفی آن با به کارگیری ابزارهای متنوع داد و سـتد پذیر از جمله قراردادهای آتی و اختیار معامله.

۴- کاهش نوسان شدید قیمت و امکان کاهش ریسک در بازار

نمونه تاریخی دیگری که می‌توان به آن اشـاره کرد، سیر تکاملی بازارهای آتی و بورس کالایی در آمریکاست. از آنجا که گندم، سویا و ذرت بلافاصله بعد از برداشـت به سمت شـیکاگو سرازیر می‌شد، طی یک دوره زمانی به طور چشـمگیری عرضه از تقاضا پیشـی می‌گرفت و کمبود انبار و محدودیت حمـل و نقل به نوسـان‌های قیمت‌ها در آن زمان دامن می‌زد. به همین دلیل هیأت تجاری شـیکاگو تشکیل شـد که تا حد زیادی به نوسان‌های شدید محصولات کشاورزی پاسخ داد.

کشـاورزان، بازرگانان، شـرکت‌های فـرآوری و سـفته‌بازان بـه مبادلـه و معاملـه پیمان‌های آتی کشـاورزی می‌پرداختنـد و بـا این اقـدام از آینده محصـول و ارزش موجودی انبار در برابر شـرایط نامطمئن قیمت‌ها، حفاظت می‌کردند.

محصولات کشـاورزی و توزیع مناسب آن بین حلقه‌های مختلف تولید تا مصرف، در واقع بورس کالا به تخصیص بهینه ریسک می‌پردازد.

۵- امـکان فراهـم کردن تحلیل آمـاری از وضعیت بازار آتی محصولات کشـاورزی و ارائـه خدمات مشـاوره در پیش‌بینی نوسـان‌های بـازار جهت کمک بـه فعالان بخش کشاورزی و بهره‌گیری از رابطه قیمت‌های آتی و آنی در شکل دادن به تصمیم‌های درست فعالان بازار.

۶- اصـلاح الگوی کشـت از دیگر مزایا به شـمار می‌رود. شـفافیت اطلاعـات بازار محصولات کشـاورزی و امکان تحلیل آماری و علامت‌دهی درسـت قیمت‌ها شـرایطی را فراهم می‌کند تا کشاورزان بتوانند در زمینه نوع محصول و حجم تولیدی محصولات خود تصمیم بگیرند و منابع محدود خود را به شکل مناسب و بهینه تخصیص بدهند.

مصطفی محمدباقری معاون کالایی کارگزاری بانک کشاورزی تاکید کرد

رونق بازار کشاورزی با ظرفیت‌های بورس کالای ایران

بازار محصولات کشاورزی در ایران از دیرباز به دلیل سنتی بودن دارای مشکلات ساختاری از جمله عدم شفافیت معاملات، غیراستاندارد بودن و انحصاری بودن و با واسطه‌گری روبرو بوده و هدف از ایجاد بورس کالای کشاورزی از ابتدا کمک به اصلاح ساختار سنتی این بازار بوده است.

ظرفیت‌ها و پتانسیل‌های بسیار زیادی در بخش کشاورزی وجود دارد که بورس کالای ایران محل مناسبی برای استفاده بهینه از این ظرفیت‌ها و همچنین جذب سرمایه‌ها در این بخش خواهد بود. در همین رابطه گفتگویی داشتیم با مصطفی محمدباقری معاون کالایی کارگزاری بانک کشاورزی که در ادامه می‌خوانید:

سحر نمایشی
روزنامه‌نگار

بورس کالا: آقای محمدباقری! در حال حاضر حدود دوسالی است که رینگ محصولات کشاورزی رونق یافته؛ به نظر شما طی این مدت بورس کالای ایران چه نقشی در تنظیم بازار محصولات کشاورزی داشته است؟

اکنون بازار کشاورزی با گذشته اصلا قابل قیاس نیست، شرایط به طور کامل تغییر یافته، اکنون ظرفیت‌ها و قابلیت‌های بورس کالا ضمن اینکه می‌تواند زمینه ایجاد یک بازار رقابتی، شفاف و کارا را برای بازار محصولات کشاورزی فراهم کند، می‌تواند نقش موثری در اصلاح ساختار بازار معاملات محصولات کشاورزی نیز داشته باشد. مضافا اینکه توسعه و گسترش ابزارهای مشتقه و راه‌اندازی معاملات آتی بر روی کالای اساسی در بخش کشاورزی و همچنین فرهنگ‌سازی و آشنا کردن بهره‌برداران این بخش با این نوع از معاملات می‌تواند کمک بزرگی در مدیریت ریسک فعالان در این بخش داشته باشد. به نظرم با انتقال معاملات دولتی بخش کشاورزی به بورس کالا و همچنین اجرایی شدن ماده ۳۳ قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و متمرکز شدن کلیه معاملات آن در بورس کالا در آینده شاهد رشد بالای معاملات در این بخش خواهیم بود. ضمن‌اینکه چنانچه از سوی دولت عرضه اولیه واردات محصولات بخش کشاوری از جمله نهاده‌های دامی به سمت بورس کالا هدایت شوند این مهم نیز مزید بر علت شده و جذابیت رینگ محصولات کشاورزی را برای فعالان این بخش و همچنین کارگزاران دو چندان خواهد کرد.

بورس کالا: در حال حاضر وضعیت کلی بازار محصولات کشاورزی چگونه می‌بینید؟

بخش کشاورزی ایران با مشکلات عدیده‌ای مواجه است. نوسان بسیار شدید قیمت محصولات کشاورزی و ناپایداری آن یکی از عمده‌ترین آنهاست. این نوسان بسیار شدید به نوبه خود موجب نگرانی و عدم اطمینان کشاورزان نسبت به درآمدهای مورد انتظارشان می‌شود. در کنار نوسان شدید قیمت‌ها، عدم شفافیت و عدم گردش اطلاعات در بازارهای محلی محصولات کشاورزی، حضور بسیار گسترده دلالان و واسطه‌ها در بخش‌های مختلف توزیع و فروش این محصولات، وجود انکارناپذیر پدیده سلف خری در اقتصاد کشاورزی ایران، فقدان یک بازار رقابتی کارآمد و فراگیر برای داد و ستد محصولات کشاورزی و عدم کارآیی شبکه توزیع از جمله مشکلاتی هستند که بخش کشاورزی ایران با آن دست و پنجه نرم می‌کند. این مشکلات عمدتاً در شرایط نبود یک بازار منسجم و متشکل و رقابتی دامن‌گیر بخش کشاورزی ایران شده است؛ از طرف دیگر، بورس کالای کشاورزی با استفاده از ابزارها و روش‌های داد و ستد در پی ایجاد یک بازار رقابتی، شفاف و کارآمد است که تا حد قابل ملاحظه‌ای معضلات فوق‌الذکر را مرتفع خواهد کرد. بنابراین در چنین شرایطی، پتانسیل بسیار قوی برای ایجاد و راه‌اندازی بورس کالای کشاورزی در ایران وجود دارد.

بورس کالا: در شرایط فعلی چه مشکلاتی بر سر راه کشاورزان و این حوزه وجود دارد؟

علاوه بر مواردی که پیش از این عرض

کردم، مشـکلات و ابهامات دیگر بخش کشاورزی شامل مغایرت بین سیاست‌های حمایتی دولت از قبیل خرید تضمینی، تنظیم بازار و... با داد و ستد محصولات در بورس کالا، گسـترده بودن بخش کشاورزی که در روسـتاها می‌توان این گستردگی را مشاهده کرد، پراکندگی تولید وخرد بودن میزان برداشت محصول توسـط تولیدکننده، تعدد بهره‌بـردار و فعالان بازار و نبود آگاهی و آموزش تولیدکنندگان و بهره‌برداران از چگونگی فعالیت بورس کالا است.

نبود آشنایی مدیران اجرایی دستگاه‌های مرتبط با بخش به نحوه فعالیت و ورود زیرمجموعه‌های آنان به بورس، عدم هماهنگی زیرمجموعه‌های وزارت جهاد کشـاورزی با بورس کالا و عدم آشنایی تشکل‌های کشاورزی با بورس کالا و همچنین نبود انگیزه برای حضور در بورس نیز بر مشکلات بازار افزوده است.

اما ویژگی ساختار بازار محصولات پایه کشاورزی کشـور به این صورت که ساختار مالکیت کشاورزی کشـور پراکنده و تولید و توزیع غیرمنسـجم است، موجب شـده که نقدینگی در بازار کشـاورزی بسیار اندک بوده و متکی برتسهیلات بانکی یا اخذ وام‌های شخصی با بهره‌های کلان از دلالان باشد. در همین راستا بیمه‌ها نیز هنوز نتوانسته‌اند وارد حوزه حمایت از تضمین قیمت در محصول نهایی تولیدکنندگان شوند. علاوه بر این، به دلیل سیاسـت‌های متغیر دولت به ویژه در تعیین تعرفه‌ها، نوسـان نرخ ارز و تصمیمات شرکت پشـتیبانی جهاد کشـاورزی، وارد کنندگان محصولات پایه کشـاورزی، قادر به پیش‌بینی نبوده و همیـن موضـوع این بازار را برای آنها پر ریسـک کرده است. این نکته را نباید فراموش کرد که عمده معاملات در بازار کشاورزی نه به‌وسیله تولیدکنندگان و واردکنندگان بلکه به وسیله واسطه‌ها صورت می‌گیرد و آنها علاقه‌ای به افشای هویت خود ندارند.

بورس‌کالا به نظر شـما اکنون چه شـرایطی بر بازار محصولات کشاورزی حاکم شده است؟

براسـاس همین مقدمات و مباحثی که اشاره شد می‌توان ضعف‌های سـاختاری بورس کشـاورزی از ابتدا تاکنون را در این دانست که بورس کشاورزی در مقایسه با سال‌های ۸۳ تا ۸۶ که تحت عنوان سازمان کارگزاران بورس کشـاورزی فعالیت می‌کرد بعضا از اعتبارات تخصیصی استفاده می‌کرد و اکنون هم که در بورس کالا اسـت یا کاملا بی‌بهـره از آن بوده یا اعتبارات به شـکل محدود در اختیار کارگزاری‌های منتسـب به بانک‌ها و مشتریان آنها قرار دارد که این موضوع توانسته تا حدی شرایط را مساعد کند.

البته فقدان حضور بازارسـازها در این بازار از جمله دیگر ضعف‌ها در سـاختار بورس کشاورزی بوده که اکنون شـرایط با تدابیری که بورس کالای ایران در این زمینه اندیشیده، بهبود بیشتری حاصل کرده است. همچنین کمبود کارگـزاران تخصصی در این حوزه کـه غالبا آنها نیز جذب بازارهای موازی به ویژه طلا شده‌اند، از جمله عوامل کاهش‌دهنده رونق در گذشته بوده که خوشـبختانه با ورود ابزارهای مالی جدید و تأمین مالی ها این مشکلات نیز رفع شده است.

بورس‌کالا در این مسـیر چه مقدار به حمایت دولت نیاز است؟

بورس کالا در سه شاخه اصلی پتروشیمی، فلزات و کشاورزی فعالیت می‌کند. آمار فعالیت دو بخش اول حکایت از موفقیت بورس در این عرصه دارد.

این در حالی اسـت که نگاه سنتی دولت به اقتصاد کشـاورزی و مرکـزی شـدن دادوسـتد کالاهای کشـاورزی در بازار سـنتی که با سـاختار و سازوکار سنتی اداره می‌شود و همین طور کم‌توجهی به اجرای قوانین بورس کالا و عدم‌حمایت جدی از این بورس باعث شده فعالان بازار کشاورزی همچنان علاقه‌مند

به فعالیت در بازار سنتی و علاقه‌ای به حضور در تالارهای کشاورزی نداشته باشند. با تمام تلاشی که کارگزاری‌ها و مدیران بورس در ایجاد تعامل با ارگان‌ها صورت داده‌اند به دلیل محدودیت‌های قانونی این ارگان‌ها نتوانستند حضور مطلوب و شایسته ای در بورس داشته باشند؛ زیرا طبق دستورالعمل این ارگان‌ها تهیه وسایل مورد نیاز تنها از طریق مناقصه باید صورت گیرد و مسوولان این ارگان‌ها دادوستد در بورس را نمی‌پذیرند.

به نظر می‌رسد با توجه به امکانات و تجهیزات بورس کالا و سخت‌گیری این بورس در عرضه و دادوستد کالاهای کشاورزی، دولت می‌تواند واردکنندگان کالاهای کشاورزی را مکلف به عرضه در بورس کند و یارانه‌های محصولات کشاورزی را از طریق بورس اختصاص دهد.

باید توجه داشت که در سال گذشته حدود ۱۲۰ میلیون تن محصولات کشاورزی تولید شده و در بازار عرضه شده است و متاسفانه بورس کشاورزی سهم بسیار کمی از این میزان کالا داشت. دولت باید با توجه به معضلات بازار کشاورزی و عدم‌رعایت استانداردها در این بازار در جهت بالا بردن کیفیت و حتی صادرات این کالاها بخش قابل‌توجهی را به سوی بورس کالا سوق دهد؛ چرا که نمی‌توان با بازار سنتی وارد بازارهای جهانی شد و دولت در صورتی که می‌خواهد درصد قابل‌توجهی از بازار محصولات کشاورزی جهان را به دست بیاورد باید با بورس کالا به جهانی شدن کشاورزی ایران بیندیشد.

بورس کالا پیشنهاد شما به فعالان بازار محصولات کشاورزی چیست؟

بهتر است وزارت جهاد کشاورزی تشکیلات خود را سبک، نظارتی و صرفا سیاست‌گذار تعریف کند. واگذاری خریدهای توافقی، تضمینی، عرضه محصولات اساسی وارداتی کشاورزی به بورس و حمایت بیشتر بانک‌ها در قالب قراردادهای مختلف و ایجاد خط اعتباری برای فعالان این عرصه می‌تواند علاوه بر رفع نگرانی مصرف‌کننده، تولیدکننده و دستگاه‌های اجرایی، بازار سرمایه را برای تأمین سرمایه لازم این بخش به حرکت درآورد.

بورس کالا از منظر شما چه راهکارهایی برای رونق بیشتر محصولات کشاورزی وجود دارد؟

از جمله راهکارهایی که می‌توان برای رونق رینگ کشاورزی در نظر گرفت این است که جهت بهره‌گیری از ویژگی‌های بازار رقابتی همه خریدها، فروش‌ها، مناقصه‌ها، مزایده‌های محصولات کشاورزی قابل دادو ستد در بورس کالا توسط شرکت‌ها و سازمان‌های تابعه وزارت جهادکشاورزی از طریق بورس کالا انجام گیرند. همچنین همه خریدهای تضمینی و خرید و فروش‌های توافقی محصولات کشاورزی براساس مدل عملیاتی از طریق بورس کالا انجام گیرند. کیفیت و استاندارد محصولات مشمول خریدهای تضمینی نیز توسط کمیته‌ای متشکل از نمایندگان، وزارت جهاد کشاورزی، شرکت بورس کالا، موسسه استاندارد و اتحادیه‌ها و تشکل‌های بخش خصوصی به ویژه اتاق بازرگانی تعیین شود. در صورت لزوم مقررات، آیین‌نامه‌ها، بخشنامه‌ها، دستورالعمل‌ها نیز که با دادوستد محصولات کشاورزی در بورس کالا مغایر هستند، اصلاح شوند. این در حالی است که شرکت پشتیبانی امور دام، شرکت خدمات حمایتی کشاورزی و سازمان مرکزی تعاون روستایی به عنوان بازارساز در بورس کالا مطابق مقررات فعال شوند. در نهایت اینکه واردات همه محصولات کشاورزی وارداتی قابل‌دادوستد در بورس کالا منحصرا از طریق بورس کالا انجام و ایجاد و راه‌اندازی تالارهای نمایندگی کارگزاران بورس کالا با کمک و حمایت وزارت جهاد کشاورزی نیز انجام گیرد.

در گفتگو با حسن حسینی شاهرودی عضو هیات رییسه کمیسیون اقتصادی مجلس

بورس کالا تولید، صادرات و اقتصاد را پویا می‌کند

یک عضو هیات رییسه کمیسیون اقتصادی گفت: برای بهبود وضعیت بورس دولت باید جلوی مسیرهای خلاف قانون را گرفته و ساز و کاری برای مردمی کردن بورس کالا در نظر گرفته شود تا بورس در مسیر تولید قرار گیرد.

حسن حسینی شاهرودی در گفت‌وگو با دوماهنامه «پیام اقتصادی بورس کالا» با بیان اینکه فعالیت بورس ارتباط مستقیمی با دیگر فعالیت‌های اقتصادی در کشور دارد، توضیح داد: فعالیت‌های اقتصادی به خصوص در بازار سرمایه و پولی و بانکی با رشد شاخص‌های اقتصادی و کاهش یا افزایش میزان سود سپرده‌ها ارتباط مستقیمی دارد، به طوری که به میزان کاهش سود سپرده‌گذاری در بانک‌ها، بورس نیز رشد می‌کند

وی افزود: بر این اساس برای رشد بورس باید نظام بانکی و پولی نیز اصلاح شود چون با رشد بورس کالا و بورس اوراق بهادار حوزه تولید و به دنبالش صادرات و اقتصاد نیز پویا می‌شود. به عبارت دیگر هر تاثیر مثبت و یا منفی در حوزه پولی و بانکی ارتباط مستقیمی با بورس دارد.

به گفته حسینی شاهرودی زمانی بورس رشد می‌کند که بازار سرمایه اصلاح شود و بازار پولی که در بانک‌ها محصور است در بخش خصوصی و تولید فعال شود. البته شاخص‌های دیگری همچون قوانین و مقررات مربوط به واردات و صادرات کالا، بازار مناطق آزاد و ویژه و قاچاق کالا و ارز در بورس به خصوص بورس کالا تاثیرگذار است.

این عضو هیات رییسه کمیسیون اقتصادی، بورس کالا را حوزه‌ای نظام‌مند و قانونمند اقتصادی خواند و گفت: در این شرایط اگر در موازات این حوزه، رقیب قدرتمندی با اقدامات غیرقانونی باشد، بورس کالا هیچ گاه رشد نمی‌کند.لازم است برای جلوگیری از بروز این مشکل و بهبود شرایط بورس کالا، اقدامات عملی قدم به قدم انجام شود.

وی با بیان اینکه مناطق مختلف ایران از حیث وجود مناطق آزاد و ویژه و مناطقی با استثنائات تجاری همچون سبد آبکشی شده است، گفت: در شرایطی که امروز تمام مرزهایمان سوراخ است چگونه می‌توانیم جلوی قاچاق کالا را گرفته و تجارت داخلی را در قالب بورس کالا پیش ببریم؟

حسینی شاهرودی همچنین با بیان اینکه قوانین موجود در حوزه بورس و اوراق بهادار از جامعیت کامل برخوردار است، گفت: دولت بهتر است به جای اصلاح قانون، قوانین فعلی را به درستی اجرایی کند چون قانون فعلی صراحت کامل دارد.اتفاقی که شامل لایحه تشکیل مناطق آزاد نیز می‌شود و با تجارت، سرمایه گذاری خارجی، صادرات کالا و اشتغال مولد مغایرت دارد.

این عضو هیات رییسه کمیسیون اقتصادی در پایان و در جمع‌بندی گفت: قطعا برای رشد حوزه اقتصاد، باید تولید و صادرات در قالب بورس حضور پیدا کند چون تمام مردم نمی‌توانند با سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی وارد کار اقتصادی شوند و این بازار بورس است که مشارکت مردمی را به حداکثر رسانده و با جمع کردن نقدینگی از جامعه، آن را در مسیر هدفمند قرار دهد؛ کاری که بانک‌ها نمی‌توانند انجام دهند و بورس دقیقا می‌تواند در مسیر تولید قرار گیرد.

معاملات ماده۳۳ از طراحی تا اجرا

حسن رضایی‌پور
مدیرعامل کارگزاری اقتصادبیدار

از زمان شکل‌گیری بورس کشاورزی همگان بر حمایت دولت از بورس کالا اذعان داشتند، اما کمتر کسی فکر می‌کرد روزی بورس کالا بتواند به عنوان ابزاری اثربخش در دست دولت برای اجرای سیاست‌های حمایتی از تولیدات بخش کشاورزی به کار گرفته شود.

قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی یکی از قوانین کلیدی در جهت توسعه پایدار در بخش کشاورزی به شمار می‌آید که در برنامه پنجم توسعه اقتصادی تدوین شد. در این قانون به نکات اساسی در رسیدن به اهداف توسعه پایدار توجه خاصی شده است که از مهمترین شاخص‌های آن می‌توان به افزایش بهره‌وری، همراه با افزایش کمی و کیفیت تولیدات اشاره کرد.

ناکارآمدی سیستم سنتی تولید، جمع‌آوری و بازرگانی محصولات، نبود؛ اطمینان کشاورز از فروش محصولات و ضعف‌های خرید تضمینی از عوامل تاثیرگذار در تدوین ماده ۳۳ در قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی بود. شرایط بازار و تفاوت قیمت بازار و قیمت‌های تعیین شده همواره نگرانی مسئولان را به دنبال داشته است. در سال‌های رونق که قیمت بازار بالاتر از قیمت تضمینی بوده نگرانی تنظیم بازار و از طرف دیگر در سال‌های رکود نگرانی از نبود پیش‌بینی و بودجه کافی برای خرید تضمینی مسئولان را آزار داده بود.

اما از زمان تصویب قانون و تدوین آیین‌نامه‌های اجرایی تا سال گذشته به دلیل بالا بودن نرخ بازار از قیمت‌های تضمینی، دولت همواره نگران تنظیم بازار و افزایش تولید برای جلوگیری از کمبود عرضه و افزایش قیمت‌ها بوده و با اقداماتی نظیر واردات، یارانه تولید و ... سعی در برطرف کردن کمبودها بود. به همین دلیل این ماده قانونی از دیده‌ها پنهان و نقش آن بسیار کمرنگ بود؛ اما پس از این دوره از اوایل سال گذشته با کاهش قیمت‌ها به زیر قیمت تضمینی از طرفی و عدم تخصیص بودجه کافی از طرف دیگر مشکلات خرید تضمینی آشکارتر شد.

تدوین آیین‌نامه اجرایی و ابلاغ به‌موقع دستورالعمل ماده ۳۳ قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی توسط وزیر جهاد کشاورزی و طراحی گواهی سپرده کالایی از سوی بورس کالا، ماده قانونی یاد شده وارد فاز اجرایی شد. نخستین کالایی که در این طرح به صورت آزمایشی

در استان خوزستان در بورس کالا ثبت شد ذرت دامی بود که ضمن جلب رضایت نسبی کشاورزان، خرسندی مسئولان را نیز به دنبال داشت.

جو دامی از جمله کالاهایی بود که در فاز بعدی به عنوان کالای منتخب در بورس کالا به دو شکل فیزیکی و گواهی سپرده عرضه شد. البته به دلیل ملاحظات موجود در سازمان های مربوطه، سهم معاملات فیزیکی بسیار بیشتر از سپرده کالایی بود.

محصول جو، علوفه ضروری برای دام‌های بزرگ محسوب شده به‌طوری که در تمام فصول سال در دامداری‌ها استفاده می‌شود. البته با ورود به فصل سرما و خشک‌شدن مراتع مصرف آن برای دام‌های کوچک از سوی عشایر بالا رفته و تقاضای بیشتری دارد.

در سال جاری با شروع فصل برداشت در اواخر اردیبهشت، بورس کالای ایران و سازمان پشتیبانی امور دام کشور با همکاری سازمان‌های جهاد کشاورزی استان‌ها اقدام به اطلاع رسانی و فراهم‌کردن مقدمات اجرای ماده ۳۳ شدند.

در بدو امر بدلیل پایین‌بودن قیمت بازار از قیمت تعیین‌شده برای عرضه، اقبال چندانی نسبت به معاملات توسط بازار بوجود نیامد. از طرفی پایین‌بودن قیمت ذرت (کالای جانشین جودامی) بر رکود معاملات این کالا دامن زد. به مرور زمان و با زمزمه تخصیص نیافتن ارز مبادله‌ای به غلات با افزایش قیمت ذرت به تدریج معاملات از استان‌های مرکزی و شمال‌شرقی آغاز و به تدریج در دیگر استان‌ها ادامه پیدا کرد. تفاوت کیفیت تولید کالا و قیمت‌گذاری مختلف با در نظر گرفتن سایر شرایط باعث شد در برخی از استان‌ها خریداران مجبور به رقابت شده و قیمتی بالاتر از قیمت تعیین‌شده پیشنهاد دادند.

نکته‌ای که در عرضه این محصول وجود داشت تقریبا ثابت‌بودن قیمت پایه تعیین‌شده توسط عرضه کننده بود. با نگاه اجمالی به تغییرات قیمتی بازار و مقایسه آن با معاملات انجام شده در بورس کالا می‌توان نتیجه گرفت هنگامی که قیمت‌ها در بازار شروع به افزایش کرده تعداد و حجم معاملات در بورس کالا رونق داشته و هنگامی که قیمت بازار شروع به ریزش کرده معاملات کم و نزدیک به صفر بوده است.

اما تمامی عرضه‌کنندگان (استان‌ها) از شرایط یکسان برخوردار نبوده‌اند. این تفاوت در حجم معاملات در استان‌ها جدای از کیفیت محصول بستگی زیادی به فاصله از بنادر داشت. به‌طوری که بیشترین حجم معاملات در استان‌های مرکز، شمال‌شرق، و شمال‌غرب نسبت به حجم عرضه داشت. البته برای جلوگیری از این امر عرضه‌کننده تفاوت قیمت پایه را درنظر گرفته و قیمت‌های متفاوتی برای استان‌ها پیشنهاد کرده بود. ولی همچنان در استان‌های مورد اشاره تقاضا بیشتر از سایر استان‌ها بود.

نکته دیگر اینکه در هنگام رکود معاملات حضور نداشتن بازارساز به شدت احساس می‌شد. با توجه به نوسان طبیعی قیمت‌ها در بازار و نوسان آن حول قیمت‌های تعیین شده، وجود بازارساز علاوه بر کمک به نقدشوندگی می توانست از نوسانات موجود منتفع شود. این مورد به خصوص در استان‌های جنوبی کشور بسیار زیاد دیده می‌شد. از آنجایی که ماهیت این قانون کمک به نقدشوندگی محصولات کشاورزی است متاسفانه در برخی از استان‌ها این امر محقق نشده و فاصله تحویل کالا و دریافت وجه کالا بسیار با تاخیر انجام شد.

عدم نقدینگی کافی در بازار نیز یکی از عوامل رکود نسبی بود. مصرف کنندگان جو غالباً گاوداران و گوسفندداراني هستند که با توجه به شرایط بازار محصولات تولیدی خود را نمی‌توانند به‌صورت نقدی به فروش برسانند بنابراین نقدینگی کافی برای خرید کالا به‌صورت مستقیم برای بسیاری از دامداران مقدور نبوده و متوسل به واسطه‌ها می‌شوند.

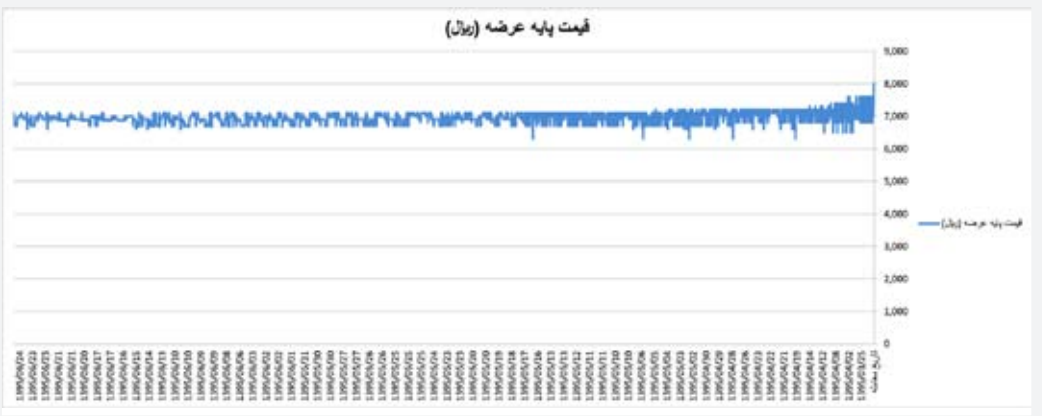

telegram.me/@imereport www.mcx.ir

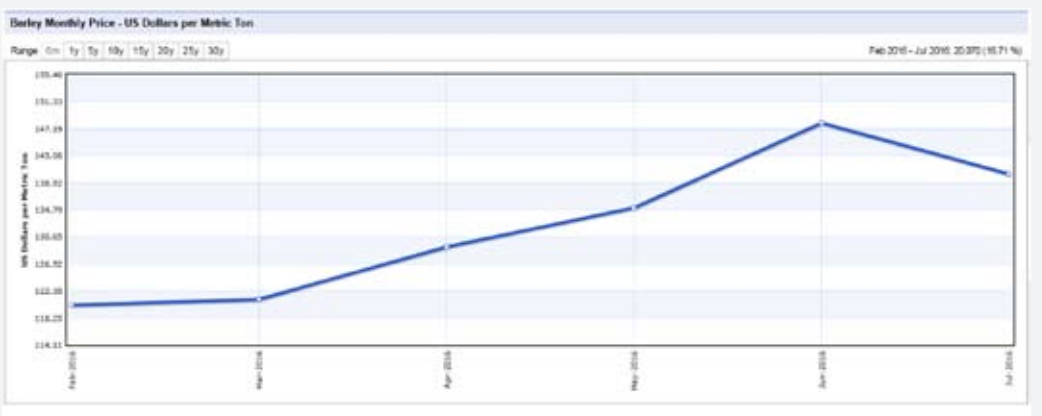
هرچند در این بیـــن صندوق‌های حمایتی، اتحادیه‌ها، و ... قسمتی از این نقدینگی را تامین کردند ولی نقدینگی مورد نیاز بیشتر از موجودی آنها بود. در همین ارتباط سازوکارهایی همچون عرضه‌های نسـیه با توافـق عرضه کنندگان می‌توانست راهگشا باشد.

در مقایسه با خرید تضمینی سایر محصولات همچون گندم اجرای ماده ۳۳ در محصول جو به طور نسبی رضایت کشاورزان را تامین کرد؛ به طوری که کشاورزان حداقل ۷۰ درصد وجه کالای خود را ظرف کمتر از ۷۲ ساعت دریافت کردند درحالی که کل مطالبات گندم‌کاران هنوز پرداخت نشده است.

تولیدات بخش کشـاورزی با حجمی بالغ بر ۱۲۰ میلیون تن می تواند پتانسـیل مناسب و قابل اتکا برای بازار سرمایه باشد به شرط آنکه زیر ساخت‌هایی همچون انبارهای تخصصی بورس مانند سایر کشورها مهیا باشد. امید است با ورود کالاهای جدید در معاملات ماده ۳۳ بهروره بخش کشاورزی بورس کالا بتواند نقش کلیدی خود را در بازرگانی محصولات کشـاورزی و به تبع آن باعث افزایش بهره‌وری، کیفیت و کمیت کالاهای تولید شده و در نهایت اقتصاد کشاورزی کشور را به روزهای با شکوه خود بازگرداند.

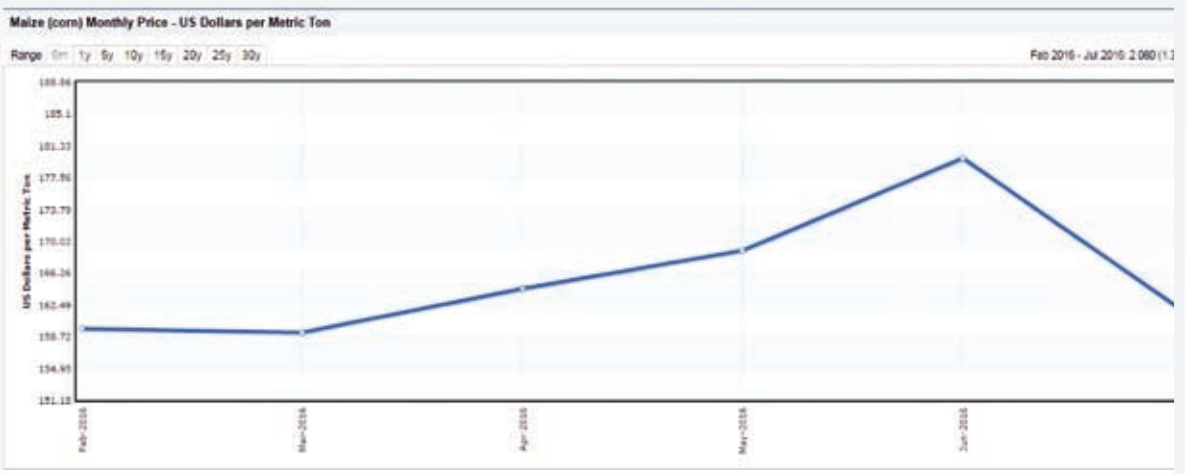

نمودار تغییرات قیمتی در بورس کالای ایران

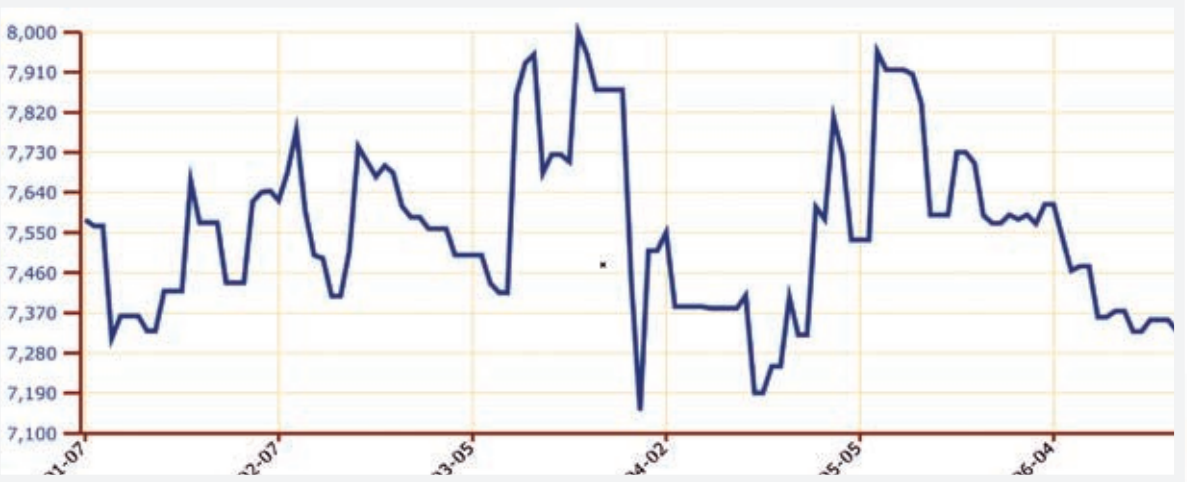

قیمت جهانی ذرت در شش ماهه اول سال میلادی ۲۰۱۶

قیمت جهانی جو در شش ماهه اول سال میلادی ۲۰۱۶

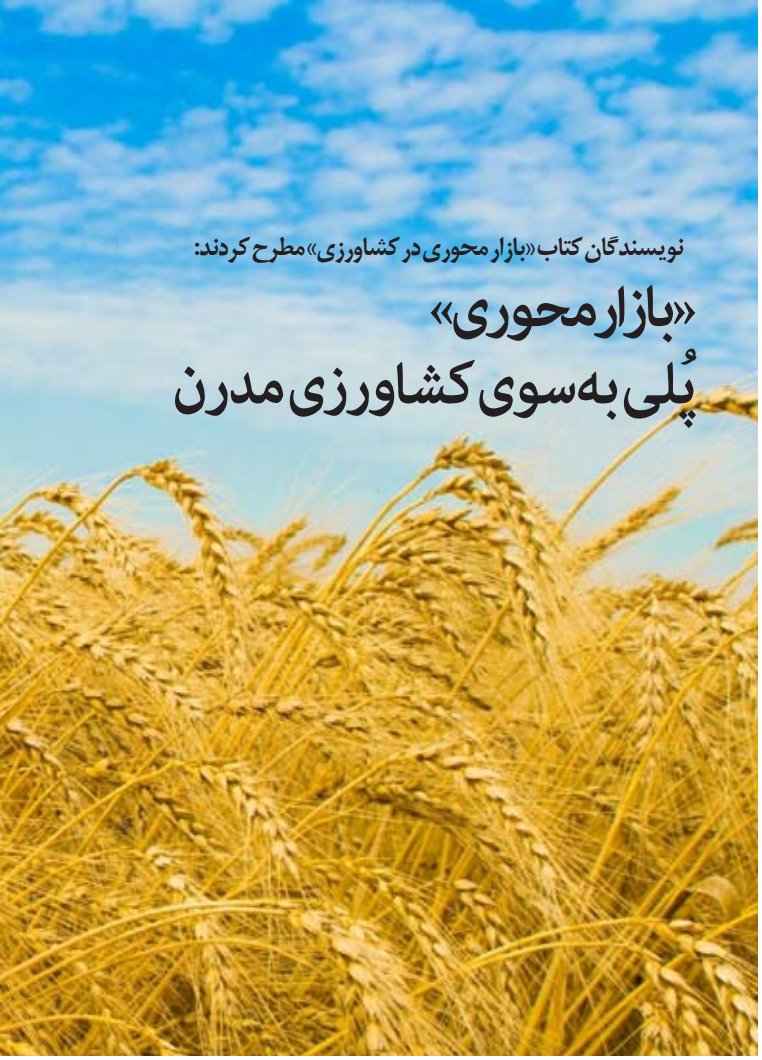

قیمت بازار سنتی جو در ایران شش ماهه اول سال ۱۳۹۵

نویسندگان کتاب «بازار محوری در کشاورزی» مطرح کردند:

«بازار محوری» پُلی به‌سوی کشاورزی مدرن

باتغییر سیاست‌های کشورهای پیشرفته اقتصادی دنیا در بخش کشاورزی، بسیاری از این کشورها موفقیت‌های چشم‌گیری را در این بخش تجربه کرده و دوران گذار از کشاورزی سنتی به مدرن را با موفقیت و به کمک ابزارهای نوین در بازار سرمایه، گذرانده‌اند. در این تحول، نظام بازار به عنوان ابزاری موثر و مفید در اختیار این کشورها بود و مکانیزم شفاف بورس، مبتنی بر فرآیند عرضه و تقاضا، کارایی و بهره‌وری کشاورزی را رقم زد. این در حالی است که در بیشتر کشورهای دنیا در سال‌های اخیر سیاست‌های مخل کننده نظام بازار، مانند آنچه که در ایران مورد استفاده قرار می‌گیرد، جای خود را به سیاست‌های مبتنی بر نظام بازار نظیر استفاده از قراردادهای مشتقه داده است.

بنابراین نیاز به تغییر در سیاست‌های کلان کشاورزی در ایران نیز احساس می‌شود و به نظر می‌رسد بخش کشاورزی در برهه‌ای از زمان قرار گرفته که باید وابستگی خود را از دولت کاسته و بازار محوری را در دستور کار خود قرار دهد. حال اینکه برخی از این تغییرات به ویژه در بورس کالای ایران شروع شده و در حال بلوغ است. اما آنچه که مسلم این است که گسترش هر چه بیشتر این ابزارهای نوین می‌تواند به شکوفایی بازار سرمایه و بخش کشاورزی ایران کمک شایانی کند.

با همین موضوع، به تازگی، کتابی با نام «بازار محوری در کشاورزی» در مرحله انتشار است که به موضوعات گفته شده می‌پردازد. در این کتاب تلاش شده است بر اساس مطالعات و تجربه سایر کشورها مجموعه‌ای از سیاست‌های مبتنی بر نظام بازار که بورس کالای ایران می‌تواند بستر مناسبی برای اجرای آن‌ها ایجاد کند، معرفی شوند. نویسندگان این کتاب، حامد سلطانی‌نژاد مدیرعامل شرکت بورس کالای ایران، علیرضا ناصرپور مدیر واحد مطالعات اقتصادی و سنجش ریسک بورس کالای ایران، جواد فلاح رئیس اداره واحد مطالعات اقتصادی و سنجش ریسک بورس کالای ایران و محبوبه نارویی کارشناس اداره مطالعات اقتصادی و سنجش ریسک بورس کالای ایران هستند که برای آشنایی بیشتر، گفت‌وگویی با جواد فلاح و محبوبه نارویی انجام دادیم که مشروح آن را در ادامه می‌خوانید.

بورس کالا لطفا در ابتدا شرح مختصری از کتاب بازار محوری در کشاورزی داشته باشید؟

نارویی: مطالعات نهادهای بین‌المللی نظیر «فائو» نشان می‌دهد، دولت‌ها در همه کشورهای دنیا به دلیل ساختار ویژه بخش کشاورزی، حمایت از این بخش را در برنامه‌ها و اقدامات خود گنجانده‌اند. بر اساس این مطالعات سیاست‌های حمایتی از این بخش را می‌توان به ۵ حوزه شامل پرداخت‌های مستقیم به کشاورزان، ارائه سیاست‌ها و ابزارهای مدیریت ریسک، کاهش هزینه سرمایه و نهاده، حمایت از قیمت بازار داخلی و بهبود محیط کسب و کار برای کشاورزی تقسیم کرد. این مطالعات نشان می‌دهد کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه، در سال‌های اخیر شدت و ضعف اعمال هر یک از گروه‌های مذکور را در حمایت از بخش کشاورزی خود تغییر داده‌اند. در بیشتر کشورهای دنیا در سال‌های اخیر سیاست‌های مخل کننده نظام بازار، مانند سیاست خرید تضمینی جای خود را به سیاست‌های مبتنی بر نظام بازار نظیر استفاده از قراردادهای مشتقه داده‌اند. در این کتاب تلاش شده است بر اساس مطالعات و تجربه سایر کشورها مجموعه‌ای از سیاست‌های مبتنی بر نظام بازار که بورس کالای ایران می‌تواند بستر مناسبی برای اجرای آن‌ها ایجاد کند، معرفی شوند.

بورس کالا لزوم انتشار این کتاب چه بود و در واقع شما با انتشار آن، کدام اهداف را دنبال می‌کردید؟

نارویی: همان‌طور که اشاره شد، بخش کشاورزی همچون سایر بخش‌های اقتصاد با برخی از مشکلات و تنگناها مواجه است که همواره در کانون توجه اندیشمندان و متخصصان این حوزه بوده است. تغییرات ناگهانی در شرایط جوی، بروز آفات، حوادث و بلایای طبیعی مانند سیل، زلزله و ... سایه‌ای از عدم اطمینان را بر عرصه فعالیت‌های بخش کشاورزی گسترانده است که این موضوع، کشاورزان، صاحبان صنایع تبدیلی محصولات کشاورزی و حتی نهادهای نظارتی و حاکمیتی را دچار بیم، سردرگمی

و بلاتکلیفی کرده است و به عبارت ساده‌تر امکان برنامه‌ریزی دقیق کسب و کار را مختل می‌کند.

ابزارهای مالی روش‌هایی برای مقابله با عدم اطمینان و ریسک‌های مربوط به نوسانات قیمت در نتیجه تغییر در عوامل موثر بر عرضه و تقاضای محصولات کشاورزی هستند. بورس‌های کالایی یکی از بهترین محمل‌های رسمی و تحت نظارت برای اجرای چنین ابزارهایی بوده و در بستر آن‌ها روش‌های فوق عملیاتی می‌شوند. به طور کلی بورس‌های کالایی نقش بسیار مهمی در بخش کشاورزی دارند و با ارائه روش‌های گوناگون، گام بزرگی در راستای برطرف شدن برخی از محدودیت‌های موجود در بخش کشاورزی بر می‌دارند. تا کنون کتابی در راستای تعامل بورس کالا و بخش کشاورزی و به‌کارگیری ابزارهای بازاری مدیریت ریسک کشاورزی چاپ نشده است و بنابراین این کتاب می‌تواند تا حدودی گشایشی برای آغاز مطالعات بیشتر بر روی ابزارهای بازاری مدیریت ریسک در بخش کشاورزی باشد.

بورس‌نگار رویکرد اصلی کتاب چیست و سر فصل‌های آن به کدام موضوعات می‌پردازند؟

نارویی: رویکرد اصلی این کتاب بر سیاست‌ها و ابزارهای حمایتی مبتنی بر بازار در بخش کشاورزی و تعامل بورس کالا و بخش کشاورزی می‌پردازد. سرفصل‌های کتاب شامل فصل اول: انواع و تجربه سیاست‌های حمایتی در بخش کشاورزی، فصل دوم: بررسی و ارزیابی تحولات سیاست‌های کشاورزی کشورهای عضو سازمان همکاری‌های اقتصادی و توسعه و اقتصادهای نوظهور، فصل سوم: ابزارهای بازاری مدیریت ریسک قیمت محصولات کشاورزی و فصل چهارم: چشم انداز سیاست‌های حمایتی بخش کشاورزی در بورس کالای ایران است.

> رویکرد اصلی کتاب «بازار محوری در کشاورزی» بر سیاست‌ها و ابزارهای حمایتی مبتنی بر بازار در بخش کشاورزی و تعامل بورس کالا و بخش کشاورزی می‌پردازد

> اوراق گواهی سپرده کالایی تولیدکنندگان کشاورزی را قادر می‌سازد تا فروش محصولات خود را در فصل برداشت با قیمت‌های پایین به تعویق انداخته و محصول را در زمان مناسب‌شدن قیمت‌ها ارائه دهند. در واقع این ابزار در بخش کشاورزی عاملی برای بهبود تجارت است

بورس‌نگار تیراژ این کتاب چقدر است؟ برای کدام نهادها ارسال خواهد شد؟

فلاح: در گام نخست این کتاب در تیراژ ۱۰۰۰ نسخه به زیر چاپ خواهد رفت و در اختیار نهادهای تصمیم‌گیر در حوزه کشاورزی قرار خواهد گرفت. البته سایر فعالان و صاحبان منافع این حوزه به‌ویژه، مراکز علمی فعال در حوزه کشاورزی نظیر دانشگاه‌های کشور نیز می‌توانند جزو مخاطبان اصلی این کتاب باشند.

بورس‌نگار به نظر شما این کتاب چه نتایجی را به دست خواهد آورد؟ و در واقع آیا نتایج آن به بهبود وضعیت بخش کشاورزی کمک می‌کند؟

فلاح: در این کتاب انواع ابزارهایی که دولت می‌تواند با حمایت از اجرای آن‌ها به توسعه بخش کشاورزی کمک کند، معرفی شده است. این سیاست‌ها که از طریق بورس کالای ایران قابل عملیاتی شدن هستند، شامل اجرای سیاست قیمت تضمینی موضوع ماده ۳۳ قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی توسط دولت به‌منظور بهره‌مندی از مزایای تشکیل بازار براساس مکانیسم عرضه و تقاضا، فروش کالاهای خریداری شده در قالب سیاست خرید تضمینی توسط دولت در بازار بورس کالای ایران به منظور بهره‌مندی از مزایای تشکیل بازار بر اساس مکانیسم عرضه و تقاضا، فروش کالاهای خریداری شده توسط دولت در قالب قراردادهای سلف موازی استاندارد به منظور تامین مالی دولت و تنظیم بازار محصولات کشاورزی در آینده، استفاده از قراردادهای اختیار فروش توسط دولت به جای سیاست خرید و قیمت تضمینی به منظور ترویج استفاده از ابزارهای نوین مالی مدیریت ریسک قیمت مبتنی بر نظام بازار در بخش کشاورزی، تدوین و تصویب قانون جامع انبارداری و قبض انبار، به منظور تقویت یکپارچگی بخش انبارداری و تسهیل دسترسی به اعتبارات با استفاده از قبض انبار و ایجاد ابزارهای تشویقی و کمک به تشکیل بازارها در بخش کشاورزی است.

این بازارها شامل قراردادهای آتی به عنوان یکی

از ابزارهـای بازار محور مدیریت ریسـک، با قابلیت نقد شـوندگی بالا، تضمین تعهدات طرفین معامله و ریسک اعتباری پایین مورد اقبال است. همچنین قراردادهای اختیار معامله که ابزاری مناسب برای حمایت کشاورزان در برابر کاهش قیمت است.

علاوه بر این، «سـلف» یکی از ابزارهای تأمیـن مالی و مدیریت ریسـک اسـت که توسط تولیدکنندگان بخش کشاورزی مورد اسـتفاده قرار می‌گیرد که بر اساس آن، کالا باقیمـت معین در زمان مشـخصی در آینده تحویـل داده شـده و بهـای آن در هنگام معامله پرداخت می‌گردد. اوراق سلف موازی استاندارد نیز به عنوان نوآوری جدید در بازار سرمایه است و ابزاری برای تأمین مالی برای تولیدکنندگان و سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار برای سرمایه‌گذاران هستند.

نسـیه نیز ابزار تأمین مالی خریداران کالا در بخش کشاورزی است و در واقع فروشنده اقدام به تأمین مالی خریدار می‌کند. اوراق خرید دین به عنوان ابزار تأمین که در آن فروشنده کالا که می‌خواهد کالا را به نسیه بفروشد، اما پول آن را نقد دریافت کند، به فورفیتر (خریدار اسـناد) مراجعه می‌کند و از وی می‌خواهد با یک نرخ بهره مشخص طلب وی را از خریدار تنزیل و نقـدا پول را از فورفیتر دریافت کند. این تأمین مالی دارای بازار ثانویه اسـت؛ لذا فورفیتر می‌تواند در بازار ثانویه اسنادی راکه تنزیل کرده به فرد دیگری منتقل کند.

اوراق گواهی سپرده کالایی تولیدکنندگان کشـاورزی را قـادر می‌سـازد تـا فـروش محصـولات خـود را در فصل برداشـت با قیمت‌های پایین به تعویق انداخته و محصول را در زمان مناسب شدن قیمت‌ها ارائه دهند. در واقع این ابزار در بخش کشاورزی عاملی برای بهبود تجارت اسـت. ایـن اوراق منافع دیگـری را نیز بـرای بخش کشـاورزی به ارمغان می‌آورد؛ از جمله ذخیره سازی مناسب محصول، کاهش تلفات، ثبات نوسانات قیمت و در بلندمـدت افزایش امنیـت غذایی را به همراه خواهد داشت.

تشـکیل صندوق‌های کالایـی در بخش کشـاورزی به عنوان محبوب‌تریـن اوراق مبتنـی بر کالا، توسـعه قابـل توجهی طی سـال‌های گذشـته در بازارهای بین المللی داشـته‌اند. انتشـار این ورقه‌ی بهادار جدید می‌تواند بسـتری آسـان بـرای تأمین مالی تولیدکننـدگان و شـفاف و مطمئـن برای سرمایه‌گذارن ایجاد کند.

بورس کالا مختصری سر فصل‌های کتاب را شرح دهید؟

فلاح: فصل اول کتاب، انواع سیاست‌های حمایتی بخش کشاورزی شامل سیاست‌های حمایتی غیرقیمتی و سیاسـت‌های حمایتی قیمتی بررسـی شـده‌اند. با توجـه به این‌که سیاست‌های قیمتی موضوع اصلی این کتاب می‌باشد، ادامه این فصل تجربه ایران و برخی از کشـورهای منتخب در خصـوص اجرای سیاسـت‌های قیمتی را بررسـی کرده است.

> تا کنون کتابی در راستای تعامل بورس کالا و بخش کشاورزی و به‌کارگیری ابزارهای بازاری مدیریت ریسک کشاورزی چاپ نشده است و بنابراین کتاب «بازار محوری در کشاورزی» می‌تواند تا حدودی گشایشی برای آغاز مطالعات بیشتر بر روی ابزارهای بازاری مدیریت ریسک در بخش کشاورزی باشد

▲ علیرضا ناصرپور

▲ حامد سلطانی‌نژاد

▲ جـــواد فلاح

نویسندگان کتاب «بازار محوری در کشاورزی»؛ حامد سلطانی‌نژاد مدیرعامل شرکت بورس کالای ایران، علیرضا ناصرپور مدیر واحد مطالعات اقتصادی و سنجش ریسک بورس کالای ایران، جواد فلاح رئیس اداره واحد مطالعات اقتصادی و سنجش ریسک بورس کالای ایران و محبوبه نارویی کارشناس اداره مطالعات اقتصادی و سنجش ریسک بورس کالای ایران هستند

در مجموع این فصل در خصوص انواع سیاست‌های حمایتی دید مناسبی به خواننده می‌دهد.

فصل دوم کتاب، خلاصه‌ای از نتایج گزارش پایش و ارزشـیابی سیاست‌های کشـاورزی در کشورهای عضو سازمان همکاری اقتصادی و توسعه (OECD) و هشت اقتصاد نوظهور در سال ۲۰۱۵ میلادی را که به بررسـی تحولات سیاست‌های حمایتی از بخش کشاورزی در ۴۹ کشور جهان می‌پردازد، بازگو کرده است. این فصل نشان می‌دهد مجموعه سیاست‌ها به سـمت انحراف کمتر در مکانیسـم بازار و توسعه ابزارهای مدیریت ریسک حرکت کرده است. با توجه به ماهیت و رسـالت بورس کالای ایران در تقویت نظـام بـازار و ارائه سیاسـت‌ها و ابزارهای مدیریت ریسک می‌توان نتیجه گرفت استفاده از بستر بورس در اعمال سیاست‌های حمایتی در بخش کشاورزی با جهت‌گیری کشـورهای توسعه یافته و نوظهور در بخش کشاورزی سازگاری کامل دارد.

در فصل سوم کتاب، سیاست‌ها و ابزارهای بازاری مدیریت ریسـک قیمت محصولات کشاورزی که عمدتاً شـامل پیمان‌هـای آتی، قراردادهـای آتی، اختیار معاملـه، قراردادهای معاوضه و بیمه اسـت، مورد بررسی قرار گرفته است. قراردادهای مشتقه و بیمه ایده‌ال‌ترین ابزارهایی هسـتند که می‌توانند در چارچوب مکانیسم بازار جهت مدیریت ریسک قیمت در خدمت توسعه بخش کشاورزی قرار گیرند.

در فصـل پایانی کتـاب نقش پیشـنهادی برای بورس کالای ایران در اجرای سیاسـت‌های حمایتی از بخش کشاورزی در قالب سیاست خرید تضمینی، سیاسـت قیمت تضمینی، انتشار اوراق اختیار فروش در قالب سیاست قیمت تضمینی، راه‌اندازی معاملات قراردادهای آتی و معاملات اختیار معامله، انتشار اوراق گواهی سپرده کالایی و معاملات آن، راه‌اندازی صندوق‌های کالایی، راه‌اندازی و توسعه معاملات نسیه و خرید دین و توسعه معاملات سلف و سلف موازی استاندارد بررسی شده است.

«سلف» یکی از ابزارهای تأمین مالی و مدیریت ریسک است که توسط تولیدکنندگان بخش کشاورزی مورد استفاده قرار می‌گیرد که بر اساس آن، کالا با قیمت معین در زمان مشخصی در آینده تحویل داده شده و بهای آن در هنگام معامله پرداخت می‌گردد. اوراق سلف موازی استاندارد نیز به عنوان نوآوری جدید در بازار سرمایه است و ابزاری برای تأمین مالی برای تولیدکنندگان و سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار برای سرمایه‌گذاران هستند.

پرسمان: مخاطب کتاب بازار محوری در کشاورزی کیست؟ و آیا خواندن آن برای فعالان عادی سودی خواهد داشت؟

فلاح: همان‌طور که اشـاره شـد، طراحـی مطالب این کتـاب به گونه‌ای بوده اسـت که سیاست‌گذاران بخش کشاورزی کشـور، محافل دانشگاهی و علاقمندان بازارهای کشـاورزی هر یک بتوانند بـه فراخور جایگاه خود از آن بهره‌مند شـوند. از منظر سیاست‌گذاری در این کتاب تلاش شده است با تولید یک محصول فکری و بسته سیاستی مطابق با نیازهای کشور و استانداردهای جهانی، مجموعه‌ای از راهکارهای عملی جهت ساماندهی قسمتی از چالش‌های بخش کشاورزی ارائه شود.

فعالان بخش کشـاورزی ضمن مطالعه این کتاب با چارچوب کلی حمایت دولت از بخش کشـاورزی آشنا می‌شوند. در عین حال نباید فراموش کرد که یکـی از انگیزه‌های اصلی نگارش این کتاب پاسـخگویی به نیاز و خواسـته سیاست‌گذاران این بخش در زمینه آشنایی با روش‌های مبتنی بر بازار در حمایت از بخش کشاورزی بوده است.

اساتید و دانشجویان رشـته‌های اقتصاد و مهندسی کشاورزی نیز می‌توانند از مطالب این کتاب جهت غنای مطالب علمی خود اسـتفاده کنند. امید است این کتاب با پیشنهاداتی که ارائه کرده است بتواند راه را برای استفاده بیشتر از ظرفیت‌های بالقوه بورس کالای ایران در اعمال کاراتر سیاسـت‌های حمایتی دولت از بخش کشاورزی هموارتر سازد.

پرسمان: در این کتاب از چه منابعی استفاده شده است؟

نارویی: در این کتاب سـعی شـد تا حد امکان از منابع داخلی و خارجی به روز در حوزه اقتصاد کشـاورزی و نظرات متخصصان این حوزه استفاده شود و مطالعات برگرفته از منابع بین‌المللی نیز با تمرکز بر مطالعات در سازمان‌هایی نظیـر فائو، همکاری‌های اقتصادی و توسـعه، مطالعات بانک جهانی و آنکتاد (کنفرانس تجارت و توسعه سازمان ملل) است.

عبادالله حاتمیان عضو کمیسیون کشاورزی مطرح کرد:

مزیت بورس کالا برای ارائه محصولات کشاورزی

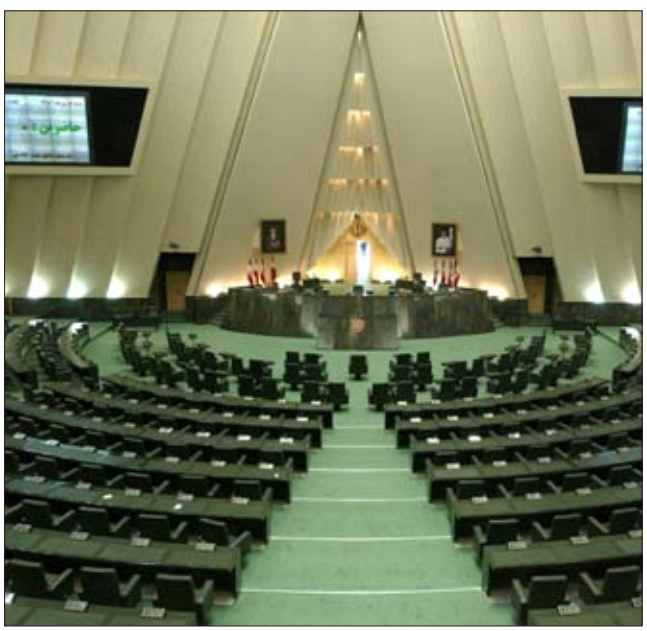
عبادالله حاتمیان عضو کمیسیون کشاورزی با اشاره به مزایای بورس کالا برای ارائه محصولات کشاورزی، گفت: ارائه اوراق سلف موازی گندم می‌تواند به معضل کمبود نقدینگی در کشور کمک کند.

عبادالله حاتمیان عضو کمیسیون کشاورزی، آب و منابع طبیعی مجلس شورای اسلامی، تشکیل بورس کالا را در رونق اقتصادی کشور و تولید ملی مؤثر دانست و گفت: بنده معتقدم که طی سالهای اخیر جای مرکز اقتصادی برای عرضه کالاها در فضای رقابتی خالی بود. وی با بیان اینکه بورس کالا توانسته است جای خالی هلدینگی برای رقابتی شدن محصولات داخلی را پُر کند، اظهارکرد: بورس کالا می‌تواند نقش مؤثری در ارائه محصولات کشاورزی برای رقابت و ارتقای سطح اقتصاد کشاورزان ایجاد کند که به نظر بنده باید حمایت‌های لازم از سوی دستگاه‌های اجرایی و ذیربط از این امر صورت گیرد. عضو کمیسیون کشاورزی، آب و منابع طبیعی مجلس شورای اسلامی در ادامه به مزایای ایجاد بورس کالا اشاره و تصریح کرد: مهم‌ترین مزیت بورس کالا نسبت به دیگر بورس‌ها این است که این بورس متشکل و سازمان‌یافته، قانونمند، قابل نظارت، شفاف و عادلانه است. حاتمیان همچنین شرایط عادلانه برای رقابت و کم‌هزینه بودن را نیز از دیگر مزیت‌های بورس کالا نسبت به دیگر بورس‌های رایج دانست.

جبران کمبود نقدینگی دولت با حمایت بورس کالا

وی با بیان اینکه بورس کالا می‌تواند در تأمین مالی بخش کشاورزی کشور نقش مؤثری ایفا کند، افزود: با توجه به اینکه در شرایطی قرار داریم که دولت همواره از کمبود نقدینگی در بازار گلایه دارد، بورس کالا و تقویت آن می‌تواند به دولت در جبران کمبود نقدینگی کمک بسزایی داشته باشد. نمونه این اقدام را در رابطه با اوراق سلف موازی گندم شاهد بودیم که بورس کالا با این اقدام به معضل کمبود نقدینگی هم کمک کرد و در کنار آن مشکلات گندم کاران مرتفع شد.

عضو کمیسیون کشاورزی، آب و منابع طبیعی مجلس شورای اسلامی با بیان اینکه توسعه روابط بین‌المللی بازار سرمایه ایران و ارتباط این بازار با بازارهای جهانی زمینه‌ساز توسعه اقتصادی خواهد شد، تصریح کرد: یکی از راه‌های نجات اقتصاد ایران رونق بازار سرمایه است و با توجه به اینکه کشورهای صنعتی در رونق بازار سرمایه، عملکرد موفقی داشته‌اند، توسعه روابط بین‌المللی بازار بورس نقش مهمی در اقتصاد ایفا خواهد کرد. حاتمیان با تأکید بر اینکه خرید و فروش در بورس کالا باید در راستای رشد صادرات صورت گیرد، افزود: به اعتقاد بنده نباید دولت مانند سایر بخش‌ها بر بورس کالا نیز سایه داشته باشد و به معنای واقعی تعیین قیمت‌ها باید در فضای رقابتی صورت گیرد تا بتوان شاهد عملکرد واقعی بودرس کالا در بازار کشور باشیم.

ممانعت از نوسان روزانه قیمت با تعیین قیمت تضمینی

وی عرضه محصولات کشاورزی در بازار بورس را حمایت از تولید و تولیدکنندگان دانست و تصریح کرد: در بورس کالا، کشاورز به راحتی می‌تواند با قیمت مناسب و با سود بهتری محصولات خود را به فروش برساند که موضوع مهمی است.

عضو کمیسیون کشاورزی، آب و منابع طبیعی همچنین با بیان اینکه بورس می‌تواند با تعیین قیمت تضمینی و ثابت مانع از تغییر و نوسان روزانه قیمت محصولات کشاورزی شود، اظهار کرد: بازار بورس کالا از کشاورزان حمایت می‌کند و عرضه محصولات کشاورزی در این بازار به نفع تولید کننده است.

علی اکبری عضو کمیسیون کشاورزی:

تقویت بورس کالا برای قطع دست دلالان مؤثر است

علی اکبری عضو کمیسیون کشاورزی، آب و منابع طبیعی مجلس شورای اسلامی با اشاره به اینکه محصولات کشاورزی به منظور افزایش بهره‌وری باید از طریق بورس خرید و فروش شوند، گفت: دولت مصمم به اجرای ماده ۳۳ قانون افزایش بهره‌وری است، اما فعلا ابتدای کار است. وی با تأکید بر اینکه مجلس به مشکلات واردات و صادرات و انحصار کالاها در واردات مطلع است، افزود: این مشکلات تا حدودی مانع اجرایی شدن اجرای ماده ۳۳ قانون افزایش بهره‌وری است که با تصویب قانون انتزاع و انجام سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی در واردات، صادرات و مصرف از وزارت جهاد کشاورزی این مشکل حل خواهد شد.

عضو کمیسیون کشاورزی، آب و منابع طبیعی با اشاره به اینکه وزارت جهاد کشاورزی می‌تواند به کمک بورس کالا، خرید و فروش بسیاری از تولیدات کالاهای بخش کشاورزی را مدیریت کند، اظهار کرد: در برخی محصولات کشاورزی با کمبود تولید موجه هستیم که این مشکل با واردات حل شدنی است و انجام این معاملات در بورس عملکرد بهتری خواهد داشت. کمااینکه این عملکرد اخیرا در موضوع اوراق سلف موازی گندم مشاهده شد.

اکبری همچنین عرضه محصولات کشاورزی در بازار بورس را موجب حمایت از تولید داخلی ارزیابی و تأکید کرد: در بورس کالا، کشاورز به راحتی می‌تواند با قیمت مناسب و سود بهتری محصولاتش را به فروش برساند که این یکی از مهم‌ترین مزیت‌های بورس کالاست. وی با اشاره به درآمد کم کشاورزان در شرایط فعلی، اظهار کرد: در حال حاضر کشاورزان به دلیل مشکل نقدینگی بیشتر تمایل به سلف خری و فروش محصول با قیمت پایین هستند که این کار باعث گسترش فعالیت دلالان در بازار و افزایش قیمت‌ها می‌شود که بورس کالا در رابطه با گندم این مشکل را حل کرده اما می‌تواند این اقدام را برای سایر محصولات کشاورزی هم گسترش دهد.

عضو کمیسیون کشاورزی، آب و منابع طبیعی در ادامه با تأکید بر جولان گرانی در بازار دلالان و واسطه‌ها، خاطرنشان کرد: محصولات تولیدی در بخش کشاورزی در مرحله برداشت و خرید و فروش برای تولیدکننده خیلی سودآور نیست و پس از ورود به بازار، دلالان روی آن‌ها دست گذاشته و موجب نوسان در قیمت‌ها می‌شوند که به این منظور باید بورس کالا در جهت قطع دست واسطه‌ها و دلالان تقویت شود.

اکبری با بیان اینکه قانون افزایش بهره‌وری یکی از قانونهای مترقی بخش کشاورزی است که باید در جهت تقویت بورس کالا اجرایی شود، تصریح کرد: بازار بورس کالا در جهت حمایت از تولید زمینه واگذاری بسیاری از خدمات دولتی بخش کشاورزی به بخش خصوصی را امکان پذیر می‌کند. وی در پایان خاطرنشان کرد: عظم مجلس بر حمایت از بورس کالاست و در جهت تقویت آن گام‌های اساسی در برنامه ششم توسعه برداشته خواهد شد.

گفتگو با سید کاظم دلخوش سخنگوی کمیسیون اقتصادی مجلس

توجه به کیفیت در «بورس کالا» فضا را رقابتی می‌کند

سخنگوی کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی با تاکید بر لزوم توجه به کیفیت کالاها و محصولات ارائه شده در بورس کالا، گفت که این امر باعث رقابتی شدن فضا بین تولیدکنندگان خواهد شد.
سیدکاظم دلخوش در گفت‌وگو با دوماهنامه «پیام اقتصادی بورس کالا» اظهار کرد: بورس کالا به شرط اینکه در پشت پرده اقداماتی برای برهم زدن بازار انجام نشود امر مثبتی است و می‌تواند نوعی شفافیت برای فروشنده و خریدار ایجاد کند و بازار را به طور کلی شفاف کند. وی افزود: به اعتقاد من بورس کالا در زمره بورس‌هایی است که می‌تواند در اقتصاد کشور، حوزه اصناف و پیگیری امور صنفی اثرگذار باشد.
سخنگوی کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی خاطرنشان کرد: البته متولیان بورس کالا باید مراقب باشند کالاهایی که قابل استفاده نیست وارد آن نشود چرا که اگر توجه کافی به کیفیت این کالا در این بازار صورت گیرد این بازار می‌تواند به بازار کاملا رقابتی تبدیل شود.

رویداد

بورس کالا

www.ime.co.ir

بورس کالا شاگرد اول بورس‌ها شد

حمایت دولت از افزایش تعداد محصولات کشاورزی در بورس کالا

بورس کالا توانایی ایجاد انضباط مالی و رقابت‌پذیری را دارد

کالاهایی که احتمال رانت دارند در بورس کالا معامله شود

پیام اقتصادی
بورس کالا
دو ماهنامه تخصصی

مدیرعامل بورس کالای ایران خبر داد:

بورس کالا شاگرد اول بورس‌ها شد

نگاه به آینده

راه‌انـدازی معاملات قراردادهای اختیار معامله روی محصولاتی چون سـکه و ذرت، راه‌اندازی معامـلات قراردادهای آتی روی «پی وی سی»، راه‌اندازی معاملات گواهی سپرده کالایی محصولات صنعتی و پتروشیمی، راه‌اندازی تابلوی مناقصه و معاملات زنجیره‌ای سلف، زمینه سازی برای راه‌اندازی معاملات تهاتری، افزایش ساعات معاملات بازارهای قراردادهای آتی و پیگیری عرضه ۳ میلیون تن گندم توسط شرکت بازرگانی دولتی از جمله اهدافی است که تا پایان سال در بورس کالا دنبال خواهد شد.

با پایان یافتن ۶ ماهه نخست سال ۹۵ مدیرعامل شرکت بورس کالای ایران در جمع خبرنگاران حاضر شـد و به تشریح عملکرد و فعالیت‌های ۶ ماهه این شرکت و اعلام برنامه‌های نیمه دوم سال پرداخت.

دکتر حامد سلطانی‌نژاد، مدیرعامل بورس کالای ایران در نشسـت خبری خود در جمع خبرنگاران از شـاگرد اول شدن بورس کالا در بین سایر بورس‌ها خبـر داد و گفت: بورس کالای ایران در ۶ ماهه اول امسال رتبه اول را در بین سایر بورس‌ها کسب کرده اسـت به طوری که ارزش معاملات بورس کالا در این مدت به بیش از ۳۵ هزار میلیارد تومان رسـیده است که با در نظر گرفتن کل معاملات بازار سرمایه مشخص می‌شـود بورس کالا سهم ۴۰ درصدی از کل ارزش معاملات بازار سرمایه را به خود اختصاص داده و در رتبـه اول بین سـایر بورس‌ها قرار گرفته است.

مدیرعامـل بورس کالای ایران به آمار قابل قبول در حوزه پتروشـیمی اشـاره کرد و گفت: در ۶ ماهه اول امسـال یک میلیـون و ۷۲۴ هزار تن محصول پتروشیمی معامله شده و حجم و ارزش معاملات به ترتیب رشد ۳۲ و ۲۳ درصد را تجربه کرده است که این افزایش نتیجه رایزنی با شرکت‌های پتروشیمی جهت برآورده کردن مطالبات و خواسـته‌های آن‌ها بوده است.

سـهم ۳۰ درصـدی محصولات کشـاورزی در بورس کالا

وی در ادامه به توسعه رینگ کشاورزی اشاره کرد و در ادامه گفت: همچنین در ۶ ماهه اول سـال یک میلیون و ۳۱۰ هزار تن محصول در رینگ کشاورزی مورد معاملـه قرار گرفته و حجم معاملات این تالار رشـد ۹۶ درصـدی و ارزش معامـلات رشـد ۱۱۳ درصدی را نسـبت به دوره مشابه سال قبل تجربه کرده است.

مدیرعامل شـرکت بـورس کالای ایران تصریح کـرد: بورس کالا در رینگ محصولات کشـاورزی هدف‌گـذاری ۳۰ درصـدی را طی دو سـال آینده در نظر گرفته اسـت به طوری کـه در آینده رینگ کشاورزی سهم ۳۰ درصدی از کل معاملات بورس کالا را تشکیل خواهد داد.

وی با بیان اینکه در ۶ ماهه اول امسال و در حوزه بازار فرعی رشد ۱۶۲ درصدی را تجربه کردیم، گفت: از سـوی دیگر با توجه به برنامه‌ها و تمرکزی که در بخش طلا صورت گرفته اسـت، شـاهد رشد ۲۱۳ درصـدی در معاملات فیزیکی طلا بودیم به طوری که هر دو هفته یکبار عرضه شمش طلا را در بورس کالا تجربه می‌کنیم.

وی تصریـح کرد: در حوزه معاملات بازار فیزیکی ارزش معامـلات از ۱۶۱ هزار و ۷۵۸ میلیارد ریال به

حضور خبرنگاران در نشست خبری مدیرعامل بورس کالای ایران

در ۶ ماهه اول سال یک میلیون و ۳۱۰ هزار تن محصول در رینگ کشاورزی مورد معامله قرار گرفته و حجم معاملات این تالار رشد ۹۶ درصدی و ارزش معاملات رشد ۱۱۳ درصدی را نسبت به دوره مشابه سال قبل تجربه کرده است

۱۶۷ هزار و ۷۲۴ میلیارد ریال در نیمه نخست سال ۹۵ رسیده اســت؛ همچنین در معاملات قراردادهای آتی به دلیل تلاطمات بازارجهانی طلا، رشد قابل توجهی به ثبت رسیده است به نحوی که در ۶ ماهه اول امســال با رشد ۱۳۶ درصدی در حجم معاملات قرارداد آتی ســکه مواجه شدیم.

تامین مالــی ۳۰۰۰ میلیارد تومانی بورس کالا

مدیرعامــل شــرکت بــورس کالای ایران خاطرنشان کرد: در حوزه سلف موازی استاندارد، رشد ۸۴۸ درصدی تجربه شده و تأمین مالی که در ۶ ماهه نخست از طریق انتشار اوراق سلف موازی صورت گرفته به سه هزار میلیارد تومان رسیده است که البته از این مقداردو هزار و ۶۵۰ میلیارد تومــان به تأمین مالی بــرای پرداخت مطالبات کشاورزان اختصاص یافته است.

وی عنوان کرد: نکته حائز اهمیت این است که در ۶ ماهه اول امسال ارزش بازار مبتنی بر اوراق بهادار و بازار مشتقه به عبارت دیگر بازار مالی بورس کالا از بازار فیزیکی پیشــی گرفته اســت به طوری که ارزش معاملات بازار مالی ۱۸۵ هــزار میلیارد ریال و ارزش معاملات بازار فیزیکی ۱۶۸ هزار میلیارد ریال بوده و سیاست گذاری بورس کالا حرکت به ســمت ابزارهای مالی و توسعه بازار اوراق بهادار است.

واریز پول ۵۱ هزار کشاورز به حسابشان

مدیرعامل شــرکت بــورس کالای ایران در ادامه به اجرای ماده ۳۳ قانون افزایش بهره‌وری محصولات کشــاورزی اشــاره کرد و گفت: در ســال ۹۵ با حمایت دولت از بخش کشاورزی و بورس کالا قرار شــد تا کل محصول ذرت و جو دامی کشــور در بورس کالای ایران عرضه شــود تا بار مالی دولت کاهش پیدا کند که در راستای این سیاســت بالغ بر ۶۵ هزار کشاورز محصول جو خــود را در بورس عرضه کرده‌اند و در اقدامی بی‌سابقه در تاریخ کشاورزی ایران، ۵۱ هزار کشــاورز ظرف چند روز به حدود ۷۰ درصد پولشان رسیده‌اند.

۵۱ درصد بازیگران آتی، آنلاین شده‌اند

وی با بیان اینکه معاملات نقدی ســهم ۵۴ درصدی و معاملات سلف سهم ۴۶ درصدی را به خود اختصاص داده است، به روند معاملات قراردادهای آتی اشاره و تصریح کرد: معاملات قراردادهــای آتی روند صعودی قابل توجهی را طی سال جاری تجربه کرده و معاملات برخط قراردادهای آتی نیز از توسعه بسیار مناسبی برخوردار شده اســت به طوری که نسبت اســتفاده بازیگران قراردادهای آتــی از معاملات بر خط در ۶ ماهه اول سال گذشته به ۲۴ درصد رسیده بود که این رقم در ۶ ماهه اول امسال به ۵۱ درصد رسیده است.

ســلطانی‌نژاد در ادامه این نشســت بــه آمار کل تأمین مالی انجام شــده در۶ ماهه نخست سال ۹۵ از طریق اوراق ســلف و معاملات سلف اشاره کرد و گفت: در ۶ ماهه اول امسال بالغ بر ۱۰۶ هزار و ۶۰۰ میلیارد تومان معاملات ســلف و اوراق سلف صورت گرفته اســت که از این میزان محصولات صنعتی و معدنی ۴۹ درصد، محصولات کشاورزی ۳۱ درصد، محصــولات پتروشــیمی ۱۷ درصــد و محصولات فرآورده‌هــای نفتی ســهم دو درصدی از کل تأمین مالی را به خود اختصاص داده است.

سرعت بیشتر در مسیر گواهی سپرده کالایی

وی بــا بیان اینکه در حال حاضر معاملات گواهی سپرده کالایی در محصولاتی مانند جو و ذرت دامی و ســکه طلا انجام می‌شود، خاطرنشــان کرد: قرار اســت در آینده گواهی سپرده کالایی روی کالاهای «پی وی ســی» و محصولات آهنی راه‌اندازی شود که در این راســتا با اتحادیه آهن به توافق رســیدیم که مصرف‌کنندگان و تجار آهن و کسانی‌که بنکدار عرضه آهن محســوب می‌شــوند، بتوانند از طریق بورس کالا خرید کنند.

> در حوزه سلف موازی استاندارد، رشد ۸۴۸ درصدی تجربه شده و تأمین مالی که در ۶ ماهه نخست از طریق انتشار اوراق سلف موازی صورت گرفته به سه هزار میلیارد تومان رسیده است که البته از این مقدار دو هزار و ۶۵۰ میلیارد تومان به تأمین مالی برای پرداخت مطالبات کشاورزان اختصاص یافته است

وی در ادامــه در خصــوص اقدامــات و نتایــج راهبردی بورس کالا در نیمه نخست امسال گفت: صدور رای نهایی شــورای رقابــت مبنی بر حضور همه جانبــه معاملات محصولات پتروشــیمی در بورس کالای ایــران، یکــی از مهم‌ترین اقدامات اخیر بوده که براســاس مصوبه اخیر شورای رقابت، شرکت‌های پتروشیمی موظفند درخواست پذیرش محصول‌هــای خود را در بــورس کالا ظرف مدت یک ماه ارسال کنند.

حامد ســلطانی‌نژاد اظهار داشت: دریافت مصوبه دســتورالعمل بازارگردانی از ســازمان بورس اوراق بهــادار، دریافــت مصوبــه دســتورالعمل پذیرش صندوق‌هــای کالایی از ســازمان بــورس و اوراق بهادار، ارائه پیش‌نویس دستورالعمل تابلوی مناقصه جهت تسویه در سازمان بورس و اوراق بهادار، پیشی گرفتن ارزش معاملات بوس کالا از ســایر بازارها، راه‌اندازی معاملات آنلاین گواهی ســپرده کالایی، صدور ۱۳۹ مجــوز جدید فعالیت به شــرکت‌های کارگزاری، تعامل با سازمان امور مالیاتی در راستای برطرف کــردن ابهامــات مالیاتی گواهی ســپرده کالایی، افزایش سرمایه شرکت بورس کالا به ۹۰۰ میلیارد ریال و تعامل با فعــالان بازار آهن و زمینه سازی برای حضور آن‌ها در بورس کالا از اهم این

اقدامات در مدت یاد شده هستند.

وی در ادامه در خصوص برنامه‌های این بورس تا پایان امسال یادآور شد: راه‌اندازی معاملات قراردادهای اختیار معامله روی محصولاتی چون سکه و ذرت، راه‌اندازی معاملات قراردادهای آتی روی «پی وی سی»، راه‌اندازی معاملات گواهی سپرده کالایی محصولات صنعتی و پتروشیمی، راه‌اندازی تابلوی مناقصه و معاملات زنجیره‌ای سلف، زمینه سازی برای راه‌اندازی معاملات تهاتری، افزایش ساعات معاملات بازارهای قراردادهای آتی و پیگیری عرضه ۳ میلیون تن گندم توسط شرکت بازرگانی دولتی از جمله اهدافی است که تا پایان سال در بورس کالا دنبال خواهد شد.

قرارداد بلندمدت پتروشیمی‌ها با مشتریان ثابت

سلطانی‌نژاد در رابطه با حوزه پتروشیمی عنوان کرد: در بازار پتروشیمی نیز تعادل خوبی ایجاد شده و نشان دهنده آن است که عرضه کنندگان محصولات پتروشیمی تعامل خوبی با بورس کالای ایران داشته‌اند و برنامه‌های عرضه خود را به بورس اعلام کرده‌اند که این اتفاق در آرامش و تعادل بازار تاثیرگذار خواهد بود.

وی گفت: ایجاد زیرساخت‌های لازم برای معامله محصولات در قالب قراردادهای بلندمدت هم موضوع مهمی است؛ در این زمینه شرکت‌های پتروشیمی که مشتریان ثابتی را در حوزه پایین دست دارند می‌توانند با قیمت‌هایی که در بورس کشف می‌شود، قراردادهای بلند مدت منعقد کنند. در این بین دغدغه‌هایی در خصوص قراردادهای بلندمدت وجود دارد که بیشتر به بحث «قیمت» و «ایفای تعهدات طرفین» مربوط می‌شود که در بورس کالای ایران با ساختار سازی صورت گرفته، همه این مشکلات تا حدود زیادی مرتفع شده است.

معامله ۳۸۰ هزار تن شکر

سلطانی‌نژاد در مورد عرضه شکر در بورس کالای ایران گفت: در حوزه شکر کمک به ایجاد تعادل در بازار شکر از طریق تسهیل معاملات آن در بورس ایجاد شد تا شرایطی همچون تسهیل صدور کد معاملاتی برای مشتریان، تسهیل زمینه حضور بنکداران، همکاری نزدیک با عرضه کنندگان و پیگیری افزایش عرضه از طریق وزارت جهاد کشاورزی صورت بگیرد.

وی اظهار داشت: اگر نگاهی به معاملات شکر در بورس کالا بیاندازیم، متوجه تعادل قیمت‌ها خواهیم شد و همچنین در مقابل عرضه ۵۸۵ هزار تنی این محصول، معامله ۳۸۰ هزارتن شکر در آمار معاملات بورس کالای ایران ثبت شده است.

حضور خبرنگاران در نشست خبری مدیرعامل بورس کالای ایران

صدور رای نهایی شورای رقابت مبنی بر حضور همه جانبه معاملات محصولات پتروشیمی در بورس کالای ایران، یکی از مهم‌ترین اقدامات اخیر بوده که براساس مصوبه اخیر شورای رقابت، شرکت‌های پتروشیمی موظفند درخواست پذیرش محصول‌های خود را در بورس کالا ظرف مدت یک ماه ارسال کنند.

پیام اقتصادی
بورس کالا
دوماهنامه تخصصی

یک نماینده مجلس در رابطه با راهکار دولت در حمایت بخش کشاورزی مطرح کرد:

حمایت دولت از افزایش تعداد محصولات کشاورزی در بورس کالا

نیما نائینیان
روزنامه‌نگار

صنعت کشاورزی ایران همگام با دیگر صنایع کشور در حالی دوران گذار خود از کشاورزی سنتی به مدرن را طی می‌کند که دولت نیز حالا برای این بخش برنامه‌های ویژه‌ای دارد.

کشاورزی در ایران که طی سال‌ها، وابستگی زیادی به دولت داشته و همواره دست مهربان دولت را بر سر خود احساس کرده، حالا اولین گام‌های مستقل شدن را با عرضه محصولات خود در بورس کالای ایران برداشته است؛ حال اینکه پوست‌اندازی کشاورزی و حرکت در مسیر بازار محوری می‌تواند مزایای زیادی را برای این بخش به ارمغان بیآورد.

بازار محوری که سال‌هاست در بورس‌های کالایی کشورهای توسعه یافته استفاده می‌شود، در واقع کلید واژه ورود به دوران مدرن صنعت کشاورزی است.

همچنین بازار شفاف بورس که زیر ساخت مناسبی را برای محصولات کشاورزی فراهم کرده به نظر می‌رسد، تنها راه کوتاه کردن دست واسطه‌هایی باشد که سال‌هاست، سود به حق کشاورزان را به جیب خود می‌ریزند.

در مورد مسائل یاد شده با شمس‌الله شریعت‌نژاد، نماینده مردم تنکابن، رامسر و عباس آباد و عضو کمیسیون کشاورزی، آب و منابع طبیعی مجلس ایران به گفتگو پرداختیم که مشروح آن را در ادامه می‌خوانید.

بورس کالا به نظر می‌رسد در ماه‌های اخیر شاهد افزایش حجم و ارزش معاملات کشاورزی در بورس کالا بوده ایم این افزایش حجم و ارزش معاملات را ناشی از چه عواملی میدانید؟

طبق آمارهای منتشر شده در پنج ماه نخست سال گذشته از فروردین تا اخر مرداد سال ۹۴ حجم معاملات کشاورزی ۶۱۴ هزار تن بوده که در ۵ ماه امسال به ۹۶۰ هزار تن رسیده است که رشد ۵۶ درصدی را نشان میدهد. همچنین ارزش معاملات از ۶ هزار و ۸۰۰ میلیارد ریال به ۱۲ هزارو ۴۰۰ میلیارد ریال رسیده که بیانگر افزایش ۸۲ درصدی است. این رقم رشد بالایی را در بخش کشاورزی نشان می‌دهد که مایهٔ خوشحالی است. از آنجایی که ما کشوری داریم که کشاورزی در اقتصاد، نقش کلیدی دارد به طور حتم رشد بخش کشاورزی می‌تواند راه رشد اقتصادی و بهبود رفاه زندگی قشر کشاورز و روستایی که تولیدکننده هستند و از سوی دیگر مصرف کنندگان را فراهم کند. از این رو، من این رشد را مدیون حضور محصولات کشاورزی در بورس کالا می‌دانم. در واقع به دنبال ورود بخش کشاورزی به بورس کالا ما شاهد ثبات قیمت محصولات هستیم. از سوی دیگر شفاف‌شدن معاملات کشاورزی نفع بزرگی برای

طبق اطلاعات به دست آمده، در ایران صنعت بازرگانی و فروش محصولات، عمده‌ترین مشکلاتی است که گریبان تولیدکنندگان و کشاورزان را می‌گیرد. در واقع عدم مدیریت مناسب در این بخش موجب به‌وجود آمدن واسطه‌گری شده است و ارزش افزوده محصولات کشاورزی به جای آنکه نصیب کشاورزان بشود، به واسطه‌ها می‌رسد

دولت اســت که همواره در پی حذف واســطه‌گری در این بخش بوده اســت. طبق اطلاعات به دست آمده، در ایران صنعت بازرگانی و فروش محصولات، عمده‌ترین مشکلاتی است که گریبان تولیدکنندگان و کشاورزان را می‌گیرد. در واقع عدم مدیریت مناسب در این بخش موجب به‌وجود آمدن واسطه‌گری شده است و ارزش افزوده محصولات کشاورزی به جای آنکه نصیب کشاورزان بشود، به واسطه‌ها می‌رسد. بنابراین حذف واسطه‌گران می تواند مشکلات زیادی از تولیدکنندگان را حل کند همچنین با شفاف‌سازی قیمت، مصرف‌کننده از خرید محصولات با قیمت گزاف به علت دادوستدهای متوالی در دست واسطه‌گران نجات می‌یابد. حضور بخش کشاورزی در بورس کالا سبب منطقی‌شدن و ثبات قیمت و در ادامه ایجاد انگیزه برای تولیدکنندگان است. در همین راستا طرحی از جانب مجلس به دولت داده شده است مبنی بر اینکه دولت باید از کشاورزان و تولیدکنندگان در جهت تامین بازار با ثبات داخلی و خارجی حمایت کند. همان‌طور که می‌دانید از دغدغه‌های بزرگ تولیدکنندگان ثبات قیمت بازار است. بنابر توضیحات ارایه شده بورس کالا، سبب شفاف‌سازی و ثبات قیمت‌ها می‌شود که این خود علتی برای بالا رفتن تولید محصولات کشاورزی و در پی آن رونق اقتصادی کشور است.

بورس‌کالا با توجه به گفته‌های شما، دولت باید چه رویکردی را برای بخش کشاورزی در نظر بگیرد که این رونق اقتصادی پایدار بماند؟

همان‌طور که در سال‌های اخیر شاهد آن بودیم دولت از طریق بخشنامه و دستورالعمل‌ها، کاری از پیش نبرده است؛ بنابراین از طریق مکانیسم‌های دستوری نمی‌تواند در این بخش موفقیتی را کسب کند. بالعکس با توجه به رشدهای اخیر در ارزش و حجم معاملات محصولات کشاورزی در بورس کالا نشان داده است که دولت از طریق ایجاد فضای باز رقابتی توانسته است قیمت را مشخص و انگیزه را در تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان بالا ببرد. به طور حتم مکانیسم ایجاد فضای رقابتی بازار را به سمت رشد برده است که پیش از این در بخش کشاورزی این حجم از افزایش ارزش را نداشته‌ایم.

بورس‌کالا در صحبت‌ها شــما به اینکــه دولت باید تولیدکنندگان را حمایت کند، اشــاره کردید. چــه راه‌هایی برای حمایــت از تولیدکنندگان پیشنهادمی‌کنید؟

همیشه مد نظر مســوولان بوده است که دولت در سه بخش کاشت، داشت و برداشت باید کشاورزان را حمایت کند. اما در حال حاضر کشاورزان محتاج کمک دولت در بخش بازاریابی هستند. در واقع اگر محصولاتی را کــه دارای خرید تضمینی هســتند کنــار بگذاریم دولــت باید بازارهای مناســب را برای تولیدکنندگان محصولاتــی که خرید تضمینی ندارند، شناســایی و امــکان حضور محصولات را در این بازارها به صورت مستقیم و بدون حضور واسطه گران فراهم کند. یکی از پیشنهادهای من این است که دولت بازارهای باثبات داخلی را شناسایی کند یا تعداد محصولات کشاورزی را در بورس کالا افزایش دهد. همچنین ایجاد بازارهای دائمی خارجی برای محصولاتی که توانایی صادرات دارنــد، نیز می‌تواند از حرکت‌های مثبت دولت در این زمینه باشد. به‌طور مثال میوه کیوی هر ساله افزایش تولید در کشور دارد، این در حالی است که کشورهایی هســتند که واردات همیشــگی کیوی دارند از این رو دولت می‌تواند با شناســایی این کشورها، بازار دائمی برای این محصول ایجاد کند، که این مهم هم به نفع کشاورزان ایرانی و هم کشور وارد کننده است.

بورس‌کالا یکــی از راهکارهــای حمایــت از تولیدکننــدگان را افزایــش محصــولات کشاورزی حاضر در بورس کالا مطرح کردید،

در همین راستا فکر می‌کنید کدام محصولات توانایی حضور در بورس کالا را دارند؟

برای ورود به بورس کالا باید به سراغ محصولاتی که واسطه‌گری در آنها شدت بیشتری دارد یا محصولاتی که قیمت مبهم‌تری دارند، برویم. وزارت کشاورزی باید این محصولات که دست خوش نوسانات قیمتی هستند را شناسایی کند و با حضورشان در بورس کالا به وضعیت بازار این محصولات سروسامانی بدهد.

بورس کالا همانطور که می‌دانید سال گذشته ذرت در بورس کالا با استقبال خوبی روبه رو شد، حضور ذرت را امسال چگونه ارزیابی می‌کنید؟

تا جایی‌که من اطلاع دارم واردات ذرت از تولید آن در کشور قیمت تمام شده کمتری دارد از سوی دیگر طبق برنامه‌های وزارت نیرو و کشاورزی به علت کمبود منابع آبی در سطح کشور تصمیم بر آن شده است که تولیدات ذرت را کاهش دهیم؛ بنابراین پیش‌بینی می‌کنم که حجم معاملات ذرت در بورس کالا نسبت به سال گذشته کم شود چون نیاز آبی این گونه گیاهی بالا است؛ اما در عین حال با استفاده از تجربیات بسیار خوب این محصول در بورس کالا، امسال می‌توانیم محصولات بیشتری را جایگزین کنیم؛ به خصوص محصولاتی که در آنها به علت خرید تضمینی فشار مالی به دولت وارد می‌شود و همچنین دولت مجبور به خرید محصولات همراه با خار و خاشاک است.

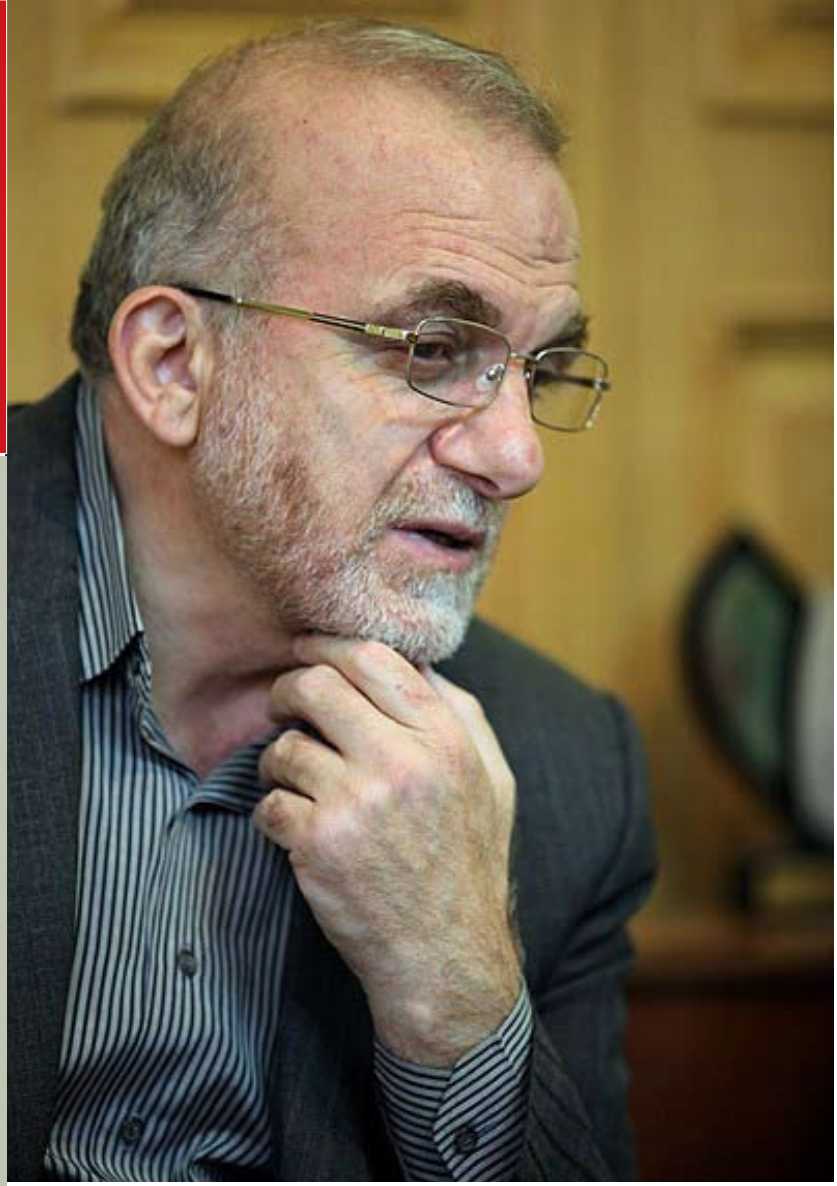
بورس کالا همانطور که اشاره کردید، خرید تضمینی بار سنگین فشار مالی را به دولت وارد می کند. در همین راستا طرح قیمت تضمینی را به جای خرید تضمینی چگونه ارزیابی می‌کنید؟

همان‌طور که می‌دانید، در خرید تضمینی، احتمال کاهش منافع کشاورزان، کاهش تولید و عدم تشویق کشاورزان، مصرف بی‌رویه و غیر بهینه، کاهش تولید و منافع در اقتصاد ملی و هزینه‌های سنگین برای دولت وجود داشت، لذا اقتصاد ملی و خرید محصولات کشاورزی باید به‌سمتی برود تا سیستم عرضه و تقاضا، امکان قیمت مناسب، افزایش سود و منافع کشاورزان و رشد اقتصاد ملی و کاهش هزینه‌های دولت را به همراه داشته باشد. از این رو، بهترین محل برای قیمت‌گذاری محصولات کشاورزی و کالاهای مختلف، قیمت تضمینی است زیرا قیمت‌گذاری به صورت شفاف انجام می‌شود و مصرف‌کنندگان و خریداران، قیمت متناسب با عرضه و تقاضا در بازار را ارائه خواهند داد و بر آن اساس قیمت محصولات کشاورزان مشخص خواهد شد.

همچنین مهمترین مزیت قیمت تضمینی در بورس کالا، کنار رفتن دلالان پر شمار از بازار کشاورزی و کشف عادلانه قیمت‌ها در بورس کالا است، براین اساس، نظام قیمت‌گذاری بورس که بر مبنای عرضه و تقاضا و مکانیزم بازار عمل می‌کند، بهتر از قیمت‌گذاری دولتی برای خرید تضمینی است؛ زیرا ممکن است که قیمت تضمینی دولت فاصله معناداری با قیمت بازار داشته باشد و سود و درآمد کشاورز را کم کند و باعث کاهش تولید کشاورزی در سال‌های بعد شود؛ اما وقتی قیمت محصولات در بازار و بورس تعیین شود، نزدیکترین قیمت به واقعیت بازار خواهد بود و کشاورزان نگران ارزان فروشی محصولات خود نخواهند بود و تولید کشاورزی نیز تشویق خواهد شد و عرضه و تقاضا و تعادل نسبی در تولید کشاورزی و بازار مصرف و تولید را شاهد خواهیم بود همچنین کشاورزان برای تولید محصولات کشاورزی در فصل‌های بعد نیز تشویق خواهند شد.

از سوی دیگر، دولت به جای پرداخت هزینه‌های گزاف و سنگین، و در عین حال کاهش تولید در سال بعد، شاهد رشد تولید کشاورزی و پرداخت مبلغ معقول بابت محصولات کشاورزی خواهد بود.

هر قیمتی که در تابلوی بورس عرضه شود، محصولات به همان قیمت فروش خواهد رفت و لازم نیست که دولت بابت آن هزینه‌ای بپردازد و خریداران دیگر به جای دولت، محصولات را خرید می‌کنند.

حمیدرضا فولادگر در گفتگو با
دوماهنامه «پیام اقتصادی بورس کالا»

بورس کالا توانایی ایجاد انضباط مالی و رقابت‌پذیری را دارد

رییس کمیسیون ویژه حمایت از تولید ملی و نظارت بـر اجرای اصل ۴۴ در مجلس نهـم تاکید کرد: اگر بورس کالا همه جانبه و حسـاب شـده باشد نه تنها می‌تواند انضباط مالی و رقابت‌پذیری را ایجاد کند که از بروز یکسری رانت‌ها نیز جلوگیری می کند.

حمیدرضا فولادگر در گفت‌وگو با دو ماهنامه «پیام اقتصادی بورس کالا» با اشـاره بـه تدوین لایحه اصلاح قانون بازار در دولت و تاکید بر لزوم بررسـی جامع آن در کمیسیون اقتصادی و مجلس به عنوان کاری مهم و اساسی گفت: قطعا اگر بورس کالا همه جانبه و حسـاب شده باشد می تواند با ایجاد انضباط مالی و رقابت‌پذیری از یکسـری رانت ها جلوگیری کند. البتـه کارگزاری‌ها و عوامل بـورس نیز باید با جلوگیـری از فضای رانتـی، شفاف‌سـازی کرده و مُرقانون را اجرا کنند.

وی با اشاره به قانون فعلی بازار اوراق بهادار گفت: براسـاس این قانون باید با گسـترش بازار سرمایه و تقویت سـازمان بورس، بورس کالا مورد توجه قرار گیرد؛ اما علی رغم گذشت بیش از ۱۰ سال از اجرایی شدن آن، هنوز بسط و گسترش کافی نداشته است.

فولادگر با بیان اینکه حواشی و بحث های جانبی در جریان بورس کالا ایجاد شد، گفت: از جمله این موارد در مورد کالاهای نفتی، پتروشـیمی و اقلام کالای مصرفی مـردم در حوزه غذایی مثل مـواد خوراکی یا کشاورزی و سـایر اقلام است که چون نگاه همه جانبـه‌ای به آن‌ها وجود ندارد، بحث‌هایی را به وجود آورد. به طور نمونه درباره پتروشیمی این بحث جدی مطرح بود که در صورت ورود مناسب به بازار بورس کالا از خیلی رانت ها جلوگیری می‌شود.

وی ادامه داد: از طرف دیگر امکان بروز مشکلاتی برای کارخانه‌های تولیدی و پایین دسـت در بورس کالا وجود دارد که برای جلوگیری از آن باید یکسـری زمینه سـازی‌هایی انجام می شد تا در برخی حوزه های تاثیرگذار و حساس و ضروری مثل نفت و پتروشیمی مشکلاتی به وجود نیاید.

این عضو کمیسیون صنایع و معادن همچنین در توضیح حوزه‌های فعالیت بورس کالا به فعالیت‌های محدود آن در چند عرصه مثل محصولات فولادی اشاره و اظهار کرد: همه محصولات ذوب آهن، درصدی از محصولات فولاد مبارکه در حد کشف قیمت و یک سری فلزات دیگر مثل آلومینیوم، مس و پتروشیمی در بورس کالا حضور دارند. محصولات کشاورزی نیز به صورت موردی در بورس هستند که باید مشکلات و موانع بر سراه عرضه کلیه محصولات رفع شود.

به گفته فولادگر، بورس کالا در صورت رفع مشکلات می‌تواند در راستای سیاست‌های کلان کشور هماهنگی بین بازار سرمایه، بازار کار و تولید ایجاد کند که قطعا در این راه برنامه ریزی درست مسوولان کمک کننده خواهد بود.

وی با بیان اینکه برای فعال شدن بورس کالا باید نهادهای فرابخشی همچون شورای اقتصاد و شورای عالی اصل ۴۴ ورود پیدا کنند، گفت : لازم است در زمان ورود کالای تاثیرگذار در بورس کالا هماهنگی‌های لازم با نهادهای مربوطه همچون کمیسیون‌های تخصصی مجلس نیز انجام شود.

فولادگر در ادامه با تاکید بر اینکه بورس کالا می‌تواند تبدیل به مرجعی برای کشـف نرخ شـود، گفت: قطعا کشف قیمت می‌تواند کمک بسیاری به بازار کند البته در حال حاضر این اتفاق درباره برخی محصولات همچون محصولات فولادی می‌افتد که لازم است این روند در سایر محصولات مثل لوازم خانگی دنبال شود.

وی با تاکید بر اینکه بورس کالا می‌تواند در راستای اقتصاد مقاومتی عمل کند، گفت: رسیدن به اهدافی همچون تقویت بازار سرمایه و جذب سرمایه های پراکنده و سرگردان می‌تواند پیوستگی بین بازار سرمایه و بازار کار ایجاد کند؛ اقدامی که بورس کالا می‌تواند برای رسیدن به آن نقش مهمی ایفا کند.

وی در پایـان خاطرنشـان کرد: با توجه به نقش موثر بورس کالا در توسـعه صادارت ایـن امید وجود دارد با گشایش‌های ایجاد شده در برجام بورس کالا نیز فعال تر شود.

پیام اقتصادی
بورس کالا
دوماهنامه تخصصی

مریم رضازاده
روزنامه‌نگار

گفتگو با محمد حسن نژاد نماینده مجلس و عضو شورای عالی اقتصاد

کالاهایی که احتمال رانت دارند در بورس کالا معامله شود

ایجاد بازاری متشکل و سازمان‌یافته برای تقابل آزاد عرضه و تقاضا و دستیابی به اثرات مثبت این مهم در اقتصاد تولید و مصرف، نیازی بود که در اقتصاد کشـور وجود داشـت و شاید خلاء آن بخش‌های مهم اقتصاد را نیز تحت تاثیر منفی خود قرار می‌داد؛ به همین دلیل، دو نهاد قانونگذاری و اجرایی کشور یعنی قوای مقننه و مجریه، برای پرکردن این خلاء، بستر قانونی لازم برای تاسـیس و راه‌اندازی بورس‌هایی کالایی را فراهم آوردند و این مهم یعنی ایجاد بورس کالایی در برنامهٔ سوم توسعه دیده شد و در قانون برنامه چهارم نیز شورای عالی بورس موظف به تشکیل و گسترش بورس‌های کالایی در کشور شد. محمد حسن‌نژاد، نماینده مرند و جلفا، عضو کمیسیون اقتصادی مجلس و عضو شورای عالی اقتصاد معتقد است کـه مجلـس باید زمینه را فراهم آورد که خیلی از کالاها که احتمال رانت و فسـاد در آن‌ها وجود دارد از طریق بورس کالا معامله شوند تا شفافیت قیمت و کارآیی اطلاعاتی وجود داشته باشد. در همین راستا گفتگویی مشروح با این نماینده مجلس انجام داده‌ایم که در ادامه می‌خوانید:

برنامه مجلس دهم برای استفاده از سـازوکارهای شـفاف بازار سرمایه و بـورس کالا جهت سـاماندهی بازار محصولات کشـاورزی، پتروشـیمی، فلزات و ... چیست؟

در بازار سـرمایه هدف کارآیی اسـت، در واقع هدف بازار سـرمایه کارآیی اطلاعاتی، کارآیـی قیمت‌گـذاری و کارآیی تخصیص اسـت، قانونی که ما در بازار سـرمایه داریم یکی از شفاف‌ترین و جامع‌ترین قوانینی است که تا کنون در مجلس تصویب شـده است؛ چراکه می‌دانسـتیم که بازار سرمایه به مرور زمان رشـد می‌کند و هر روز باید با توجه به تغییرات جهانی تغییراتی در آن ایجاد شـود؛ بنابراین قوانین به گونه ای‌سـت که هر روز مجریان بورس مجبور نباشند از مجلس برای ایجاد تغییرات مجوز قانونی بگیرند؛ لذا خیلی از اختیارات را در اختیار هیأت مدیره سازمان بورس به عنوان سازمان ناظر یا شورای عالی بورس گذاشـتیم؛ در حقیقت «ابزارسازی» و «نهادسـازی» در اختیار خود سازمان بورس اسـت و در این زمینه نیاز به مجوز مجدد از مجلس ندارند.

در واقع در این مسیر، مجلس باید به جای قانون‌گـذاری جدید و یا تعویـض قوانین بر اجرایی قوانین تاکید کند و زمینه این را فراهم آورد که خیلی از کالاهـا که احتمال رانت و فسـاد در آن‌ها وجـود دارد از طریق بورس کالا معامله شـود تا شفافیت قیمت و کارآیی اطلاعاتی وجود داشته باشد.

بورس‌کالا با توجه به اینکه اصلاحیه قانون بازار اوراق بهادار - مصوب سال ۱۳۸۴ مجلس شورای اسلامی در دولت در حال تدوین شدن است، برنامه مجلس دهم برای پررنگ‌ترکردن نقش بورس‌های کالایی در این قانون چیست؟

دست بورس کالای ما اینقدر باز است که اصلا نیازی به پررنگ کردن این نقش ندارد؛ یعنی قوانین در این حوزه کامل است و مشکل ما در این حوزه اجرای نادرست قوانین یا عدم اجرایی قوانین است؛ ما باید به حوزه اجراء بیشتر فشار بیاوریم تا به حوزه قانون چراکه قانون‌های ما در این زمینه کامل هستند و ایرادی ندارند.

بورس‌کالا چرا الزامی به اجرای قوانین در این بخش نیست و چرا نظارتی در این بخش وجود ندارد؟

بازار سرمایه یک مکان تخصصی است، مشمول همه نمی‌شود و خیلی‌ها درگیر آن نیستند، در مجلس هم شاید متخصص بازار سرمایه خیلی کم داریم و همین تخصصی بودن باعث می‌شود که بازار سرمایه زیاد در کانون توجه نبوده و از طرف مجلس حساسیتی روی آن نباشد! یعنی نه مردم می‌خواهند (یعنی چنین مطالبه‌ای دارند) و نه نمایندگان متخصص این کار هستند که مشکلات این بخش را پیدا کنند و یا نظارت دقیقی داشته باشند.

در مجلس نهم ما فشارهای زیادی به دولت برای اجرای قوانین حمایت از بازار سرمایه و بورس کالا انجام دادیم و در بحث شفافیت اطلاعاتی و نهادسازی پیشرفت‌های خوبی داشتیم؛ در مجلس دهم نیز تمایل برای ادامه این حمایت‌ها کماکان وجود دارد.

بورس‌کالا برنامهٔ مجلس برای تبدیل بورس کالای ایران به مرجع تعیین قیمت کالاها در منطقه و توسعه بازارهای صادراتی از طریق بورس کالای ایران چیست؟

زمانی بحث بر سر این بود که بورس نفت مرجع قیمت‌گذاری شود؛ وقتی بورس می‌تواند مرجع قیمت‌گذاری شود که حجم قابل توجهی از معاملات آنجا انجام شود اما الان بورس کالای ما اینقدر بزرگ نیست که بگوییم مرجع قیمت‌گذاری شود. راه‌اندازی بورس کالا و مرجع قرار گرفتن آن نیاز به زیربناها و سازکاروهای لازم همانند ایجاد انبار دارد. البته ما این توانایی را داریم که در حوزه پتروشیمی یا نفت ماخذ قیمت شویم؛ اما در بقیه کالاها در حال حاضر این توانایی را نداریم و باید در این حوزه‌ها کار جدی و زیربنایی انجام دهیم و سپس انتظار مرجع و ماخذ قیمت‌شدن آن‌ها را داشته باشیم، بر فرض مثال مگر چه میزان آهن در بازار ایران معامله می‌شود که ایران مرجع قیمت دنیا شود.

بازار ما اینقدر بزرگ نیست که ماخذ و مرجعی برای قیمت برخی کالاها باشد. ترکیه در حوزه آهن یک ماخذ است و کل قراضهٔ روسیه و پاکستان آنجا می‌رود و یا لندن در

مقدار مشخصی از خرید و فروش انرژی باید در بورس کالا معامله شود

بورس کالا این توانایی را دارد که مرجع قیمت‌گذاری پتروشیمی باشد

بازار سرمایه یک مکان تخصصی است، مشمول همه نمی‌شود و خیلی‌ها درگیر آن نیستند، در مجلس هم شاید متخصص بازار سرمایه خیلی کم داریم و همین تخصصی بودن باعث می‌شود که بازار سرمایه زیاد در کانون توجه نبوده و از طرف مجلس حساسیتی روی آن نباشد! یعنی نه مردم می‌خواهند و نه نمایندگان متخصص این کار هستند که مشکلات این بخش را پیدا کنند و یا نظارت دقیقی داشته باشند.

آهن ماخذ است و تمامی آهن دنیا آنجا می‌رود، چون حجم معاملات آنجاست و به همین دلیل آنجا تعیین‌کننده نرخ جهانی می‌شـود. دوباره تکرار می‌کنم مگر چه میـزان آهن در بورس ایران معامله می‌شـود که بخواهیم این بازار را مأخذ دنیا قـرار دهیم. ارایه محصولات ایرانی از طریق بورس کالا با دسـتور دادن و صرف همت دولت و مجلس انجام نمی‌شـود؛ بلکه انجـام این مهم نیاز به ایجاد بازار دارد و خود بورس باید تشویق، تبلیغ و بازاریابی انجام دهد تا بتواند در این حوزه موفق باشد.

نقـش بـورس کالا را در اجـرای سیاسـت‌های اقتصادی مقاومتی تا چه اندازه تاثیرگذار می‌دانید؟

ما باید در ابتدا این بررسـی را داشـته باشیم که درد اقتصاد چیسـت کـه درمان آن اقتصاد مقاومتی شـود. درد اقتصاد ما نیز همانند تمام دنیا رانت و آربیتراژ Arbitrage (آربیتراژ در علم اقتصـاد به معنای بهره گرفتن از تفاوت قیمت بین دو یا چند بازار برای کسـب سـود است) اسـت، آربیتراژ یعنی اینکه شـما بدون اینکه ریسکی را متحمل شوی، سود به دست بیاوری، مشکل اقتصاد ما دونرخی بودن ارز و دونرخی بودن نرخ بهره است. بر فرض مثال بنده با هزار دلار جنس وارد می‌کنم و برای آن سه میلیون تومان پرداخـت می‌کنم؛ ولی وقتی می‌خواهم آن را به کسی بفروشم می‌گویم این را با سه و نیم میلیون تومان وارد کرده‌ام چون با نرخ دلار ۳۵۰۰ تومان برای شما قیمت‌گذاری می‌کنم؛ ۲۰ درصد سـود حلال نیـز اضافه می‌کنم و با قیمت ۴۲۰۰ به مشتری می‌دهم یعنی من در همان قـدم اول ۱۸ درصد بازده گرفتم؛ با این شرایط هیچ سرمایه‌گذار داخلی نمی‌تواند با من رقابت کند؛ مشکل تولید داخلی ما این است.

ما ۶۰ میلیارد دلار واردات داریم؛ یعنی با ۵۰۰ تومان سـالانه ۳۰ هزار میلیارد تومان سـالانه رانت وارداتی داریم، وقتی ۳۰ هزار میلیارد تومان رانت وارداتی نصیب واردکننده می‌شـود، قطعا تولیدکننده نمی‌تواند بـا واردکننده رقابت کند؛ همه اینها مشکلاتی است که بر سر راه اقتصاد مقاومتی وجود دارد. از نظر ما بورس کالا چون در بحث تولید دخالت نداشته و فقط در فروش فعال است، فعالیت ویژه‌ای از آن انتظار نمی‌رود. اقتصاد مقاومتی را ما در مرحله تولید در بازار باید ببینیم؛ این در حالی است که بورس کالا به مرحله بعد از تولید یعنی مرحله فروش ربط دارد؛ شاید تنها حوزه‌ای که می‌تواند در این بخش تاثیرگذار باشد همان بورس نفت و پتروشیمی است.

یوناتن بت کلیا اعلام کرد:

مجلس آماده اصلاح قانون برای تقویت بورس کالا است

یک عضو کمیسیون عمران مجلس شورای اسلامی از آمادگی مجلس برای تقویت بورس کالا در قانون خبر داد. یوناتن بت کلیا در گفتگو با دوماهنامه «پیام اقتصادی بورس کالا» اظهار کرد: به اعتقاد من نباید در مورد بورس کالا اقدام مقطعی صورت گیرد بلکه حمایت از بورس کالا باید یک کار دائمی باشد تا بتواند تاثیر مثبتی در بازار محصولات و کالاها بگذارد. وی افزود: اگر بخواهیم بورس کالا را به شکل مقطعی تقویت کنیم این صرفا یک مُسکن خواهد بـود و مداوایی در حوزه اقتصاد صورت نمـی گیرد اما اگر تقویت بورس کالا به شـکل دائمی انجام شود، مردم هم متوجه خواهند شـد که جایی وجود دارد که کالا و محصولات با قیمت متعادل و متناسب عرضه می‌شود.

این نماینده مجلـس ادامه داد: در صورتی که بورس کالا محور قرار گیرد سایر مغازه‌داران و فروشندگان خرد نیز ناچارند قیمت‌های خود را با بورس کالا هماهنگ کنند؛ چرا که در این صورت مشتریان خود را از دست می‌دهند. بت کلیا با بیان اینکه بورس کالا جلوی رانت و سوء استفاده را می‌گیرد، خاطرنشان کرد: اگر در این زمینه به درستی برنامه‌ریزی شود بورس کالا می‌تواند تاثیر مثبتی بر اقتصاد کشـور بگذارد و این امر حرکت خوب و شایسته ای به ویژه برای اقشار آسیب گذار مردم خواهد بود.

وی در پایان با تاکید بر اینکه فعالیت و تاثیرگذاری بورس کالا باید به صورت دائمی انجام شود، تاکید کرد: اگر دولت لایحه‌ای در این زمینه ارائه کند مجلس نیز این آمادگی را خواهد داشت که نسبت به تقویت بورس کالا در قانون اقدام کند و در بودجه نیز اعتباراتی در رابطه با این کار در نظر گیرد که این امر قطعا برای گردانندگان بورس مفید خواهد بود.

تامین مالی

بورس کالا

www.ime.co.ir

صندوق‌های کالایی راهی برای تامین منابع بخش کشاورزی

سهم گرانی کالاها از فرآیند غیر شفاف توزیع چقدر است؟

کشف قیمت اقلام باید در «بورس کالا» اتفاق بیفتد

الهه پیروی
روزنامه‌نگار

صندوق‌های کالایی راهی برای تأمین منابع بخش کشاورزی

کالاها همواره بخش جدایی‌ناپذیری از سبد مالی در سرمایه‌گذاری‌های کوچک و بزرگ سازمانی در سراسر جهان محسوب می شوند؛ اما برای بسیاری از مردم، دسترسی سریع و کارآمد به این نوع از دارایی‌ها با مشکلاتی همچون مسؤولیت مشروط، الزامات حاشیه‌ای، محدودیت‌های قانونی، مسایل مربوط به برقراری ارتباطات و دسترسی به بورس‌های مشتقات بین‌المللی مواجه بوده و این مشکلات باعث شده تا بسیاری از سرمایه‌گذاران قادر به سرمایه‌گذاری در حوزه کالا نباشند و یا بهای سنگینی برای کسب امتیاز مورد نیاز پرداخت کنند.

به همین دلیل در بورس‌های دنیا از جمله بورس لندن صندوق‌های کالایی راه‌اندازی شدند تا یکی از ساده‌ترین راه‌های متنوع ساختن سبد مالی سرمایه‌گذاری، در بازار کالایی ایجاد شود و از آنجایی که دسترسی به این بازارها برای اغلب سرمایه‌گذاران دشوار است، صندوق‌های کالایی این امکان را فراهم کرده اند.

مزیت‌های منحصر به‌فرد صندوق‌های کالایی و تجربه راه‌اندازی این صندوق در بورس‌های دیگر در کنار کمبود منابع مالی در حوزه بازار محصولات کشاورزی به ویژه کالاهای استراتژیک موجب شد تا ایده راه‌اندازی صندوق‌های کالایی در بورس کالا شکل بگیرد تا سرمایه‌گذاران بتوانند در کالاهای مختلف سرمایه‌گذاری کرده و از این طریق منتفع شوند؛ زیرا صندوق‌های کالایی ابزارهای جدید مالی هستند که این امکان را به سرمایه‌گذاران می‌دهند تا به جای خرید و نگهداری کالای مورد نظر و تحمل ضرر و زیان، اوراق این صندوق‌ها را خریداری کنند و نگهداری از آن کالا را برعهده نداشته باشند؛ لذا این صندوق‌ها غیر از سپرده‌های بانکی و گواهی سپرده، بخش قابل ملاحظه‌ای از وجوه گردآوری شده را به سرمایه‌گذاری در کالای خاص اختصاص می‌دهند. علاوه بر این، صندوق‌های کالایی به‌طور حرفه‌ای‌تر می‌توانند جای دلال‌ها را بگیرند، با این تفاوت که این صندوق‌ها تحت نظارت سازمان بورس و اوراق بهادار فعالیت می کنند.

همچنین صندوق‌های کالایی این امکان را به سرمایه‌گذاران می‌دهند تا از هزینه‌ها و خطرات مرتبط با ذخیره‌سازی کالاها جلوگیری کنند. ضمن اینکه دسترسی به بازارهای کالایی را با هزینه کم فراهم می کنند به طوری که سرمایه‌گذار نیازی به پرداخت هزینه‌ها ورود و یا خروج و یا حق‌العمل کاری ندارد.

این شرایط و ویژگی‌ها باعث شد تا بورس کالای ایران از ابتدای امسال تمرکز خود را را به‌جای توسعه معاملات فیزیکی کالاها بر راه‌اندازی ابزارهای مالی، متنوع و جذاب برای سرمایه‌گذاران و صنعتگران قرار دهند و با الگوبرداری از بورس‌های پیشرو و با سابقه دنیا به دنبال راه‌اندازی صندوق‌های کالایی بر پایه دارایی‌های مختلف از جمله طلا و محصولات کشاورزی باشند تا از این پس سرمایه‌گذاران بتوانند علاوه بر قراردادن سهام شرکت‌ها در پرتفوی خود، به راحتی و بدون محدودیت‌های مبادلات سنتی، روی کالاها نیز سرمایه‌گذاری کنند و سبدی به مراتب متنوع‌تر از گذشته را با بازده بالاتر و ریسک کم‌تر برای خود تشکیل دهند.

مهم ترین امتیاز این نهاد مالی جدید توزیع ریسک سبد سرمایه‌گذاری سرمایه‌گذاران است؛ به‌طوری که سرمایه‌گذاران می‌توانند علاوه بر اوراق با درآمد ثابت و یا سهام قابل نوسان در صندوق‌های کالایی سرمایه‌گذاری کنند که ریسک‌اش ارتباط مستقیم با سهام و بازار سرمایه ندارد و بدین ترتیب ریسک سبد دارایی‌های خود را بهتر در بازار سرمایه مدیریت کنند.

راه‌اندازی صندوق کالایی زعفران

بعد از جدی شدن ایجاد صندوق‌های کالایی در بورس کالا، اولین صندوق کالایی برای کالای زعفران از سوی تأمین سرمایه آرمان به

سازمان بورس پیشنهاد شد تا این کالا به عنوان یک کالای استراتژیک بتواند در قالب صندوق تعریف شود و صاحبان کالا بتوانند زعفران خود را به عنوان گواهی سپرده در انبار قرار داده و گواهی را وارد صندوق کنند

بنابراین ایده راه‌اندازی صندوق‌های کالایی به این دلیل شکل گرفت تا این صندوق‌ها بتوانند نقش شرکت‌های تعاونی برای تجمیع قدرت بازار سرمایه‌گذاری در کالای خاص را در کشور ایجاد کنند

در این خصوص مدیر عامل تأمین سرمایه آرمان به عنوان اولین تأمین سرمایه‌ای که قصد دارد صندوق کالایی زعفران را راه‌اندازی کند، می‌گوید: صندوق کالایی به عنوان نهادی که حجم بیشتر و قابل توجهی را در سرمایه‌گذاری ایجاد می‌کنند، می‌توانند گواهی سپرده‌ای که از سرمایه گذاران خریداری می‌کنند را به صورت پکیج بفروشد و برای آنها مشتری عمده پیدا کنند؛ لذا این صندوق می‌تواند محلی برای تبدیل سرمایه‌های خرد به سرمایه‌گذاری‌های بزرگ‌تر باشد.

محمدرضا خواجه نصیر، مهم‌ترین ویژگی راه‌اندازی صندوق زعفران را پشتوانه تأمین مالی برای تولید کنندگان زعفران دانسته و تاکید می‌کند که با این اقدام زعفران‌کاران می‌توانند کالای خود را با قیمت مناسب به فروش برسانند؛ زیرا حضور این صندوق باعث می‌شود که تولیدکنندگان کالا به واسطه محدودیت‌هایی که در فصل برداشت دارند، متضرر نشوند و گواهی سپرده آنها می‌تواند به عنوان پشتوانه تأمین مالی مورد استفاده قرار بگیرد.

از مزیت‌های دیگر این صندوق کمک به تأمین مالی، پشتوانه‌سازی برای تأمین مالی در شبکه بانکی به پشتوانه گواهی سپرده کالایی، نقدشوندگی بالاتر، تجمیع سرمایه‌ها، امکان سرمایه‌گذاری در بازار کالا برای سرمایه‌گذاران خرد بوده و راه‌اندازی این صندوق فرصت سرمایه‌گذاری جدیدی محسوب شده و معامله محصولات بدون دردسر انجام می‌شود.

به این ترتیب با راه اندازی صندوق‌های سرمایه‌گذاری کالایی، سرمایه‌گذاران می‌توانند علاوه بر اوراق با درآمد ثابت و یا سهام قابل نوسان، در صندوق‌های کالایی سرمایه‌گذاری کنند که ریسک این صندوق‌ها ارتباط مستقیم با سهام و بازار سرمایه ندارد و بدین ترتیب ریسک سبد دارایی‌های خود را بهتر در بازار سرمایه مدیریت کنند.

در دنیا صندوق‌های کالایی برای سرمایه‌گذاری روی کالاهای مختلف و تنوع ابزارها ایجاد شده‌اند و بسیار مورد استقبال قرار گرفته‌اند، بنابراین با توجه به مزیت‌های فراوان این صندوق‌ها، در صورت کیفیت طراحی و نحوه اجرای درست آن‌ها، در بازار سرمایه ایران نیز بسیار مورد استقبال قرار خواهند گرفت.

بعد از جدی شدن ایجاد صندوق‌های کالایی در بورس کالا، اولین صندوق کالایی برای کالای زعفران از سوی تأمین سرمایه آرمان به سازمان بورس پیشنهاد شد تا این کالا به عنوان یک کالای استراتژیک بتواند در قالب صندوق تعریف شود و صاحبان کالا بتوانند زعفران خود را به عنوان گواهی سپرده در انبار قرار داده و گواهی را وارد صندوق کنند

تبدیل کالا به اوراق

یکی دیگر از اقدامات بورس کالا در کنار راه‌اندازی صندوق‌های کالایی، فراهم کردن امکان معامله گواهی سپرده کالایی است تا تأمین مالی بازار کالایی از طریق گواهی سپرده کالایی صورت بگیرد.

این امکان به این دلیل فراهم شده است که تولیدکنندگان بتوانند کالای خود را در انبار استانداردی ذخیره کرده و قبض کالای انبار شدهٔ خود را در سیستم سپرده‌گذاری، سپرده و سپس تبدیل به اوراق بهادار کنند تا قابلیت معامله داشته باشد؛ زیرا در گذشته تولید کنندگانی که نیاز به تأمین نقدینگی داشتند باید ابتدا کالای خود را به فروش می‌رساندند اما گاهی کالای آنها به فروش نمی‌رسید و مجبور به ذخیره کالا در انبار می‌شدند.

از سوی دیگر تبدیل‌شدن کالا به اوراق بهادار این امکان را برای صندوق‌های سرمایه‌گذاری فراهم می‌کند تا بتوانند با سرمایه‌گذاری بر روی این اوراق، امکان تأمین مالی بازار کالایی را از طریق بازار سرمایه فراهم کنند.

بر اساس نتایج مطالعات فائو، وجود یک بستر قانونی و مقرراتی که بتواند چارچوبی را ایجاد کند که در بستر آن اوراق بهاداری تحت عنوان قبض انبار تولید شود، از اهمیت بسزایی برخوردار است؛ زیرا قبض انبار و گواهی سپرده کالایی می‌تواند به توسعه بخش کشاورزی در دوران گذار از حمایت‌های مداخله جویانه دولت به سیاست‌های حمایتی مبتنی بر نظام بازار کمک کند.

احساس نیاز به این اوراق بهادار سبب شد تا بورس کالای ایران با الگوبرداری از بورس‌های معتبر جهانی نظیر بورس فلزات لندن و بورس کالای شیکاگو و بومی‌سازی آن بر اساس شرایط داخلی، به دنبال راه‌اندازی معاملات گواهی سپرده کالایی باشد.

این پیگیری‌ها با مصوبه شورای عالی بورس و اوراق بهادار به ثمر رسید و با معافیت معاملات این اوراق از مالیات ، نخستین گواهی سپرده کالا روی سکه طلا در اواخر سال گذشته آغاز شد تا سرفصلی برای ورود این ابزار به بخش‌های کشاورزی و صنعتی و کالاهایی که در بورس کالای ایران معامله می‌شوند، فراهم شود.

ویژگی‌های گواهی سپرده کالایی

از ویژگی های مهم گواهی سپرده کالایی این است که مانند دیگر اوراق بهادار از امکان معاملات پیوسته ثانویه برخوردار است و قابلیت انبارداری ایجاد می‌کند، به این صورت که پس از ورود کالا به انبارهای مورد تایید بورس کالای ایران، در صورت برخورداری کالاهای مزبور از استانداردهای لازم، کالا تحویل و سپس برای آن قبض انبار صادر می‌شود.

علی تیموری: شرکت تامین سرمایه لوتوس پارسیان قصد دارد تا صندوقی برای گواهی سپرده کالایی که به صورت تخصصی روی قرارداد آتی سکه و گواهی سپرده طلا فعالیت می کند، تاسیس کند، به طوری که این صندوقی در پرتفوی خود ترکیبی از قرارداد آتی سکه و گواهی سپرده طلا را قرار داده است تا سرمایه گذاران به جای خریداری فیزیکی طلا، با خرید این ابزار سود مازادتری دریافت کنند

صاحب کالا پس از تودیع کالای خود در انبار و دریافت گواهی سپرده کالایی می‌تواند این ورقه بهادار را همانند سایر اوراق بهادار نظیر سهام در بازار ثانویه معامله کرده و یا نزد شبکه بانکی برای اخذ تسهیلات وثیقه کند.

امکان توثیق این اوراق نزد شبکه بانکی برای دریافت تسهیلات به تولیدکننده این امکان را می‌دهد به پشتوانه کالای تولیدی خود اقدام به تأمین مالی کند که این موضوع از اهمیت بسزایی در کمک به توسعه بخش کشاورزی برخوردار است؛ زیرا کشاورزان می‌توانند پس از برداشت محصول و تودیع آن به انبار پذیرش شده از سوی بورس، قبض انبار قابل توثیق نزد شبکه بانکی دریافت کنند. با این اقدام کشاورزان می‌توانند با وثیقه کردن قبض انبار و اخذ تسهیلات اقدام به تأمین هزینه‌های زندگی و سرمایه‌گذاری کنند؛ چراکه اغلب مشکلات مالی و عدم وجود زیر ساخت‌های انبارداری سبب فروش سریع محصول، بلافاصله پس از برداشت آن از سوی کشاورز می‌شود، ضمن اینکه بالا بودن حجم و ناگهانی بودن عرضه منجر به کاهش قیمت محصولات نیز می‌شود.

با بکارگیری این ابزار و گسترش آن، کشاورز می‌تواند با تأمین مالی کوتاه‌مدت خود از محل عرضه محصول در فصل برداشت که از قیمت‌های پایینی برخوردار است، خودداری کند. بنابراین اجرای این سیاست در بخش کشاورزی می‌تواند آثار بسیار ارزشمندی بر توسعه این بخش در اقتصاد ایجاد کند.

> در دنیا صندوق‌های کالایی برای سرمایه‌گذاری روی کالاهای مختلف و تنوع ابزارها ایجاد شده‌اند و بسیار مورد استقبال قرار گرفته‌اند، بنابراین با توجه به مزیت‌های فراوان این صندوق‌ها، در صورت کیفیت طراحی و نحوه اجرای درست آن‌ها، در بازار سرمایه ایران نیز بسیار مورد استقبال قرار خواهند گرفت.

این سیستم تولیدکنندگان را قادر می‌سازد تا از فروش محصولات خود پس از برداشت تا رسیدن قیمت محصولات به حد مطلوب و بهینه خودداری کنند. بنابراین سیستم قبض انبار می‌تواند اعتبارات برای بخش کشاورزی فراهم کند و تجارت کشاورزی را بهبود ببخشد.

علاوه بر بحث تأمین مالی، گواهی سپرده کالایی می‌تواند مشارکت کشاورزان خرده‌پا در بازار کالا را تسهیل کرده و منجر به کاهش تلفات محصول پس از برداشت به دلیل ایجاد امکان ذخیره‌سازی محصولات در انبارهای مجهز شود.

با توثیق این اوراق نزد شبکه بانکی، ریسک بانک در اعطای وام به کشاورزان از بین خواهد رفت؛ از این رو، تأمین اعتبارات برای بخش کشاورزی تسهیل خواهد شد. توسعه زیرساخت‌های انبارداری در اثر اجرای این طرح می‌تواند به بهبود کیفیت محصولات کشاورزی منجر شود. از سوی دیگر تعیین استانداردهای بورس برای پذیرش کالا باعث استاندارد محصولات تولید شده توسط کشاورزان می شود.

همچنین این اوراق می‌تواند به تسهیل تجارت

بین‌المللی کشاورزی و بهبود معاملات در بورس‌های کالایی منجر شود. تعدیل نوسانات قیمت فصلی محصولات کشاورزی پس از فصل برداشت و تولید اطلاعات قابل ارائه به مقامات دولتی درباره ذخایر محصولات کشاورزی کشور که می‌تواند در پیش‌بینی کمبود موادغذایی کمک کند از دیگر آثار انتشار این اوراق خواهد بود.

در صورت پیاده‌سازی معاملات آنلاین گواهی سپرده کالایی در محصولات کشاورزی، کشاورز می‌تواند محصول خود را با هزینه انبارداری اندک به سیستم انبارداری تحت نظارت بورس کالا منتقل و در مقابل گواهی سپرده کالایی دریافت کند. این گواهی سپرده یک برگه بهادار است که کشاورز می‌تواند با ارائه آن به سیستم بانکی به عنوان وثیقه تسهیلات دریافت کند و در زمانی که بازار به تعادل قیمتی رسید با فروش محصول خود تسهیلات دریافتی را باز پرداخت کند.

این امر، گام بزرگی در جهت برچیده شدن بساط واسطه‌ها از بازار محصولات کشاورزی خواهد بود. ابزار فوق برای بخش صنعت کشور نیز خصوصا در شرایط رکود فعلی کارایی بسیاری دارد.

گسترش این ابزار می‌تواند با شفاف کردن موجودی انبارهای کالاهای مختلف، اطلاعات سیاست‌گذاران کلان اقتصاد کشور را نیز درباره ذخایر کالایی کشور شفاف‌تر و تصمیم‌گیری‌ها و سیاست‌گذاری‌ها را برای آنها سریع‌تر و دقیق‌تر کند. بر این اساس شرکت بورس کالا با همکاری سایر سازمان‌ها و ارگان‌های ذیربط، مسیر گسترش معاملات گواهی سپرده کالایی را ادامه خواهد داد.

از سوی دیگر یکی از کارکردهای جانبی این ابزار، توسعه سیستم انبارداری برای نگهداری بهتر محصولات است. همچنین با تولید اطلاعات در این بستر، نهاد ناظر که به واسطه عدم وجود اطلاعات کافی و دقیق توانایی برنامه‌ریزی برای مدیریت بازار را ندارد، می‌تواند با بکارگیری اطلاعات مربوط موجودی انبارهای بازار را به نحو بهتری تنظیم کند.

مجموع این مزیت‌ها بورس کالای ایران را بر آن داشت تا برنامه پذیرش انبار در کشورهای هدف صادراتی ایران نظیر هند، عراق و کشورهای اروپایی با محصولات استاندارد را در دستور کار خود قرار دهند تا مصرف‌کنندگان این کالاها، به صورت مستقیم محصولات مورد نیاز خود را با تضمین‌های بورس و مکانیسم بازار از ایران خریداری کنند.

با توجه به این‌که اوراق‌بهادار مبتنی بر کالا نظیر اوراق سلف موازی استاندارد، اوراق گواهی سپرده کالایی، اوراق مشتقه کالایی، دیون ایجاد شده در معاملات بورس کالای ایران در حال توسعه هستند، می‌توان صندوق‌هایی را ایجاد کرد که این صندوق‌ها روی کالا و اوراق‌بهادار مبتنی بر کالاها سرمایه‌گذاری کنند.

ورود صندوق‌های سرمایه‌گذاری به گواهی سپرده کالایی

از این رو سازمان بورس در ابلاغیه اخیر خود صندوق‌های سرمایه‌گذاری را مجاز کردند تا در گواهی سپرده کالایی سرمایه‌گذاری کنند؛ بر این اساس، صندوق‌های سرمایه‌گذاری می‌توانند با اضافه کردن موضوع امکان سرمایه‌گذاری در گواهی سپرده کالایی در اساسنامه و امیدنامه خود، حداکثر تا پنج درصد از کل دارایی‌های صندوق را در این اوراق بهادار سرمایه‌گذاری کنند. بر این اساس، نخستین مجوز ورود صندوق‌ها به معاملات گواهی سپرده کالایی برای صندوق سرمایه‌گذاری گنجینه آرمان صادر شد.

زمانی که گواهی سپرده کالایی همچون گواهی سپرده سکه طلا در بورس کالای ایران راه‌اندازی نشده بود، صندوق‌های سرمایه‌گذاری امکانی برای ورود به سرمایه‌گذاری در حوزه کالا نداشتند؛ چراکه با دشواری های زیادی همچون بحث ورود به معاملات، تحویل کالاها، انبارداری، ریسک نگهداری و در مجموع با هزینه‌های بالایی روبه رو بودند؛ اما امروز همه این موارد با راه‌اندازی گواهی سپرده کالایی برطرف شده و فرصتی مناسب برای ورود صندوق‌های سرمایه‌گذاری به حوزه کالا فراهم شده است.

بنابراین قرار گرفتن گواهی سپرده کالایی در کنار سایر اوراق در سبد دارایی سرمایه‌گذاران، باعث کاهش ریسک سرمایه‌گذاری می‌شود؛ ضمن اینکه تحلیل و سرمایه‌گذاری روی همان گواهی سپرده کالایی، ساده‌تر و قابل اتکاتر از سهام یا اوراق دیگر است. علاوه‌بر این معاملات گواهی سپرده کالایی، سرمایه‌گذاری روی کالاهای مختلف را تسهیل می‌کنند و صندوق‌ها می‌توانند در کنار سایر اوراق، روی گواهی سپرده کالا سرمایه‌گذاری کنند.

همچنین با رونق معاملات گواهی سپرده کالایی در بورس کالا و قرار گرفتن این اوراق در پرتفوی صندوق‌های سرمایه‌گذاری، می‌توان ابزارهای ترکیبی را برای گواهی سپرده کالا طراحی کرد. از سوی دیگر صندوق‌های سرمایه‌گذاری می‌توانند به منظور مدیریت ریسک خود از گواهی سپرده سکه طلا و همچنین قراردادهای آتی سکه به‌طور همزمان استفاده کنند تا ریسک خود در مقابل نوسانات را پوشش دهند.

لذا قرار گرفتن اوراق مبتنی بر کالا در کنار سهام و سایر اوراق در پرتفوی سرمایه‌گذاران اتفاق مبارکی بوده و اگر خوب مدیریت شود قطعا می‌تواند جذاب

با رونق معاملات گواهی سپرده کالایی در بورس کالا و قرار گرفتن این اوراق در پرتفوی صندوق‌های سرمایه‌گذاری، می‌توان ابزارهای ترکیبی را برای گواهی سپرده کالا طراحی کرد. از سوی دیگر، صندوق‌های سرمایه‌گذاری می‌توانند به منظور مدیریت ریسک خود از گواهی سپرده سکه طلا و همچنین قراردادهای آتی سکه به‌طور همزمان استفاده کنند تا ریسک خود در مقابل نوسانات را پوشش دهند

باشد و مورد استقبال قرار بگیرد؛ به‌طوری که در مورد بعضی شرکت‌هایی که از وضعیت کارآمدی مطلوبی برخوردار نیستند، سپرده کالایی می‌تواند بهتر از سهام شرکت معامله شود.

صندوق تخصصی طلا در راه است

بعد از کسب مجوز صندوق سرمایه‌گذاری گنجینه آرمان شهر از سازمان بورس برای ورود به معاملات گواهی سپرده کالایی، راه اندازی صندوق تخصصی طلا نیز از سوی تأمین سرمایه لوتوس پارسیان نیز به سازمان بورس پیشنهاد شد؛ چرا که گواهی سپرده سکه طلا می‌تواند یکی اوراق‌های جذاب در حوزه کالاها و ورود صندوق‌های سرمایه‌گذاری باشد و سپرده کالایی طلا می‌تواند به شکل‌گیری ابزارها و صندوق‌های تخصصی طلا و سکه بیانجامد.

مدیر عامل تأمین سرمایه لوتوس پارسیان در این خصوص می‌گوید: تأمین سرمایه لوتوس پارسیان قصد دارد تا صندوقی برای گواهی سپرده کالایی که به صورت تخصصی روی قرارداد آتی سکه و گواهی سپرده طلا فعالیت می‌کند، تاسیس کند، به طوری که این صندوقی در پرتفوی خود ترکیبی از قرارداد آتی سکه و گواهی سپرده طلا را قرار داده است تا سرمایه گذاران به جای خریداری فیزیکی طلا، با خرید این ابزار سود مازادتری دریافت کنند.

او معتقد است با راه‌اندازی معاملات گواهی سپرده کالایی در بورس کالا، صندوق‌های سرمایه‌گذاری می‌توانند برای مشتریان‌شان سرویس‌های بهتری در حوزه ابزارهایی که تکمیل کننده مدیریت ثروت هستند، ارائه کنند.

تیموری می‌گوید: توسعه ابزارهای مالی از جمله گواهی سپرده کالایی، باعث می‌شود تا بخش عمده‌ای از بازارهایی که به صورت فیزیکی فعال هستند به بازارهای مالی جذب شوند؛ به‌طوری که اگر صندوق طلا بر پایه گواهی سپرده طلا ارائه شود، به دلیل راحتی کار و امنیت بالا، می‌تواند بسیاری از مشتریان را جذب کند و به تبع شاهد سرازیر شدن بخشی از پس اندازها به بازارهای مالی باشیم.

تأمین مالی از طریق گواهی سپرده کالایی

بنابراین به‌جرات می‌توان گفت که توسعه معاملات گواهی سپرده کالایی در کنار ایجاد تنوع برای سرمایه‌گذاران، برای تولیدکنندگان هم اثرات بسیار خوبی دارد؛ زیرا این معاملات یک نوع ابزار تأمین مالی بدون هزینه محسوب شده و می‌توان امیدوار بود که دریچه‌ای جدید برای تأمین مالی شرکت‌ها ایجاد می‌شود.

بر این اساس اگر در کنار سایر صندوق‌ها، صندوق‌های کالایی طلا، مس و یا فولاد ایجاد شود و این صندوق‌ها ابعاد بزرگی پیدا کند، لزومی ندارد که همهٔ تولیدات شرکت‌ها در بازارهای واقعی عرضه شود به‌طوری که می‌تواند در بازارهای مالی عرضه شده و از این طریق تأمین مالی صورت بگیرد به خصوص در مواقعی که رکود زیاد بوده و نقدینگی در بازارهای واقعی و فیزیکی اندک است.

از سوی دیگر این بستر معاملات با دارا بودن قوانین و مقررات مدون، می‌تواند تولیدکنندگان، مصرف‌کنندگان کالا و سرمایه‌گذاران را به خود جذب کند، به عبارتی بازیگران بازار که فضای فیزیکی مناسبی برای خرید، حمل و انبار کردن محصول ندارند به این بازار وارد می‌شوند و کسب سود می‌کنند. در این میان شرکت‌های تأمین سرمایه نیز به واسطه تشکیل صندوق‌های کالایی که یک ابزار جدید تأمین مالی برای شرکت‌ها به وجود می‌آورد، می‌توانند نقش مهمی ایفا کنند به شرطی که زمینه برای ایجاد صندوق‌های کالایی تخصصی ایجاد شود تا تأمین سرمایه‌ها هم بتوانند به صورت تخصصی نقش‌آفرینی کنند.

لذا برای اینکه بخواهیم بازاری منسجم و عمیقی در بخش گواهی سپرده کالایی داشته باشیم، نیاز داریم طرف تقاضا را به نحو مناسبی تقویت کنیم و این تنها با حضور بازارهای حرفه‌ای و تخصصی ایجاد می‌شود و صرف اتکا به ظرفیت‌های فعلی پرتفوی گردانی، انتظارات را محقق نمی‌کند. بر این اساس می توان گفت که صندوق‌های کالایی از مناسب‌ترین ابزار تأمین مالی برای صنایع مختلف هستند که می‌توانند نقش بسیار موثری در تأمین مالی ایفا کنند؛ به‌طوری که می‌توان با تشکیل صندوقی متشکل از گواهی سپرده کالایی موجودی انبار مورد نظر، تقسیم صندوق به واحدهای مجزا، فروش واحدها به سرمایه‌گذاران در بازار و بازخرید گواهی سپرده کالایی در سررسید از صندوق توسط تولید کننده، از صندوق‌های کالایی جهت تأمین مالی بهره برد.

بر اساس نتایج مطالعات فائو، وجود یک بستر قانونی و مقرراتی که بتواند چارچوبی را ایجاد کند که در بستر آن اوراق بهاداری تحت عنوان قبض انبار تولید شود، از اهمیت بسزایی برخوردار است؛ زیرا قبض انبار و گواهی سپرده کالایی می‌تواند به توسعه بخش کشاورزی در دوران گذار از حمایت‌های مداخله جویانه دولت به سیاست‌های حمایتی مبتنی بر نظام بازار کمک کند

به بهانه تلاش برای خروج پتروشیمی‌ها از بورس؛

سهم گرانی کالاها از فرآیند غیرشفاف توزیع چقدر است؟

فرشاد مومنی
کارشناس ارشد مسایل اقتصادی

کسانی که از اقتصاد غیر شفاف سود می‌برند تلاش می‌کنند از طرق مختلف، مانع از ارایه اطلاعات درست شوند و در این راه ممکن است حتی در واژگان اقتصاد سیاسی هم دستکاری کنند و فقط در یک نظام، تدبیر هوشمند است که می تواند با اقدامات محیرالعقول این افراد مقابله کرد. در جامعه ما، از آنجایی که گروه‌های غیرمولد هم سازمان‌یافته‌تر از عامه مردم و تولیدکنندگان هستند و هم آگاهی نسبی بیشتری از چگونگی پی‌گیری منافع خود دارند، حتی در زمینه دستکاری مفاهیم هم اقدام می‌کنند و می‌بینیم بعضی از واژگان در چارچوب اقتصاد سیاسی ایران آگاهانه دستکاری می‌شود.

برای مثال در سال ۱۳۹۱ با اوج‌گیری قیمت‌ها روبه‌رو شدیم، طیف کسانی که از عدم شفافیت و بی‌ثباتی سود می‌بردند، جوسازی‌های غیر متعارفی صورت دادند و دولت وقت را فراخواندند به اینکه برای برون‌رفت از این شرایط باید افزایش نرخ بهره صورت بگیرد. نتیجه چنین وضعیتی آن شد که با افزایش پنج درصدی در سطح عمومی قیمت‌ها، دیدیم که فشارهای گروه‌های غیر مولد باعث شد چیزی در حدود ۱۰ درصد بر نرخ بهره افزوده شود و طیف غیر مولد از طریق تریبون‌های خود طوری سخن راندند که انگار این افزایش نرخ بهره یک امر طبیعی و کاملا خود به خودی است. این در حالی است که دیدیم وقتی در دولت جدید نرخ تورم ۳۰ درصد سقوط کرد و مقام پولی تصمیم گرفت فقط دو درصد بهره را کاهش دهد. غیر مولدها واویلا به راه انداختند که اقتصاد را نمی‌شود دستوری اداره کرد.

یکی از کانون‌های حیاتی عدم شفافیت در اقتصاد سیاسی ایران، به مسئله توزیع کالاها مربوط می‌شود و این عدم شفافیت در حالی که برای گروه‌های اندکی از جمعیت میدان فراخی برای مفت‌خوری باز کرده است. بر اساس مطالعات متعدد، بالاترین سهم نصیب از خلق ارزش افزوده در بخش کشاورزی به سه گروه سلف‌خوارها، رباخوارها و واسطه‌ها تعلق می‌گیرد؛ یعنی کسانی که علایق تولیدی ندارند و بنابراین این عایدات بی‌زحمت یا کم زحمت و زیاد را صرف مصرف تظاهری می‌کنند که هم نابرابری را افزایش می‌دهد و هم وابستگی کشور را زیاد می‌کند و امکان ارتقای بنیه تولید ملی را به حداقل می‌رساند.

اکنون گزارشات رسمی در اختیار داریم که نشان دهنده این است که میزان افزایش قیمت کالاها فقط از ناحیه عدم شفافیت فرآیند توزیع و پخش کالا بین ۴۵ تا ۸۰ درصد قیمت کالاست؛ یعنی سهم کسانی که دستی در تولید دارند، این همه مشقت و ریسک و گرفتاری را متحمل می‌شوند، در مقایسه با سهمی که در این فرآیند اضافه می‌شوند، ناچیز است که خود از دلایل بازتولید توسعه‌نیافتگی و تعمیق وابستگی در کشور است. این موضوع نشان دهنده این است که در توزیع کالاها نیاز به شفافیت جدی داریم.

یکی از سازوکارهای شناخته شده در این زمینه بورس است. شاید جالب باشد بدانید که در یک‌سال گذشته طیف‌های رانت‌خوار دولت را تحت فشار قرار دادند که پتروشیمی از بورس کالا خارج شود.

در واقع به محض اینکه سازوکاری برای شفاف‌سازی صورت می‌گیرد چنان جوسازی‌ها و کارهای محیرالعقولی صورت می‌گیرد که فقط در سایه یک نظام تدبیر هوشمند و آگاه می توان با آن برخورد فعال کرد.

مهدی کرباسیان:

کشف قیمت اقلام باید در «بورس کالا» اتفاق بیفتد

رئیـس هیأت عامل ایمیدرو با تاکید براینکه «بورس کالا» زمینه شـفافیت در معاملات را فراهم می‌کند، بر عرضه محصولات پتروشیمی و کالاهای نفتی در مجموعه بورس کالا تاکید کرد. مهدی کرباسـیان معـاون وزیر صنعت، معدن و تجارت می‌گوید: باید دقت داشـت که هدف از ایجاد مجموعه‌ای به نام «بورس کالا» کشف قیمت کالاها بر اساس رویکرد عرضه و تقاضا بوده و هسـت. این یکی از کارکردهای بسـیار مهم بورس کالا در بازار سـرمایه است تـا به تعـادل منطقـی در مکانیـزم عرضه و تقاضا کمک کند و به دنبال آن عرضه‌کننده و تقاضاکننده بتوانند بدون مشکل در بخش‌های مختلفی مثل محصولات پتروشیمی، کشاورزی و صنعتی فعالیت کنند. نکته مهمتر از کشـف قیمت در اقتصاد کالاها این اسـت که امکان ایجاد ابزارهای مالی بر اسـاس همین کشـف قیمت و معاملات نقدی فراهم شود.

وی افزود: اساساً بورس به شکل عمومی و بورس کالا به طور اخص یکی از محورهای مهم در شـفافیت اسـت. در این بخش هم عرضه و هم تقاضا به صورت شفاف ارائه شده که ضمن افزایش کیفیت و استانداردسازی تولید، قیمت‌ها هم به صورت بین‌المللی با بازارهای بین‌المللی در تعادل هسـتند. در این بین سیسـتم‌های نظارتی و مالیاتی هم به صورت شـفاف می‌توانند وظایـف خود را انجام دهند. رئیس هیأت عامل «ایمیـدرو» در مورد مرجع بودن قیمت‌گذاری کالاها در بورس کالای ایران اظهار کرد: ما همواره باید این نکته را در نظر داشته باشیم که نباید به شکل دستوری عمل کنیم؛ چراکه هر عملی در حوزه نظارت اگر به شکل دستوری باشد بازار به سـمت غیرشفاف بودن خواهد رفت. در این رابطه بورس کالا هم وظیفه نظارت دارد و هم منافع تولیدکننده، عرضه کننده و ... را تامین می‌کند.

رئیس اسبق هیأت رئیسه صندوق بازنشستگی کارکنان صنعت نفت با اشاره به پیشینه عرضه محصولات پتروشـیمی در بورس کالا تاکید کرد: سال‌هاست اقلام پتروشیمی در بورس کالا عرضه می‌شـود. من در مورد عرضه اقلام پتروشـیمی و کالاهای نفتی در بورس کالا نقش اساسی داشتم. در زمانی که بنده در شرکت سرمایه‌گذاری صندوق بازنشستگی کارکنان صنعت نفت بودم هم این اتفاق افتاد. در آن زمان قیر و سایر اقلام نیز در بورس کالا عرضه می‌شد آن زمان مدیرعامل بورس کالا آقای هاشمیان بودند.

دکتر کرباسیان در پایان گفت: به طور کلی اگر بخواهم جمع‌بندی کنم باید عرض کنم که با شفافیت در حوزه عرضه در بورس کالا موافقم و یکی از حامیان تفکر عرضه اقلام پتروشیمی و کالاهای نفتی در بورس کالا هستم.

آمار

بورس کالا

www.ime.co.ir

ثبت رکورد تاریخی معاملات تالار کشاورزی در بورس کالا

درمان به موقع در بورس کالا

قیمت جهانی گندم، فراوانی محصول و مشکل تراشی مصر

پیام اقتصادی
بورس کالا
دوماهنامه تخصصی

ارزش معاملات محصولات کشاورزی در ۶ ماه نخست سال ۹۵ رشد ۱۱۳ درصدی را تجربه کرد

ثبت رکورد تاریخی معاملات تالار کشاورزی در بورس کالا

این موفقیت در سایه اجرای طرح قیمت تضمینی رخ داد

طی ۶ ماه نخست سال‌جاری در حالی بالغ بر یک میلیون و ۳۱۵ هزار تـن انواع محصولات در تالار محصولات کشـاورزی بورس کالای ایران داد و ستد شد که در مقایسه با مدت مشابه سال گذشته از نظر حجم ۹۶ درصد و از نظر ارزش ۱۱۳ درصد افزایش را تجربه کرد.

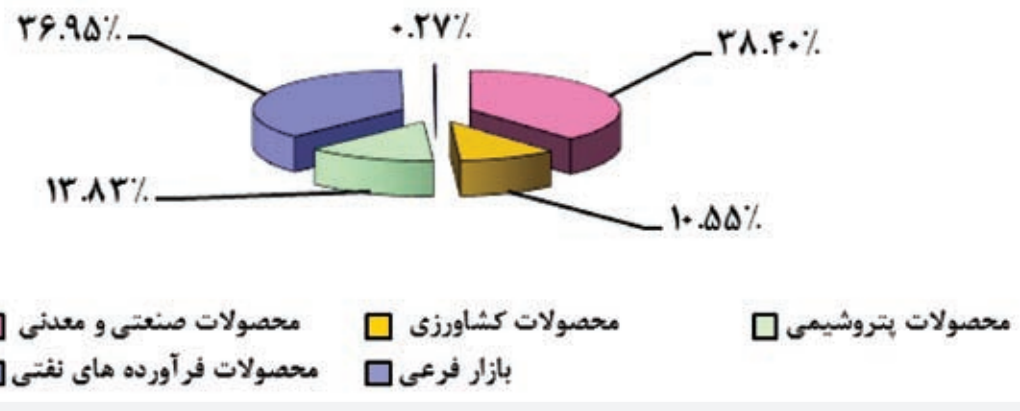
بر اسـاس این گزارش، ارزش معاملات محصولات کشاورزی در این مـدت با اجرای موفق طـرح قیمت تضمینی روی جو، از مـرز ۱۶ هزار و ۷۰۰ میلیـارد ریال عبور کرد که رکوردی تازه و بالاترین ارزش معاملات محصولات کشاورزی در تاریخ معاملات این بورس به شمار می‌رود. طی این مدت بیش از یک میلیون و ۳۲ هزار تن کالا به صورت نقدی، بیش از ۲۷۵ هزار تن کالا به صورت سلف و فقط ۷۲۶۰ تن کالا بصورت نسیه در تالار محصولات کشاورزی داد و ستد شد.

تالار محصولات کشاورزی بورس کالا در این مدت توانست با استقبال معامله‌گـران و بـرای اولین بـار ۱۰٫۵ درصد از حجـم کل معاملات بازار فیزیکی بورس کالا را به خود اختصاص دهد. سهم این تالار از ارزش کل معاملات بازار فیزیکی بورس کالا نیز طی ۶ ماه اول امسال به ۹٫۹ درصد بالغ شد. این در حالی است که در مدت مشابه سال ۹۴، این تالار توانسته بـود تنها ۵٫۶ درصد از حجم کل و ۴٫۸ درصد از ارزش کل معاملات بازار فیزیکی بورس کالا را از آن خود کند.

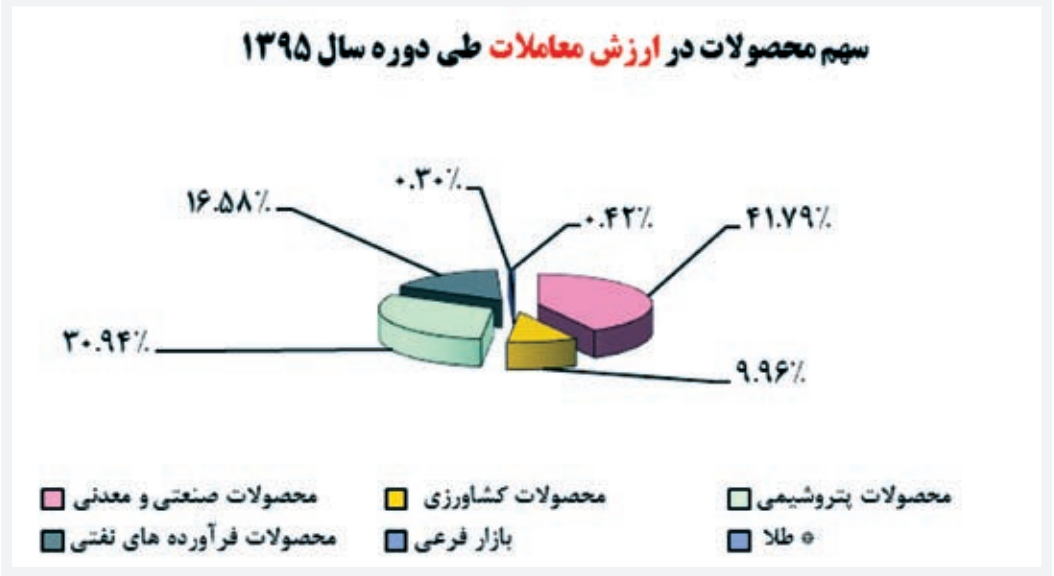
مژگان صانعی
سرپرست اداره اطلاع رسانی
و ارتباط با رسانه‌ها

سهم محصولات در حجم معاملات طی دوره سال ۱۳۹۵

فروش جو دامی ۴۹ هزار کشـاورز کشـور در تـالار محصولات کشاورزی

در پی ابلاغ مصوبه هیأت وزیران در اسفند ماه سال ۹۴ مبنی بر عرضه و فروش جو دامی و ذرت دانه‌ای کل کشـور در بورس کالا در سال ۹۵ که در پی اجرای موفقیت‌آمیز طرح قیمت تضمینی در سـال گذشته به وزارت جهاد کشـاورزی و سازمان‌های ذیربط ابلاغ شد، عرضه جو دامی استان‌های مختلف کشـور به ترتیب و بر اساس زمان برداشت در تالار محصولات کشـاورزی بورس کالا در دو قالب عرضه فیزیکی و عرضه گواهی سپرده کالایی از اواخر فروردین ماه آغاز شد.

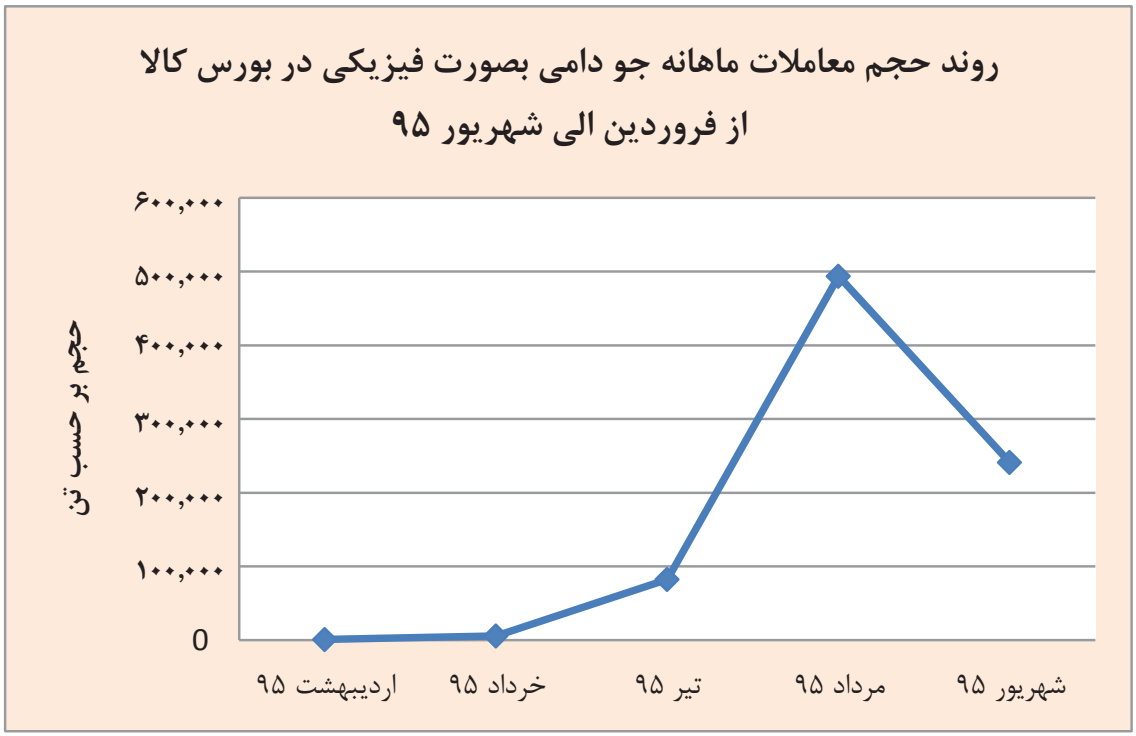
بر این اساس، طی ۶ ماه نخست سال‌جاری بیش از ۸۲۲ هزار تن جو بصورت فیزیکی و حدود ۶۶ هزار تن جو در قالب گواهی سپرده کالایی در بورس کالا داد و سـتد شـد. ارزش معاملات جو دامی نیز در مجموع دو قالب فیزیکی و گواهی سپرده کالایی در ۶ ماه نخست امسال از مرز ۶ هـزار و ۴۷۲ میلیارد ریال عبور کرد. در ایـن مدت افزون بر ۴۹ هزار کشاورز جو کار در سراسر کشور موفق به دریافت وجه معامله کالای خود در بورس شدند.

بیست و پنج استان کشور شامل استان‌های اردبیل، مرکزی، اصفهان، البرز، ایلام، آذربایجان‌غربی و شـرقی، بوشـهر، چهارمحال و بختیاری، خراسان جنوبی و رضوی و شمالی، خوزستان، زنجان، سمنان، سیستان و بلوچستان، فارس، قم، کرمانشاه، کهگیلویه و بویراحمد، گلستان، گیلان، لرسـتان، مازندران و همدان در این مدت نسبت به عرضه محصول جو دامی کشاورزان خود در بورس کالا اقدام کردند.

بـا نگاهی به ترکیب خریداران جودامی ۴۹ هزار کشـاورز کشـور در بورس می‌توان دریافت که ۳۱ درصد از جو عرضه شده از سوی اداره کل پشتیبانی امور دام استان‌ها، ۲۱ درصد از سوی شرکت‌های تعاون روستایی و ۲۰ درصد نیز از سـوی صندوق حمایت از توسعه دامپروری خریداری شده است. خریداران عادی و حقیقی نیز حدود ۹ درصد از این محصول را در این مدت خریداری کردند. شرکت سهامی پشتیبانی امور دام کشور، شرکت نهاده‌های دامی جاهد و شرکت سیمرغ نیز از دیگر خریداران جو طرح قیمت تضمینی در بورس کالا بودند.

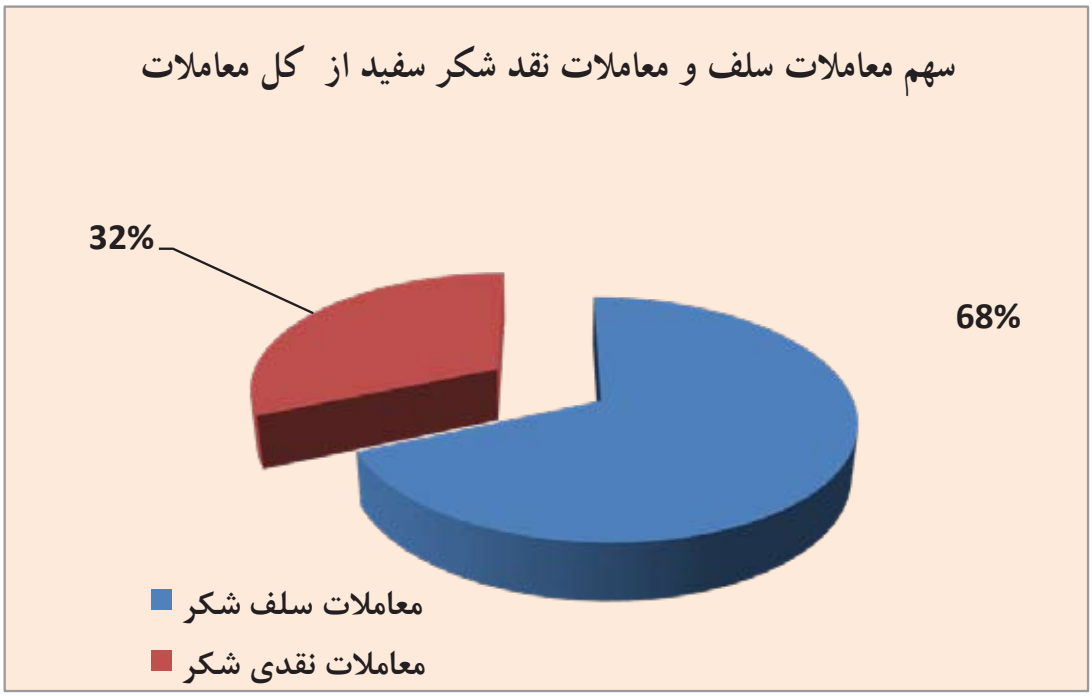
روند حجم معاملات ماهانه جو دامی در بورس کالا از فرودین الی شهریور ۹۵

گروه کالا	ماه	معامله (تن)	ارزش (هزار ریال)
عرضه جو در قالب فیزیکی	اردیبهشت ۹۵	۹۳۵	۶,۹۵۱,۰۴۰
	خرداد ۹۵	۵,۸۸۸	۴۲,۱۴۶,۰۸۸
	تیر ۹۵	۸۲,۳۵۴	۵۸۵,۱۱۸,۳۳۲
	مرداد ۹۵	۴۹۳,۶۳۶	۳,۴۵۷,۶۱۶,۱۲۱
	شهریور ۹۵	۲۴۱,۱۰۶	۱,۶۷۰,۵۲۳,۷۸۰
عرضه جو در قالب گواهی سپرده کالایی	شش ماه اول سال	۶۶,۰۷۰	۴۸۳,۰۳۶,۷۲۲

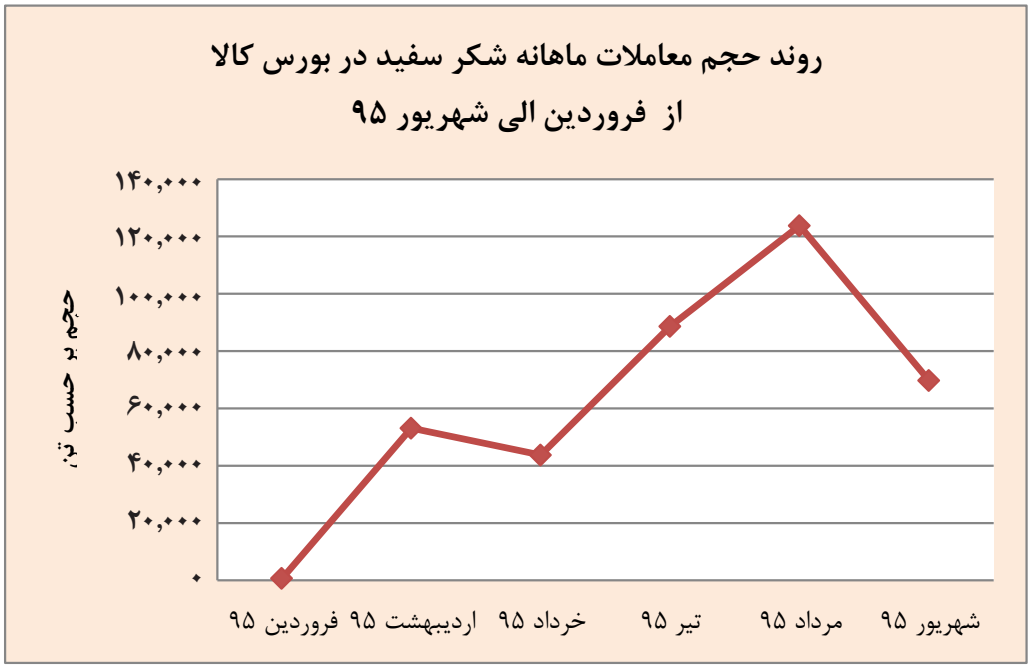

داد و ستد ۳۸۰ هزار تن شکر سفید

پس از دستور وزیر جهاد کشاورزی مبنی بر عرضه کلیه کالاهای اساسی در بورس کالا، عرضه شکر نیز از سوی شرکت بازرگانی دولتی به منظور تنظیم بازار شکر در ۶ ماه نخست سال‌جاری افزایش یافت. در این مدت و به منظور تامین تقاضای بازار، روزانه تا هشت هزار تن شکر در بورس کالای ایران عرضه شد. حجم معاملات شکر سفید در ۶ ماه نخست امسال در بورس کالا به حدود ۳۸۰هزار تن رسید و ارزش معاملات آن نیز به بیش از ۹ هزار و ۳۰۵ میلیارد ریال بالغ شد که بیشترین ارزش معاملات محصولات کشاورزی در تالار محصولات کشاورزی بورس در این مدت به شمار می‌رود. حجم و ارزش معاملات شکر طی این مدت در مقایسه با مدت مشابه سال گذشته به ترتیب از رشد ۱۸۸ و ۲۳۵ درصدی برخوردار شد. شایان ذکر است، از کل معاملات صورت گرفته شکر ، معامله بیش از ۲۵۸ هزار تن شکر بصورت سلف و بیش از ۱۱۹ هزار تن به صورت نقدی انجام شد.

روند حجم معاملات ماهانه شکر سفید در بورس کالا از فروردین الی شهریور ۹۵			
گروه کالا	ماه	معامله(تن)	ارزش (هزار ریال)
شکر	فروردین ۹۵	۶۳۵	۱۵,۰۲۰,۰۰۰
	اردیبهشت ۹۵	۵۳,۰۹۰	۱,۲۳۶,۳۶۷,۳۰۰
	خرداد ۹۵	۴۳,۷۲۳	۱,۰۱۷,۹۲۸,۵۰۰
	تیر ۹۵	۸۸,۶۵۰	۲,۰۷۷,۵۷۶,۲۵۰
	مرداد ۹۵	۱۲۳,۸۰۰	۳,۱۶۸,۶۳۶,۷۵۰
	شهریور ۹۵	۶۹,۸۰۰	۱,۷۹۰,۱۱۲,۳۵۰

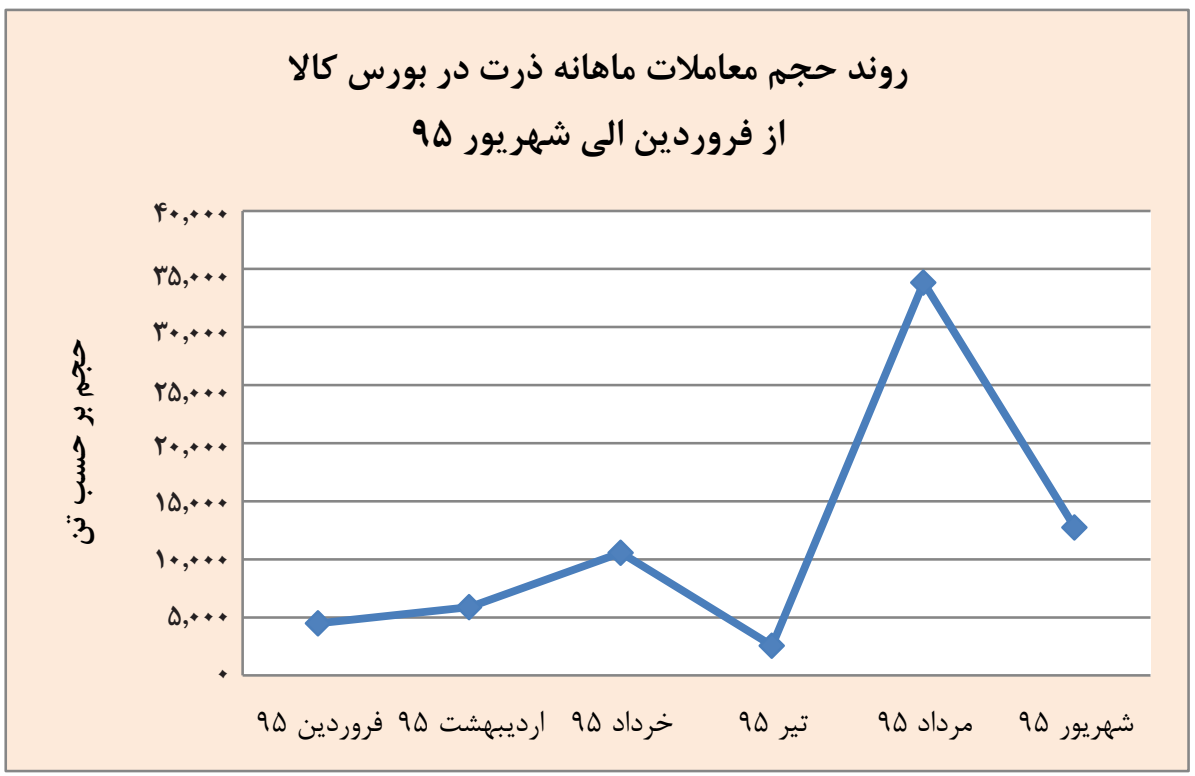

تعداد کارخانجات عرضه‌کننده شکر سفید در بورس کالا طی این مدت بالغ بر ۱۸ تولیدکننده شامل کارخانجات قند اسلام آباد غرب، قند اصفهان، قند امیرکبیر، قند جوین، قند شاهرود، قند شیروان، قند فیروزکوه، قند قزوین، قند کرج، قند میاندوآب، قند میبد، قند نقش جهان، قند نیشابور، قند و شکر دعبل، قند ورامین، کشت و صنعت دهخدا ، کشت و صنعت فارابی و کشت و صنعت کارون بود. بیشترین حجم معاملات شکر در این مدت به کشت و صنعت دهخدا اختصاص یافت که توانست ۷۰ هزار و ۱۲۵ تن شکر سفید خود را در بورس کالا به فروش برساند. کشت و صنعت فارابی با معامله ۴۳ هزار و ۳۰۰ تن و قند امیرکبیر با معامله ۴۱ هزار و ۸۵۰ تن در رده‌های بعدی قرار گرفتند.

حجم معاملات تولیدکنندگان شکر در بورس کالا از ۱ فروردین الی ۳۱ شهریور ۹۵			
تولیدکننده‌شکر	مقدار معامله (تن)	تولیدکننده‌شکر	مقدار معامله (تن)
قند اسلام آباد غرب	۱,۷۰۰	قنداصفهان	۳,۳۸۵
قندامیرکبیر	۴۱,۸۵۰	قند جوین	۲۴,۰۰۰
قند شاهرود	۳۲,۶۰۰	قند شیروان	۱۱,۰۰۰
قندفیروزکوه	۱۱,۲۰۰	قند قزوین	۲۲,۴۰۰
قند کرج	۱۷,۹۵۰	قند میاندوآب	۲,۵۰۰
قند نقش جهان	۴,۶۰۰	قندنیشابور	۱۳,۸۰۰
قند و شکر دعبل	۲۸,۹۸۸	قند ورامین	۱,۰۰۰
کشت و صنعت دهخدا	۷۰,۱۲۵	کشت و صنعت فارابی	۴۳,۳۰۰
کشت و صنعت کارون	۲۰,۹۰۰	قندمیبد	۲۸,۵۰۰

داد و ستد ۷۰ هزار تن ذرت

تالار محصولات کشاورزی بورس کالا در ۶ ماه سال جاری شاهد داد و ستد ۷۰ هزار و ۸۰ تن ذرت داخلی و وارداتی به ارزش بیش از ۵۸۶ میلیارد ریال بود. طی این مدت در این تالار ذرت استان‌های دزفول، فارس، قزوین و کرمان به ترتیب به میزان ۲۳ هزار و ۵۱۰، ۱۷هزار و ۶۷۰ ، هفت هزار و ۹ هزار و ۴۱۰ تن مورد معامله قرار گرفت.

روند حجم معاملات ماهانه ذرت در بورس کالا از فروردین الی شهریور ۹۵			
گروه کالا	ماه	معامله(تن)	ارزش (هزار ریال)
ذرت	فروردین ۹۵	۴,۵۰۰	۳۴,۱۵۹,۵۰۰
	اردیبهشت ۹۵	۵,۸۹۰	۴۶,۵۵۱,۸۰۰
	خرداد ۹۵	۱۰,۵۶۰	۸۵,۹۱۸,۵۰۰
	تیر ۹۵	۲,۵۶۰	۲۲,۳۸۹,۲۰۰
	مرداد ۹۵	۳۳,۸۳۰	۲۸۷,۸۶۳,۱۵۰
	شهریور ۹۵	۱۲,۷۴۰	۱۰۹,۴۹۰,۰۰۰

معامله ۵۱۴۰ تن مرغ منجمد

طی ۶ ماه نخست سال‌جاری عرضه مرغ منجمد در بورس کالای ایران صورت گرفت و در این مدت بالغ بر پنج هزار و ۱۴۰ تن مرغ منجمد به ارزش بیش از ۳۲۱ میلیارد ریال در تالار محصولات کشاورزی این بورس به فروش رفت. ۴۷۰۰ تن از این کالا بصورت سلف و ۴۴۰ تن بصورت نقدی از سوی مشتریان خریداری شد.

سایر گروه‌ها

علاوه بر محصولات ذکر شده، طی ۶ ماه نخست سال‌جاری بالغ بر ۴۲۰۰ تن انواع کنجاله، چهار کیلوگرم زعفران رشته، ۱۶ هزار و ۵۰۰ تن گندم،۷,۴۳۸ تن برنج، ۵۰ تن دانه روغنی و۷,۹۸۹ تن روغن خام مورد معامله قرار گرفت.

هدایت‌الله خادمی تاکید کرد:

جلوگیری از رانت با عرضه محصولات پتروشیمی در بورس کالا

هدایت الله خادمی گفت: عرضه محصولات پتروشیمی در بورس کالای ایران از رانت جلوگیری می‌کند.

این عضو کمیسیون انرژی مجلس شورای اسلامی با بیان اینکه عرضه محصولات پتروشیمی در بورس باعث ایجاد شفافیت می‌شود گفت: ما راهی به جزاینکه محصولات پتروشیمی را در بورس ارائه دهیم، نداریم.

خادمی در مورد ارزش و اهمیت وجود بورس کالای ایران گفت: بورس محلی است که قیمت‌ها را شفاف می‌کند، صورت وضعیت، صورت‌های مالی، درآمدها و هزینه‌های شرکت‌های که در بورس هستند مشخص‌تر است و این شرکت‌ها می‌توانند شفاف‌تر عمل کنند.

وی اظهار داشت: وقتی کالا وارد بورس می‌شود فرض بر این است که عدالتی برای همه وجود داشته باشد که بدون واسطه بتوانند کالا را بخرند منتها این مسئله نیز به این بستگی دارد که بورس طبق قواعد جهانی عمل کند و اگر همانند قواعد جهانی عمل کند بهتر است که کالاها در بورس ارائه شوند تا دسترسی همه بلامانع و شفاف باشد؛ این شفافیت باعث می‌شود که قیمت کنترل شود و رقابتی بدون واسطه و بدون رانت شکل گیرد.

خادمی بیان کرد: وقتی کالا در بورس ارائه شود، هم مصرف‌کننده سود می‌برد و هم کسانی که کالای‌شان در بورس مطرح، معاوضه و فروخته می‌شود، شرایط بهتری خواهند داشت.

وی با تاکید بر اینکه ارائه کالا در بورس از رانت جلوگیری می‌کند، گفت: بورس برای این تشکیل می‌شود که از رانت جلوگیری کند، منتها در شرایطی از رانت جلوگیری می‌کند که گروه‌ها و باندهای تشکیل نشوند که فقط از طریق آن گروه‌ها بتوان به اطلاعات بورس رسید.

این عضو کمیسیون انرژی مجلس شورای اسلامی ادامه داد: ذات بورس این است که شفافیت ایجاد کند، دسترسی همه را آسان کند، قیمت را رقابتی کند و در عرضه و تقاضا نیز تعادلی ایجاد کند؛ منتها در برخی اوقات در کشورهای جهان سوم گروه‌ها و باندهای تشکیل می‌شوندکه دسترسی به اطلاعات را میسر می‌کند و این گروه‌ها با رد و بدل اطلاعات باعث غیر شفاف‌شدن اطلاعات می‌شوند و همین مسئله باعث ایجاد رانت برای برخی افراد می‌شود.

وی در رابطه با عرضه محصولات پتروشیمی در بورس نیز گفت: از زمانی که محصولات پتروشیمی در بورس عرضه شد هم وضعیت پتروشیمی‌ها خوب شده است و هم شفافیت بهتری در این زمینه داشته‌ایم و در پرتو همین موضوع پتروشیمی‌ها پیشرفت و توسعه خوبی داشته‌اند که این هم برای خودشان وهم مشتری‌هایشان خوب بوده است و همین مسئله نیز از برخی رانت‌ها جلوگیری کرده است.

خادمی در رابطه با برخی مخالفت‌ها در مورد عرضه محصولات پتروشیمی در بورس تاکید کرد: برخی مخالفت‌ها برای عرضه محصولات پتروشیمی در بورس این است که برخی افراد با توجه به رانتی که دارند این رانت را ممکن است از دست بدهند؛ اگر محصولات پتروشیمی در بورس ارائه نشود، ممکن است شفافیت از بین برود و رانت بیشتری را ایجاد کند.

این عضو کمیسیون انرژی مجلس شورای اسلامی در مورد آینده محصولات پتروشیمی در بورس خاطرنشان کرد: ما راهی به جز اینکه محصولات پتروشیمی را در بورس ارائه بدهیم، نداریم؛ چراکه دنیا به سمت عرضه محصولات خود در چنین مکان‌ها رفته است، برخی کشورها حتی نفت و گاز خود را نیز در بورس ارائه می‌دهند و ما نیز باید این کار را انجام دهیم و اگر می‌خواهیم تجارت سالم داشته باشیم باید به این سمت برویم.

آشفتگی در بازار شکر و دستور به موقع وزیر

درمان به موقع در بورس کالا

امیر مرادی‌فخر
روزنامه‌نگار

«کالاهای اساسی کشاورزی نظیر روغن، برنج، مرغ و شکر در بورس کالا عرضه شود». این دستور وزیر است که در تیر امسال صادر شد و دلیل آن نیز شفاف‌سازی میزان عرضه و تقاضا برای جامعه و تأمین به موقع و کافی محصولات بود. در میان کالاهای اساسی کشاورزی که دستور عرضه آنها در بورس کالا صادر شده، شکر یکی از کالاهایی است که به دلیل استفاده بالای آن در صنایع غذایی، تأمین به موقع و کنترل قیمت آن ضروری به شمار می‌آید. مصرف سالانه شکر در کشور از زبان فعالان این بخش بیش از دو میلیون تن برآورد می‌شود که در سال‌های گذشته با افزایش حجم تولید داخلی حدود ۳۰ درصد از شکر مورد نیاز کشور از طریق واردات تأمین می‌شود که البته برای تامین به موقع این میزان برنامه‌ریزی و داشتن آمار دقیق از میزان مصرف در ماه‌های مختلف سال ضروری به نظر می‌رسد. بر این اساس، یادآوری این نکته نیز ضروری است که طی ماه‌های گذشته التهاباتی در بازار شکر به دلیل نرسیدن محموله‌های وارداتی اتفاق افتاد که سبب بالا رفتن قیمت این کالا تا مرز چهار هزار تومان در هر کیلوگرم در بازار آزاد شد. اما پس از دستور وزیر کشاورزی و عرضه مداوم شکر در بورس کالا و فروش این کالا فقط به مصرف‌کنندگان در راستای کوتاه کردن دست دلالان روند افزایشی قیمت شکر متوقف شد و آرامش به بازار این کالا بازگشت.

بر اساس آمار معاملات بورس کالا، از ابتدای امسال تا ۲۳ شهریور، ۵۵۷ هزار و ۷۶۶ تن شکر در بورس کالا عرضه شده که برای این میزان عرضه، یک میلیون و ۴۵ هزار و ۵۹۸ تن تقاضا ثبت شده است. در این بین ۳۶۷ هزار و ۳۹۸ تن از این کالا به ارزش هشت هزار و ۹۹۱ میلیارد و ۹۱۰ میلیون ریال (معادل ۸۹۹ میلیارد و ۱۹۱ میلیون تومان) مورد معامله قرار گرفته است. نگاهی به نمودار میزان عرضه و حجم معاملات شکر در بورس کالا نشان می‌دهد که پس از دستور وزیر که در اواخر تیر صادر شد حجم معاملات شکر در بورس کالا به رقم ۱۲۳ هزار تن رسیده است.

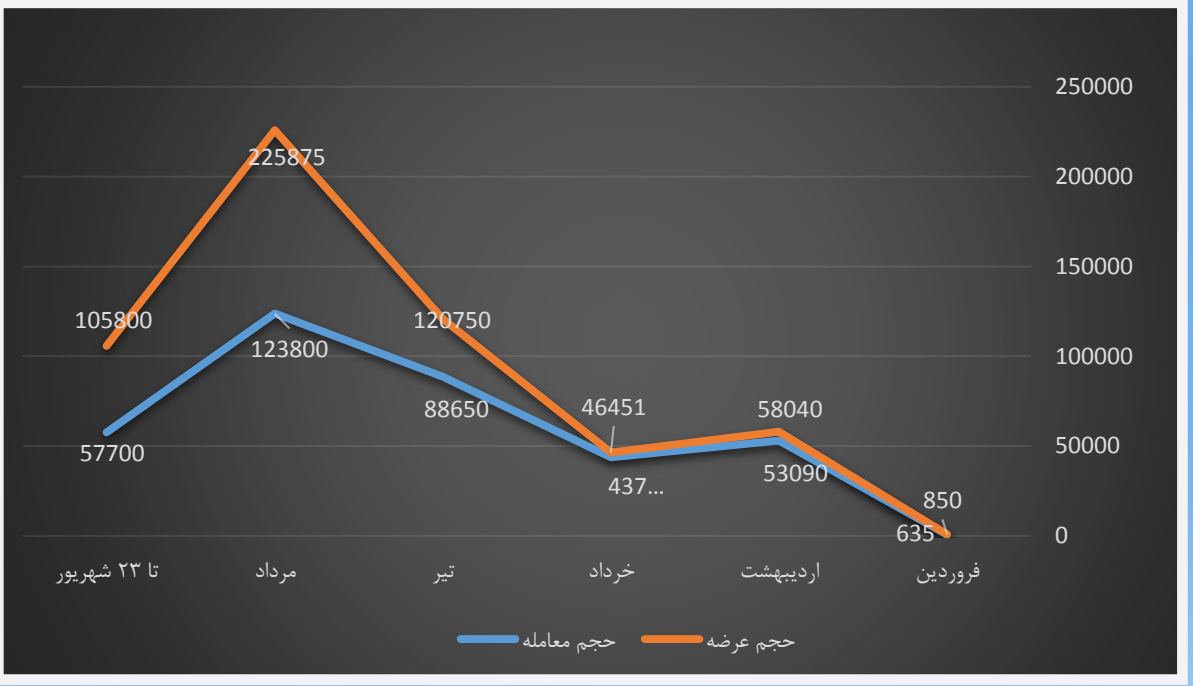
وزارت جهات کشاورزی تجربه و کارآیی بورس کالا در زمینه مدیریت بازارهای کالایی را درک کرده و به این نتیجه رسیده است که برای داشتن عملکرد صحیح و به موقع باید معاملات محصولات مختلف را شفاف کند. "مژده مولایی" مدیرعامل کارگزاری توسعه کشاورزی با بیان این مطلب در گفت و گو با دوماهنامه «پیام اقتصادی بورس کالا» افزود: «پس از واگذاری تنظیم بازار به وزارت جهاد کشاورزی یکی از اهداف این وزارتخانه کاهش واردات به منظور تقویت بنیه کشاورزان و بالا بردن میزان تولید بوده است. بر این اساس، در سال ۹۲ برنامه‌ریزی

عرضه‌کننده‌های شکر سفید در بورس کالا باید به تعهدات خود و ضوابط بورس کالا عمل کنند تا بازار دچار دوگانگی و عدم تعادل نشود. در مدت بروز آشفتگی در بازار شکر تحویل حواله‌ای که به محض واریز وجه توسط خریدار باید انجام شود، گاهی تا ۱۵ روز به طول می‌انجامید که این امر باعث افزایش بیشتر قیمت در بازار شد

	فروردین	اردیبهشت	خرداد	تیر	مرداد	تا ۲۳ شهریور
حجم معامله	۶۳۵	۵۳۰۹۰	۴۳۷۲۳	۸۸۶۵۰	۱۲۳۸۰۰	۵۷۷۰۰
حجم عرضه	۸۵۰	۵۸۰۴۰	۴۶۴۵۱	۱۲۰۷۵۰	۲۲۵۸۷۵	۱۰۵۸۰۰

▲ نمودار حجم عرضه و معامله شکر در بورس کالا در سال ۹۵ (واحد: تن)

برای سال ۹۳ در راستای کاهش میزان واردات شکر سفید و تغییر بخشی از واردات از شکر سفید به شکر خام بود. نتیجه این تصمیم افزایش تولید چغندرقند از ۲/۷ میلیون تن به ۵/۷ میلیون تن و افزایش میزان تولید شکر از یک میلیون و ۱۰۰ هزار تن در سال ۹۲ به یک میلیون و ۵۰۰ هزار تن در سال ۹۳ بود.» مولایی با بیان اینکه نتیجه سیاست‌های وزارت جهاد کشاورزی کاهش بیش از یک میلیون تنی حجم واردات شکر در سال ۹۳ بود، تصریح کرد: «بر این اساس میزان واردات شکر از یک میلیون و ۵۷۹ هزار تن در سال ۹۲ به ۵۲۱ هزار تن در سال ۹۳ کاهش یافت. در همین راستا و در سال ۹۳ وزارت

جهاد کشـاورزی مقرر کرد شـرکت بازرگانی دولتی به جای واردات شـکر سـفید که برای ذخیره‌سـازی صورت می‌گرفت، واردات شکر خام را جایگزین کند تـا فعالیت کارخانه‌های تصفیه شکر توسعه پیدا کند.»

دلایل آشفتگی بازار شکر در تیر و مرداد

مولایـی در ادامـه در توضیح دلایل رشـد قیمت شـکر کـه دو مـاه پیش اتفـاق افتاد، گفـت: «افزایـش ۷۰ درصدی قیمت شـکر در کشـورهایی تولیدکننده شکر مانند برزیل (بزرگترین تولیدکننده شـکر در دنیا) به دلیل طوفان، تحویل شـکر خام توسط وزارت جهاد کشاورزی به کارخانه‌های تولید شکر با مشکل مواجه شد. از سـوی دیگر واردات شکر سفید نیز با تاخیر انجام شـد و در این میان دلالان و مافیای شـکر نیز از فرصت بـه وجود آمده اسـتفاده کرده و با عدم عرضـه، به بالا رفتن قیمت این محصول دامـن زدند به طوری‌که نرخ خرده فروشی تا مرز هر کیلوگرم چهار هزار تومان نیز بالا رفت.»

مدیرعامل کارگزاری توسـعه کشاورزی با اشـاره به اینکه دسـتور وزیر مبنی بر عرضه محصـولات اساسـی کشـاورزی در بورس کالا درسـت هم زمان با آشفتگی بازار شکر صورت گرفت، اظهار کرد: «در این شـرایط وزارت جهاد کشـاورزی به دلیل شفاف بودن معاملات بورس کالا و به دلیل اطلاع‌رسانی قوی این شـرکت تصمیم به عرضه شـکر از طریق بورس کالا آن هـم با محدود کردن خرید همگانـی گرفـت، به طـوری که خریـداران باید کارخانه‌های شیرینی و شـکلات باشند که ایجاد این محدودیت سبب شد مشکلات موجود راحت‌تر حل شـود. در همین ارتبـاط واردات ۱۵۰ هزار تن شـکر در سـه مرحله برای ایجاد آرامش بازار نیز صورت گرفت.»

> طی ماه‌های گذشته التهاباتی در بازار شکر به دلیل نرسیدن محموله‌های وارداتی اتفاق افتاد که سبب بالا رفتن قیمت این کالا تا مرز چهارهزار تومان در هر کیلوگرم در بازار آزاد شد؛ اما پس از دستور وزیر کشاورزی و عرضه مداوم شکر در بورس کالا و فروش این کالا فقط به مصرف‌کنندگان در راستای کوتاه کردن دست دلالان روند افزایشی قیمت شکر متوقف شد و آرامش به بازار این کالا بازگشت

مولایی با بیان اینکه باید انجام امور واردات شکر خـام را بـه کارخانه‌های تصفیه شـکر که قدرت و تجربـه لازم را برای این کار را دارند واگذار شـود، خاطرنشان کرد: «همچنین عرضه‌کننده‌های شکر سـفید در بورس کالا باید به تعهدات خود و ضوابط بورس کالا عمل کنند تا بازار دچار دوگانگی و عدم تعادل نشـود. در مدت بروز آشـفتگی در بازار شکر تحویـل حواله‌ای که به محض واریز وجه توسـط خریدار باید انجام شـود، گاهی تـا ۱۵ روز به طول می‌انجامید که این امر باعث افزایش بیشـتر قیمت در بازار شد.»

اگر عرضه در بورس نبود، اوضاع وخیم‌تر بود

«اگر شـکر در بورس کالا عرضه نمی‌شد اوضاع بسـیار وخیم‌تری را تجربه می‌کردیم. امسال سال خاصـی برای شـکر بـود و در حالی کـه تأمین و برنامه‌ریزی برای موجودی شکر تا ۱۰ سال هم قابل پیش‌بینی اسـت، با التهاب در بازار مواجه شدیم». این گفته‌هـای بهمن دانایی، دبیـر انجمن صنفی کارخانه‌های قند و شکر است. دانایی در گفتگو با دو ماهنامه «پیام اقتصادی بورس کالا» افزود: «شکری

که برای ذخیره‌سازی باید دو ماه پیش به کشور وارد می‌شد الان وارد شده است و سبب شد تابستان سختی را پشت سر بگذاریم. این در حالی است که ما اواخر سال گذشته درخواست برای واردات شکر را به وزارتخانه ارسال کرده بودیم.» او گفت: «وزارت جهاد کشاورزی ۳۰ تا ۳۵ روز در صدور مجوز واردات شکر تأخیر داشت؛ اما بارندگی‌های برزیل هم مانعی برای واردات شکر شد و در نتیجه دچار التهاب در بازار شکر شدیم.» وی با بیان اینکه با عرضه شکر در بورس کالا توانستیم دست دلالان را از این بازار کوتاه کنیم، عنوان کرد: «اگر شکر در خارج از بورس عرضه می‌شد مطمئنا به طور مستقیم به دست مصرف‌کننده نمی‌رسید؛ چراکه فروش شکر در بورس کالا فقط به تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان بزرگ شیرینی و شکلات اختصاص داشت. البته باز هم افرادی با پروانه بهره‌برداری اقدام به خرید شکر از بورس کالا می‌کردند و این کالا را به جای مصرف در صنعت در بازار آزاد به فروش می‌رساندند.»

عملکرد خوب دولت در افزایش تولید شکر

دانایی در ادامه با اشاره به افزایش تولید شکر در کشور اظهار کرد: «مصرف سالانه شکر در کشور حدود دو میلیون و یکصد هزار تن است که در سال ۹۴، یک میلیون و ۵۲۴ هزار تن آن تولید داخل بوده

مصرف سالانه شکر در کشور حدود دومیلیون و یکصد هزار تن است که در سال ۹۴ یک میلیون و ۵۲۴ هزار تن آن تولید داخل بوده است که پیش‌بینی می‌شود این رقم در سال جاری به یک میلیون و ۷۰۰ هزار تن برسد

است که پیش‌بینی می‌شود این رقم در سال جاری به یک میلیون و ۷۰۰ هزار تن برسد. این در حالی است که در سال ۹۲ (روی کار آمدن دولت تدبیر و امید) تنها یک هزار و ۱۰۰ تن شکر در کشور تولید می‌شد و در آن سال مجبور به واردات بیش از ۱/۵ میلیون تن شکر شدیم.» او گفت: «وزارت جهاد کشاورزی طی این سه سال در مورد شکر بسیار موفق عمل کرده و توانسته ظرفیت تولید کشور را تا این حد بالا ببرد و اگر این طور پیش برویم امید این می‌رود که در سال‌های آینده از واردات شکر بی‌نیاز شویم.»

عرضه در بورس را ادامه خواهیم داد

مدیرعامل شرکت بازرگانی توسعه نیشکر و صنایع جانبی افزود: «بورس کالا مکانیزم بسیار مناسبی را در اختیار فعالان بازار قرار می‌دهد به طوری که حجم معاملات، تقاضای موجود، قیمت و درواقع تمام شاخص‌های انجام یک معامله در آن وجود دارد.» علیرضا حمیدی اضافه کرد: «بر این اساس می توان برنامه ریزی صحیحی برای مدیریت بازار داشت. اگر عرضه در بورس کالا ادامه داشته باشد و بتوانیم تمام معاملات شکر کشور را به این سمت هدایت کنیم در سایه شفافیت معاملات می‌توانیم برای تولید، تأمین نیاز و حتی صادرات شکر برنامه‌ریزی درستی داشته باشیم.» او با بیان اینکه نتیجه عرضه در بازار غیرشفاف همین مساله‌ای بود که چند ماه پیش با آن روبه‌رو شدیم، خاطرنشان کرد: «این مسائل سبب شد قیمت شکر در هر کیلوگرم به چهار هزار تومان نیز برسد و این در حالی است که اگر از سال‌ها پیش اقدام به عرضه این کالا در بورس می‌کردیم می‌توانستیم شناخت درستی از مصرف واقعی کشور داشته باشیم و برای تأمین نیازمان برنامه‌ریزی کنیم.»

پیام اقتصادی
بورس کالا
دوماهنامه تخصصی

پرویز امانیان
روزنامه‌نگار

در بازار جهانی گندم چه خبر است؟

قیمت جهانی گندم، فراوانی محصول و مشکل تراشی مصر

جهانی گندم در حالی با قیمت‌های پایین و فراوانی محصولات در سراسر جهان با وضعیت نامناسبی مواجه شده که به تازگی بزرگ‌ترین واردکننده این محصول نیز مشکلات جدیدی را برای این بازار رقم زده است.

نابسامانی قوانین و ضوابط قرنطینه در کشور اهرام ثلاثه، بزرگ‌ترین واردکننده گندم را از بازار بین‌المللی گندم خارج کرده است، در حالی که این بازار از قبل با قیمت‌های پایین به دلیل فراوانی محصولات زیر فشار قرار دارد.

فروش گندم به مصر بعد از اینکه دولت این کشور در اواخر آگوست اعلام کرد، وجود هرگونه آثاری از قارچ ارگوت در گندم وارداتی را تحمل نخواهد کرد، با وقفه مواجه شده است. این قارچ با نام ناخنک غلات نیز شناخته می‌شود و استانداردهای بین‌المللی سطوح پنج صدم درصد را برای ارگوت از نظر طبیعی مجاز می‌داند.

«سویتان استیل»، مدیر عامل شرکت سوییسی تجارت غلات (Solaris Commodities) در این زمینه گفت: تجارت با مصر تقریبا متوقف شده است.

این تصمیم جدیدترین تغییر و چرخش در آشفته بازار واردات گندم مصر بوده است. همچنین این بی‌ثباتی سبب شد تا تجار از پیشنهادهای خود در مناقصه‌های اداره کل تامین کالا (GASC)- ارگان رسمی واردات غلات مصر- عقب‌نشینی کنند.

اداره قرنطینه مصر در پایان سال ۲۰۱۵ میلادی، ۶۳ هزار تن محموله وارداتی گندم فرانسوی را به دلیل وجود ارگوت بازگرداند، در حالی که کمتر از پنج صدم درصد آستانه الزام‌آور اداره کل تامین کالا (GASC) این کشور بود. دولت مصر در جولای اعلام کرده بود که قصد از سرگیری واردات گندم تا حداکثر پنج صدم درصد ارگوت را دارد.

دولت مصر به عنوان بزرگ‌ترین خریدار گندم، یارانه نان شهروندان را تامین می‌کند. بعد از اینکه مسوولان این کشور به تازگی کشتی‌های رومانی و روسیه را مرجوع کردند، عده کمی از معامله‌گران تمایل به ارائه پیشنهادهای خود در مناقصه‌های دولتی گندم مصر را دارند.

این وضعیت در حال تهدید رابطه مسکو و قاهره است، چراکه روسیه خاطرنشان کرده که واردات میوه و سبزی از

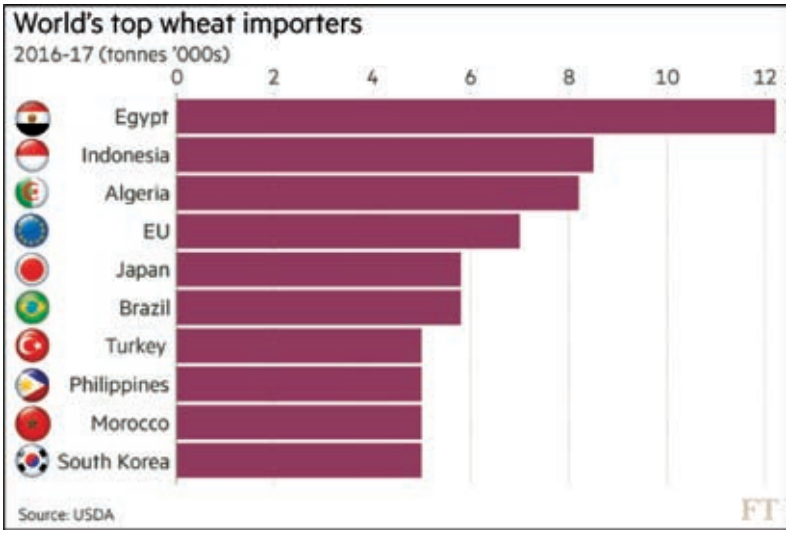
مصر را موقتا به حال تعلیـق درخواهد آورد. در عین حال وزارت کشاورزی مصر با تشکیل کمیته‌ای سطح بالا در تلاش برای حل بن‌بست تجاری است.

اداره کل تأمیـن کالای مصرنیـز مجبـور شـده مناقصه‌های اخیر خرید گندم را به دلیل نبود پیشنهاد خاصی از سـوی تاجـران لغو کنـد، چراکه به گفته «استیل»، مدیرعامل Solaris Commodities، تامین کنندگان نمی‌توانند به طور واقعی سطوح صفر ارگوت را تضمین کنند.

وی افـزود: این یک بن بسـت اسـت و کسـی نمی‌خواهد به استقبال خطر برود.

افزایش تولید جهانی گندم

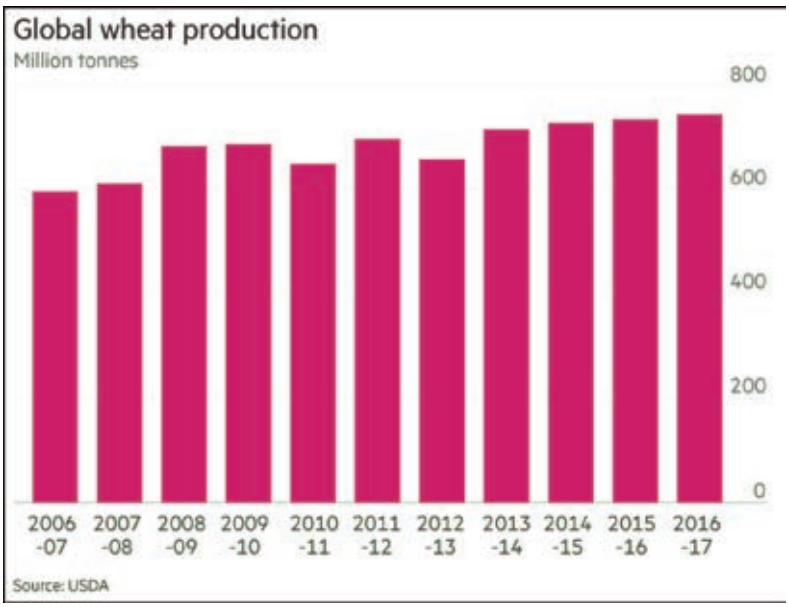
بازار جهانی گندم در نبود بزرگ‌ترین خریدار جهان زیر فشار عرضه‌های مازاد قرار دارد. دولت استرالیا به تازگی پیش‌بینی تولید گندم برای سال ۲۰۱۷-۲۰۱۶ را بـه یکی از بالاترین رکوردها افزایش داده و وزارت کشاورزی آمریکا نیز برآوردهای تولید را برای همین دوره زمانی به رکورد ۷۴۴ میلیون تن رسانده که دلیل آن افزایش تولید در هند، قزاقستان، برزیل و استرالیا بوده است.

▲ نمودار ۱- واردکنندگان بزرگ گندم جهان

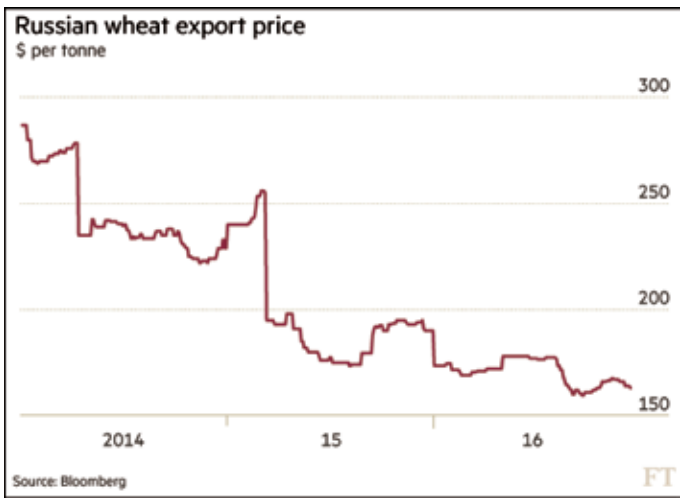
تولیدکنندگان دریای سـیاه به رهبری روسیه که تامین‌کننده اصلی گندم مصر هستند، هم‌اکنون تحت تاثیر سیاسـت تحمل صفر درصد ارگوت این کشور قرار دارند. به عنوان نمونه قیمت صادراتی گندم آسیابانی روسیه از پایان پارسـال تاکنون حدود ۲۵ درصد کاهش یافته اسـت و هم اکنون ۱۶۰ دلار در هر تن معامله می‌شـود. فرضیه‌های مختلفی در مورد تصمیم اخیر مصر مطرح می‌شود که از نیاز به قراردادهای سالانه به دلیل کاهش ذخایر خارجی تا نزاع درونی بین وزرای دولتی متغیر است.

با این وجود توضیح رسمی دولت در مورد این تصمیم، ایمنی و سلامت عمومی و احتمال شیوع ارگوت به دلیل تغییرات آب و هوایی بوده است.

▲ نمودار ۲- تولید جهانی گندم

▲ نمودار ۳- قیمت گندم صادراتی روسیه

«عید هواش»، سـخنگوی وزارت کشاورزی مصر گفت: آیا باید اجازه بدهیم چیزی که سبب بیماری می‌شود، وارد کشور شود. ما این قارچ را نداریم، چرا باید منتظر بمانیم وارد شود؟ او گفت: دستورالعملی که سطح پنج صدم درصد ارگوت را مجاز می‌داند، تبصره‌ای دارد که بر اساس آن در صورت تغییرات آب و هوا می‌تواند مورد بازبینی قرار بگیرد.

یک کمیته علمی که به تازگی از سوی وزارت کشاورزی مصر منصوب شده، نتیجه گرفته است که تغییرات آب و هوایی در مصر می‌تواند سبب گسترش ارگوت شود.

این کمیتـه اثبات کـرده که قارچ یادشـده می‌تواند علامت یک خطر باشد و نزدیک شدن به تغییرات آب و هوایی یادآور ترس این شیوع است.

مصر به بازار باز می‌گردد

با وجود بی‌ثباتی، تحلیلگران انتظار دارند که مصر به عنوان یک کشور به بازار بین‌المللی گندم بازگردد و در حالی که به سرعت نیازی به واردات ندارد، اما سرانجام کاهش شدید موجودی‌ها را مشاهده خواهد کرد. البته برخی تجار نگاه می‌کنند که ژنرال محمدعلی الشیخ، وزیر جدید تدارکات مصر چه تصمیمی خواهد گرفت. بسیاری از ناظران امیدوارند، وی که اوایل سپتامبر بعد از استعفای وزیر قبلی منصوب شد، نمایش عملگرایانه‌ای در مورد ارگوت نشان خواهد داد و آستانه بین‌المللی را خواهد پذیرفت.

شمار زیادی از مشارکت‌کنندگان در بازار گندم، تعویق تقاضای واردات مصر را محتمل می‌دانند تا اینکه کلا برچیده شود. عبدالرضا عباسیان، اقتصاددان ارشد غلات در سازمان خواربار و کشاورزی ملل متحد(فائو) عجله‌ای برای کاهش پیش‌بینی واردات مصر برای سال ۲۰۱۷-۲۰۱۶ (در حال حاضر ۱۲ میلیون تن) ندارد، حتی بعد از اینکه آخرین محموله توسط قاهره بازگردانده شد. او گفت: حاضرم شرط ببندم مصر گندم مورد نیاز خود را به دست می‌آورد(وارد می‌کند).

منبع: فایننشال تـایمز

www.ime.co.ir

www.imereport.ir

بورس کالای ایران را در شبکه‌های اجتماعی دنبال کنید

telegram.me/@imereport

ویدئوهای کانال تلگرام رسمی بورس کالای ایران

aparat.ir/imereport

ربات کانال تلگرام بورس کالای ایران

@ime_bot

Instagram.com/imereport

021-85640000

بورس کالا

دریچه‌ای به شفافیت

